

Begroting 2027

gemeente **Dinkelland**

Inhoudsopgave

1. INLEIDING BEGROTING	3
2. LEESWIJZER	4
3. VAN BEGROTING 2026, NAAR BEGROTING 2027	5
1. Meerjarig saldo begroting 2026/financiële tussenrapportage 2026-2030	5
2. Collegeprogramma 2026-2030	6
3. Herzien meerjarig saldo na collegeprogramma	8
4. Mutaties bestaand beleid	9
5. Herzien meerjarig saldo op basis van bestaand beleid	16
6. Specifieke mutaties	16
7. Geactualiseerd herzien meerjarig saldo	18
8. Incidenteel beschikbare algemene middelen	20
4. PROGRAMMABEGROTING	23
Programma Sociaal en gezond samenleven	24
Programma Duurzaamheid en toekomstbestendige leefomgeving	30
Programma Ruimte, wonen en leefbare kernen	35
Programma Openbare ruimte, verkeer en mobiliteit, water en klimaat	41
Programma Buitengebied, recreatie en transitie landelijk gebied	46
Programma Economie, werk en regionale ontwikkeling	49
Programma Veiligheid en weerbaarheid	51
Programma Bestuur, organisatie en dienstverlening	54
Programma Financiën in meerjarenperspectief	59

5. PARAGRAFEN	61
Lokale heffingen	61
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	67
Onderhoud kapitaalgoederen	73
Financiering	80
Verbonden partijen	82
Grondbeleid	87
Bedrijfsvoering	94
Openbaarheid	94
6. FINANCIËLE BEGROTING	95
Overzicht van baten en lasten per programma	97
Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	98
Staat van incidentele baten en lasten	99
Structureel begrotingssaldo Dinkelland	101
Meerjarenbalans	101
Overzicht taakvelden	102
<i>Bijlage 1 Verplichte Beleidsindicatoren</i>	<i>103</i>
<i>Bijlage 2: Overzicht reserves en voorzieningen</i>	<i>108</i>
<i>Bijlage 3: Vaststelling begroting</i>	<i>112</i>

1. Inleiding begroting

Voor u ligt de begroting 2027 van de gemeente Dinkelland die door het college van Dinkelland aan u als raad aangeboden wordt. Een bijzondere begroting omdat dit de eerste begroting is van de nieuwe raadsperiode en daarmee ook de eerste begroting van het nieuwe college. De voorliggende begroting is opgebouwd langs de lijnen van de programma's zoals opgenomen in het raadsakkoord en het collegeprogramma 2026-2030. Met deze nieuwe indeling vervalt het onderscheid tussen het ambitiedeel van de begroting en de basisbegroting. We werken deze raads- en collegeperiode met de volgende opbouw:

- Programma Sociaal en gezond samenleven
- Programma Duurzaamheid en toekomstbestendige samenleving
- Programma Ruimte, wonen en leefbare kernen
- Programma Openbare ruimte, verkeer & mobiliteit, stedelijk water en klimaat
- Programma Buitengebied, recreatie en transitie landelijk gebied
- Programma Economie, werk en regionale ontwikkeling
- Programma Veiligheid en weerbaarheid
- Programma Bestuur, organisatie en dienstverlening
- Financiën in meerjarig perspectief

In deze programma's zijn zowel de reguliere gemeentelijke taken opgenomen als ook de ambities, projecten en extra inspanningen. Uiteraard zijn de 61 punten uit het raadsakkoord en de (financiële) vertaling daarvan in het collegeprogramma hierbij als uitgangspunt genomen. De besluitvorming over de eerste uitwerking van het collegeprogramma maakt onderdeel uit van deze begroting 2027. Zowel voor wat betreft de ambities en de intensiveringen als ook de maatregelen ter dekking daarvan.

STERKE EN TOEKOMSTGERICHTE BEGROTING

Met deze begroting laat het college zien dat de gemeentelijke financiën op orde zijn en dat er ruimte blijft om te investeren in de toekomst van Dinkelland waarbij de uitvoering van het raadsakkoord en het collegeprogramma als uitgangspunt blijft gelden.

In dit licht benoemt het college een drietal inhoudelijke richtingen die wij als college nader gaan uitwerken en voornemens zijn te betrekken bij het opstellen van de perspectiefnota 2028. Het betreft hier de volgende drie inhoudelijke richtingen:

- Volkshuisvesting
- Koers Sociaal Domein Vitaal, veerkrachtig en verbonden
- Samen werken aan een sterk vrijetijdslandschap

BEHEERSBARE LOKALE LASTEN

De stijgende kosten werken uiteraard ook door in de begroting van de gemeente Dinkelland. Om te kunnen blijven spreken van een sterke en toekomstbestendige begroting zullen we ook onze eigen dekkingsmiddelen mee moeten laten bewegen met de gestegen prijzen. In eerste instantie gaan we daarbij uit van de inflatiecijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Voor wat betreft het totaal van de lokale lasten is het behouden van de positie op het landelijk gemiddelde daarbij het uitgangspunt. Concreet houden we de 100% kostendekkendheid voor afval en riool in tact en gaan we voor de onroerendezaakbelasting uit van een beperkte en gefaseerde groei richting het landelijk gemiddelde.

Alles bij elkaar genomen gaat het dus om een lichte stijging van de lokale lasten. De gemeente bevindt zich met de lokale lasten netjes onderin de middenmoot van Nederland. Een positie om trots op te zijn in deze tijd.

VOORUITKIJKEN MET VERTROUWEN

Met een sluitende begroting, gezonde financiële basis en ruimte voor toekomstgerichte investeringen kijkt Dinkelland met vertrouwen vooruit. De lange termijn uitdagingen zijn zeker niet weg, mede door de onzekerheid over de algemene uitkering 2028 (doorgeschoven ravijnjaar), maar deze begroting zorgt ervoor dat we ook in de komende jaren op basis van vertrouwen – samen met en voor onze inwoners – verantwoordelijkheid kunnen nemen.

2. Leeswijzer

Deze begroting is gebaseerd op de indeling van het raadsakkoord en het collegeprogramma en wijkt daarmee af van de indeling van de begroting 2026. De begroting 2027 kent de volgende indeling van het beleidsgedeelte:

- Programma Sociaal en gezond samenleven
- Programma Duurzaamheid en toekomstbestendige samenleving
- Programma Ruimte, wonen en leefbare kernen
- Programma Openbare ruimte, verkeer & mobiliteit, stedelijk water en klimaat
- Programma Buitengebied, recreatie en transitie landelijk gebied
- Programma Economie, werk en regionale ontwikkeling
- Programma Veiligheid en weerbaarheid
- Programma Bestuur, organisatie en dienstverlening
- Financiën in meerjarig perspectief

3. Van begroting 2026, via financiële tussenrapportage 2026-2030, naar begroting 2027

INLEIDING

Voorgaande jaren gebruikten we de financiële stand vanuit de perspectiefnota als vertrekpunt voor het opstellen van de desbetreffende jaarbegroting. Vanwege de verkiezingen in maart 2026 en de daaropvolgende formatieperiode hebben we dit jaar geen perspectiefnota opgesteld, maar gekozen voor een financiële tussenrapportage 2026 2030. Deze financiële tussenrapportage hebben we u voor de zomervakantie middels een raadsbrief doen toekomen. De formele besluitvorming over de beslispunten uit deze rapportage nemen we mee in deze begroting.

Om een gestructureerd beeld te geven van de opbouw en het verloop van het meerjarige saldo volgen we onderstaande opzet:
Allereerst ziet u in paragraaf 1 het beginsaldo van deze begroting 2027 weergegeven. Dit saldo vindt zijn oorsprong in de begroting 2026, zoals vastgesteld in de raadsvergadering van november 2025, vermeerderd met de mutaties uit de financiële tussenrapportage 2026 2030. Het saldo dat hierna ontstaat vormt de basis waarmee verder wordt gewerkt. Er uiteraard van uitgaande dat in deze paragraaf ook formeel wordt ingestemd met de mutaties uit de financiële tussenrapportage.

De financiële uitwerking van het collegeprogramma 2026 2030, inclusief de daarbij behorende (dekkings)maatregelen, is opgenomen in paragraaf 2. De gevolgen hiervan voor het herziene meerjarige saldo zijn opgenomen in paragraaf 3. In paragraaf 4 schetsen we het beeld van het ontstaan van het begrotingssaldo met de zogenaamde mutaties op de uitvoering van het bestaande (dus vastgestelde) beleid. Dit ten opzichte van het saldo uit de financiële tussenrapportage 2026 2030.

In paragraaf 5 treft u het herziene meerjarige saldo op basis van bestaand beleid aan. In paragraaf 6 staan we stil bij een aantal specifieke mutaties. Deze specifieke mutaties hebben niet in alle gevallen financiële consequenties, maar ze herbergen wel een aantal mogelijke risico's of zijn in politiek-bestuurlijke zin zo relevant dat een nadere toelichting nodig is. Het hierna ontstane herziene meerjarig saldo treft u aan in paragraaf 7.

Tot slot geven we in paragraaf 8 een overzicht van de beschikbare incidentele middelen, waaronder de stand van zaken van de (belangrijkste) reserves.

1. MEERJARIG SALDO BEGROTING 2026 / FINANCIËLE TUSSENRAPPORTAGE 2026-2030

Anders dan voorgaande jaren bestaat dit hoofdstuk dit jaar uit twee delen. Het eerste deel bestaat uit de input die voor de jaren 2027 2030 is opgenomen in de financiële tussenrapportage 2026 2030 en het tweede deel heeft betrekking op (financiële) mutaties van na deze financiële tussenrapportage over de jaren 2026 2030.

We beginnen dus met het herziene meerjarige saldo uit de vastgestelde begroting 2026, vermeerderd met de mutaties bestaand beleid zoals opgenomen en toegelicht in de financiële tussenrapportage 2026 2030.

	2027	2028	2029	2030
Herzien meerjarig saldo begroting 2026	1.043	106	253	792
Mutaties bestaand beleid uit financiële tussenrapportage 2026-2030	-882	-880	-972	-1.248
Startpunt begroting 2027	161	-774	-719	-456

Begin juli 2026 heeft het college de financiële tussenrapportage 2026 2030 vastgesteld. De financiële tussenrapportage van de gemeente Dinkelland geeft een richtinggevend beeld van de financiële positie van de gemeente Dinkelland. Het doel hiervan is om de financiële mogelijkheden en onmogelijkheden aan het begin van de nieuwe raadsperiode voor de komende jaren helder in beeld te hebben.

Via een raadsbrief hebben wij u deze financiële tussenrapportage doen toekomen met als doel u als gemeenteraad te informeren over de meest recente financiële situatie van de gemeente Dinkelland. Aangezien een raadsbrief geen formeel besluitvormend

karakter heeft, nemen wij de noodzakelijk te nemen besluiten mee in deze begroting 2027. Deze werkwijze hebben wij ook aangegeven in de betreffende raadsbrief. Het eerste punt dat besluitvorming door de gemeenteraad behoeft, is het aanpassen van de meerjarenbegroting daar waar het gaat om de aangegeven en toegelichte mutaties bestaand beleid die betrekking hebben op het herziene meerjarig perspectief. Deze mutaties zijn beschreven en toegelicht in de financiële tussenrapportage 2026 2030. Daarom wordt hiervoor verwezen naar deze financiële tussenrapportage. Er moet formeel worden besloten om in te stemmen met deze mutaties.

1. Voorgesteld wordt in te stemmen met bovengenoemde en toegelichte mutaties uit de financiële tussenrapportage 2026 2030 en deze te verwerken in de (meerjaren)begroting 2027 2030.

2. COLLEGEPROGRAMMA 2026-2030

NA RAADSAKKOORD EN COLLEGEREFLECTIE NU EEN COLLEGEPROGRAMMA
 Op 26 mei 2026 heeft u als raad van de gemeente Dinkelland het raadsakkoord 2026 - 2030 ‘richting voor vandaag, ruimte voor morgen’ vastgesteld. Op 30 juni 2026 hebben wij als college onze eerste reflectie op dit raadsakkoord in uw raad besproken. In die reflectie hebben we eveneens een uitgewerkt collegeprogramma aangekondigd. Dit uitgewerkte collegeprogramma is inmiddels gereed en op 25 augustus 2026 door ons college vastgesteld, waarna we u nog op dezelfde dag middels raadsbrief 2026-72 hebben geïnformeerd.

Met dit collegeprogramma geven we aan hoe we de komende vier jaar werken aan de 61 doelen uit het raadsakkoord. We hebben alle activiteiten getoetst op bestaand beleid, haalbaarheid en prioritering en aansluitend ook gewerkt aan financiële dekking, zodat het een bestuurlijk actieprogramma is geworden dat realistisch en uitvoerbaar is. Het is aan u om bij de begroting te bepalen of u zich kunt vinden in onze financiële vertaling en onze dekkingsvoorstellen. In de volgende paragraaf van dit hoofdstuk treft u de financiële vertaling van het collegeprogramma 2026 2030 en de dekkingsvoorstellen aan.

COLLEGEPROGRAMMA 2026-2030 -> OP BASIS VAN VERTROUWEN VERANTWOORDELIJKHEID NEMEN

De gespecificeerde financiële vertaling van het collegeprogramma 2026 2030 is opgenomen onder de programma's die verderop in deze begroting worden beschreven. Deze programma's kennen dezelfde opzet en indeling als de programma's uit het raadsakkoord en het collegeprogramma. Zoals u hebt kunnen lezen in het collegeprogramma is bij de financiële vertaling ook aansluiting gezocht bij de 61 doelen uit het raadsakkoord. Onder de programma's verderop in deze begroting zijn de voorstellen voor wat betreft het beschikbaar stellen van middelen evenals in het collegeprogramma ook gekoppeld aan deze 61 doelen uit het raadsakkoord. Samenvattend ziet het totaal van de financiële voorstellen, gespecificeerd naar de programma's, er als volgt uit:

Totaal raadsakkoord / collegeprogramma	Incidenteel	2027	2028	2029	2030
Totaal Sociaal Domein	656.000	187.000	280.000	280.000	280.000
Totaal Duurzaam en milieu	725.000	45.000	45.000	45.000	45.000
Totaal Ruimte, wonen en leefbare kernen	613.000	-	-	-	-
Totaal Ruimte en Mobiliteit	250.000	-	-	-	-
Totaal Buitengebied, recreatie en transitie v.h. landelijk gebied	618.000	57.000	57.000	57.000	57.000
Totaal Economie, werk en regionale ontwikkeling	80.000	-	-	-	-
Totaal Veiligheid en weerbaarheid	395.000	90.000	92.000	92.000	92.000
Totaal Bestuur, organisatie en dienstverlening	600.000	-	-	-	-
Totaal	3.937.000	379.000	474.000	474.000	474.000

2. Voorgesteld wordt in te stemmen met de financiële vertaling van het collegeprogramma 2026 2030 en een incidenteel bedrag van € 3.937.000 te onttrekken aan de Reserve Incidenteel Beschikbare Algemene Middelen en te storten in de nieuwe reserve collegeprogramma 2026 2030 en de structurele meerjarige doorwerking op te nemen in het herziene meerjarige saldo.

MAATREGELEN TER DEKKING COLLEGEPROGRAMMA

Voor de dekking van de financiële consequenties die uit het collegeprogramma 2026 2030 voortvloeien, maken wij onderscheid in incidentele en structurele kosten.

Dekking incidentele lasten

Zoals hiervoor aangegeven stellen wij voor om de incidentele lasten van ruim € 3,9 miljoen te dekken middels een onttrekking aan de Reserve Incidenteel Beschikbare Algemene Middelen (RIBAM). Deze reserve biedt hiervoor voldoende ruimte. In paragraaf 8 van dit hoofdstuk gaan wij dieper in op de incidenteel beschikbare middelen waaronder ook deze reserve.

Dekking structurele lasten

In het collegeprogramma 2026 2030 hebben we aangegeven dat de dekking van de structurele lasten, die oplopen van € 357.000 in 2027 naar € 452.000 in 2028 en verder, plaatsvindt via verschillende lijnen en wordt betrokken bij het opstellen van de begroting 2027, waar de daadwerkelijke besluitvorming plaatsvindt. De voorgestelde maatregelen ter dekking van het collegeprogramma 2026 2030 bestaan uit de volgende set maatregelen:

Maatregelen dekking collegeprogramma (Bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Meeropbrengst OZB in 4 stappen naar landelijk gemiddelde	80	240	320	400
OZB indexeren volgens CPI	40	40	40	40
Privatiseringsbijdragen sport voor 4 jaar in eenmaal dekken	30	30	30	30
Bestaande activiteiten t.l.v. rijksvergoeding sport en gezondheid waardoor de structurele last met € 100.000 wordt verlaagd	100	100	100	100
Eigen personele inzet duurzaamheid t.l.v. rijksvergoeding waardoor de structurele last met € 100.000 wordt verlaagd	100	100	100	100
Totaal maatregelen dekking collegeprogramma	350	510	590	670

ONROERENDEZAAKBELASTING (OZB)

In paragraaf 9.4 van het collegeprogramma 2026 2030 is uitvoerig stilgestaan bij de zogenaamde “voorgenomen beleidslijn jaarlijkse ontwikkeling OZB”. Deze voorgenomen beleidslijn leidt uiteindelijk tot een tweetal beslispunten. Ten eerste wordt om redenen zoals aangegeven in paragraaf 9.4 van het collegeprogramma voorgesteld de zogenaamde onbenutte belastingcapaciteit (de ruimte onder het landelijk gemiddelde) de komende jaren gefaseerd in te vullen. Het Rijk houdt bij de berekening van de Algemene Uitkering namelijk rekening met de mogelijkheid die gemeenten hebben om zelf inkomsten te verwerven via de OZB (maatstaf eigen inkomsten). Het gefaseerd toegroeien naar het landelijk gemiddelde betekent een beperkte verhoging van de OZB-tarieven die moet leiden tot een meeropbrengst van de OZB met de volgende percentages en bedragen:

2027 - 1% - € 80.000

2028 - 2% - € 240.000

2029 - 1% - € 320.000

2030 - 1% - € 400.000

Met de genoemde 5% in 4 jaar groeien we toe naar het landelijk gemiddelde (nieuwe beleidslijn). Naast deze inhaalslag is als tweede beslispunt aangegeven dat de meerjarige stijging van de OZB-opbrengst wordt gekoppeld aan de werkelijke inflatie volgens het consumentenprijsindexcijfer (CPI) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De afgelopen jaren hanteerden we een maximale verhoging van de opbrengst vanuit OZB van 2% waarmee van een relatief dure gemeente inmiddels onder in de middenmoot zijn beland. Dat is een te behouden positie maar door die beleidslijn hebben we de inflatie meerjarig niet gevolgd terwijl onze operationele kosten door diezelfde inflatie wel fors zijn gestegen. Om toekomstige forse incidentele verhogingen te voorkomen is het jaarlijks volgen van het CPI-indexcijfer een gangbare aanpak en borgen we de koppeling aan oplopende kosten van onze eigen organisatie. Voor dit CPI-cijfer gaan we uit van de ontwikkeling van het CPI over de periode juni-juni voorafgaand aan het begrotingsjaar. Dit komt voor de begroting 2027 neer op een percentage van 2,5%, een half procent meer dan we meerjarig hadden opgenomen in onze eerdere meerjarenbegroting, wat leidt tot een extra structurele opbrengst van € 40.000.

PRIVATISERINGSBIJDRAGEN SPORT

Een aantal van de privatiseringsbijdragen sport loopt in 2030 af. We kiezen ervoor om deze last over de jaren 2027 tot en met 2030 ineens af te dekken via de reserve Incidenteel Beschikbare Algemene Middelen. Deze financieel-technische maatregel leidt tot een beroep op de betreffende reserve van € 120.000, maar creëert vanaf het jaar 2027 wel voor een bedrag van € 30.000 aan structurele be-grotingsruimte.

GERICHTE INZET VAN SPECIFIEKE UITKERINGEN RIJK

Wij zien kans om een aantal lopende uitgaven niet langer via de algemene middelen te dekken, maar via specifieke uitkeringen die we ontvangen van het Rijk. Zo zijn wij voornemens de kosten van een aantal activiteiten en projecten binnen het sociaal domein ten laste te brengen van de specifieke uitkering voor sport en gezondheid. Daarnaast willen wij een aantal personeelskosten die direct be-trekking hebben op werkzaamheden in het kader van klimaat en duurzaamheid ten laste brengen van de rijksvergoeding die we ontvangen voor de uitvoeringskosten, namelijk de regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat-en energiebeleid (CDOKE). In beide gevallen levert dit een voor-deel op voor de algemene middelen, waardoor begrotingsruimte ontstaat. Aan de andere kant bete-kent dit uiteraard ook dat binnen de specifieke rijksmiddelen minder (financiële) ruimte resteert voor nieuwe ambities, inspanningen, activiteiten en projecten.

3. Voorgesteld wordt in te stemmen met de aangegeven en toegelichte maatregelen ter dekking van het collegeprogramma 2026 2030 en deze te verwerken in het herziene meerjarige saldo.

3. HERZIEN MEERJARIG SALDO NA COLLEGEPROGRAMMA

Na instemming met de verwerking van de verschillende activiteiten en inspanningen uit het collegeprogramma, inclusief de maatregelen ter dekking hiervan, ontstaat het volgende herziene meerjarige saldo:

Herzien meerjarig saldo (bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Herzien meerjarig saldo startpunt begroting 2027	161	-774	-719	-456
Totaal collegeprogramma	-379	-474	-474	-474
Totaal maatregelen dekking collegeprogramma	350	510	590	670
Meicirculaire 2026	238	265	116	273
Herzien meerjarig saldo na mutaties bestaand beleid	369	-473	-487	13

Zoals uit deze tabel valt af te leiden, kunnen we na de financiële verwerking van de verschillende beslispunten uit het collegeprogramma spreken van een sluitende jaar-schijf 2027, met eveneens een op termijn sluitende meerjarenbegroting. Voordat we hier conclusies aan kunnen ontlelen, willen we u eerst meenemen in de zogenaamde mutaties bestaand beleid.

Een van deze mutaties bestaand beleid, de meicirculaire 2026, hadden we tijdens de doorrekening van het collegeprogramma al scherp. Vandaar dat we deze hier in de presentatie van de cijfers al meenemen. In de volgende paragraaf, onder de daad-werkelijke mutaties bestaand beleid, komt deze nogmaals terug en wordt deze ook betrokken bij de besluitvorming.

4. MUTATIES BESTAAND BELEID

In deze paragraaf treft u een overzicht aan van de verschillende mutaties op basis van bestaand beleid. Dit kunnen autonome ontwikkelingen zijn of zaken waarover reeds besluitvorming heeft plaatsgevonden. Het betreft de volgende mutaties bestaand beleid:

Mutaties bestaand beleid (bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Meicirculaire 2026				
- Hogere algemene uitkering	1.933	1.074	-315	-325
- Te ramen (stel)posten	-783	-787	453	622
- Te ramen taakmutaties	-912	-22	-22	-24
Noaberkracht				
- Jurist veiligheid/coördinator Bibob	-57	-57	-57	-57
- Uitbreiding formatie opvang Oekraïners	-722	-722	-722	-722
- Te declareren via rijksvergoeding opvang Oekraïners	722	722	722	722
SPN	90	90	90	90
Jeugd	-70	-70	-70	-70
Wmo	81	81	81	81
HO	159	159	159	159
Reisdocumenten	97	71	17	17
Rijbewijzen	45	42	51	39
Continueren prioritaire agenda jeugdzorg bij samen Twente		-55	-55	-55
OZB - toename areaal		23	77	138
Overdracht pensioenen wethouders aan ABP		100	100	100
Dividend Cogas	0	190	190	190
Rente	200	200	200	200
Verhuur Heupink & Bloemen	110			
The Passion	-100			
Overige kleine(re) verschillen	41	40	42	17
Totaal mutaties bestaand beleid	834	1.079	941	1.122

MEICIRCULAIRE 2026

Jaarlijks verschijnen drie circulaire: in mei, september en december. De meicirculaire bevat de vertaling van de Voorjaarsnota van de Rijksoverheid, de septembercirculaire bevat de vertaling van de Miljoenennota en de decembercirculaire rondt het uitkeringsjaar zoveel mogelijk af. Daarnaast bevat de meicirculaire de formele verwerking van het schrappen van de oploop van de opschalingskorting.

We hanteren de lijn dat de meicirculaire van jaar T de basis is voor de begroting van jaar T+2 en dat de septembercirculaire van jaar T de basis is voor de perspectiefnota van jaar T+1. Deze bestendige gedragslijn zijn we ook overeengekomen met onze toezichthouder, de provincie Overijssel. Vandaar dat de meicirculaire 2026 is meegenomen in de nu voorliggende begroting 2027. De hoogte en omvang van de algemene uitkering uit de meicirculaire 2026 laat het volgende meerjarige verloop zien:

Gemeente Dinkelland	2027	2028	2029	2030
Stand decembercirculaire 2025	52.273	52.331	53.972	55.952
Stand meicirculaire 2026	54.205	53.404	53.657	55.627
Saldo	1.933	1.074	-315	-325

Algemeen

De hogere algemene uitkering wordt naast het aanpassen van de volumeontwikkelingen op grond van de ontwikkeling van het Bruto Binnenlands product (bbp) over een 8-jaarsgemiddelde en het aanpassen van de loon- en prijsontwikkelingen vooral veroorzaakt door een stijging van een aantal maatstaven. Voor een aantal van deze zaken hadden we stelposten geraamd of moeten we nu stel-posten ramen. Daarnaast is in de meicirculaire 2026 ook de integratie-uitkering participatie naar bo-ven bijgesteld en zijn een aantal zogenaamde taakmutaties verwerkt.

Te ramen (stel)posten

In onderstaande tabel wordt het effect van de meicirculaire op de diverse stelposten weergegeven:

Te ramen (stel)posten (bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Stelpost looncompensatie	16	-9	106	236
Stelpost prijscompensatie	-394	-539	-589	-749
Stelpost loon en prijs verbonden partijen		-20	-40	-60
Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo	-270			
HO uit de Wmo met vangnetregeling			1.232	1287
Participatie	-135	-219	-256	-92
Totaal te ramen (stel)posten	-783	-787	-453	-622

Stelposten loon- en prijscompensatie en verbonden partijen

Op basis van de indexcijfers uit de meicirculaire 2026 ten opzichte van de septembercirculaire 2025 hebben wij onze (meerjarige) stelposten aangepast aan de meest actuele cijfers. Dit betekent een verhoging van de stelpost prijscompensatie en een verlaging van de stelpost looncompensatie. Daarnaast hebben we ook de stelpost voor onze verbonden partijen verhoogd, omdat de totale omvang van de bijdrage aan deze verbonden partijen de laatste jaren is gestegen.

Uitstel vervanging abonnementstarief WMO

Het abonnementstarief in de Wmo 2015 wordt vervangen door een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage. De invoering was gepland per 1 januari 2027, maar is uitgesteld naar 1 januari 2028. Daarom wordt voor 2027 € 266 miljoen (inclusief accres) vanuit de begroting van het ministerie van VWS overgeheveld naar het gemeentefonds. Dit betekent voor de gemeente Dinkelland een hogere algemene uitkering voor het jaar 2027 van € 272.000. Met dit extra bedrag kan de eerder opgenomen stelpost van € 270.000 worden afgeboekt. Hoe deze inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage er precies uit komt te zien en of de gemeenten daar ook

inderdaad de geraamde bedragen mee incasseren is nog niet duidelijk. Vanaf het jaar 2028 blijven we voorlopig uitgaan van de verwachting dat de lagere algemene uitkering wordt goedge maakt door de te incasseren eigen bijdragen. Hier ramen we een structureel bedrag van € 270.000 voor, gelijk aan de verlaging van de algemene uitkering.

Huishoudelijke hulp uit de WMO

Zoals in het coalitieakkoord van het kabinet-Jetten is opgenomen, vervalt per 1 januari 2029 de huis-houdelijke hulp als maatwerkvoorziening binnen de Wmo voor mensen die dit zelf kunnen betalen. Hierdoor dalen de gemeentelijke uitgaven en wordt vanaf 2029 jaarlijks € 1,4 miljard uit het gemeentefonds gehaald. Dit betekent voor de gemeente Dinkelland een verlaging van de algemene uitkering vanaf het jaar 2029 van € 1,756 miljoen. Tegenover deze verlaging van de algemene uitkering ramen wij een stelpost voor eenzelfde bedrag, in afwachting van meer duidelijkheid over de exacte uitwerking van deze wetswijziging en dan vooral de resterende gemeentelijke verantwoordelijkheid.

Vangnetregeling huishoudelijke hulp uit de WMO

Zoals in het coalitieakkoord van het kabinet-Jetten is opgenomen vervalt per 1 januari 2029 de huis-houdelijke hulp als maatwerkvoorziening binnen de Wmo voor mensen die deze zelf kunnen betalen. Hierdoor wordt € 1,4 miljard bespaard. Voor inwoners die niet zelf in huishoudelijke hulp kunnen voorzien, blijft de gemeente ondersteuning bieden. Hiervoor blijft € 430 miljoen beschikbaar in het gemeentefonds wat voor Dinkelland neerkomt op een algemene uitkering van € 524.000 vanaf het jaar 2029. Tegenover dit beschikbare bedrag in het gemeentefonds (en dus de algemene uitkering) ramen wij een stelpost voor eenzelfde bedrag in afwachting van meer duidelijkheid over de exacte uitwerking van deze wetswijziging en dan vooral de resterende gemeentelijke verantwoordelijkheid.

Samenvattend leidt het voornemen om de huishoudelijke ondersteuning per 1 januari 2029 als maatwerkvoorziening uit de Wmo te halen voor mensen die dit zelf kunnen betalen, tot een korting op het gemeentefonds van ongeveer € 1 miljard. Voor de gemeente Dinkelland komt dat neer op een verlaging van de algemene uitkering van € 1.232.000 (€ 1,75 miljoen +/- € 524.000). Zoals hiervoor aangegeven, ramen we stelposten voor deze beide bedragen in afwachting van meer duidelijkheid over de exacte uitwerking van deze wetswijziging en dan vooral de resterende gemeentelijke verantwoordelijkheid. Uiteraard hebben wij overleg met onze toezichthouder (de provincie Overijssel) over deze wijze van verwerking.

Participatie

De integratie-uitkering Participatie verandert door de loon- en prijsbijstelling 2026 (€ 84,1 miljoen in 2026, aflopend naar € 68,1 miljoen in 2031). Daarnaast wordt de rijksbijdrage voor beschut werk anders verdeeld vanwege een nieuwe verdeelsleutel. Conform bestaand beleid voegen wij deze hogere uitkering met ingang van het jaar 2026 toe aan de raming voor participatie/sociale werkvoorziening.

Taakmutaties

In de meicirculaire zijn ook een aantal taakmutaties opgenomen. Taakmutaties zijn middelen die met een bepaald oogmerk aan het gemeentefonds zijn toegevoegd of onttrokken, maar waar geen be-stedingsverplichting aan ten grondslag ligt. Wanneer ze nieuw zijn, worden ze eenmalig afzonderlijk benoemd om inzicht te creëren waar aan het Rijk meer of minder geld gaat besteden. Het uitgangspunt van de gehele algemene uitkering is en blijft dat de middelen vrij aanwendbaar zijn. Binnen de gemeente Dinkelland kennen we de lijn dat voor deze taakmutaties een stelpost wordt opgenomen in afwachting van te ontwikkelen beleid. Zodra door college en raad wordt ingestemd met het ontwikkelde beleid, kan een beroep worden gedaan op deze stelpost(en). Indien ervoor wordt gekozen geen beleid te ontwikkelen, dan kan de stelpost vrijvallen ten gunste van de algemene middelen. Er zijn een aantal kleine taakmutaties, maar ook een aantal wat grotere, die hierna worden benoemd en toegelicht.

Te ramen taakmutaties	2027	2028	2029	2030
Rijksvergoeding CDOKE	-870			
Kinderopvang pleegouders	-16			
Jeugdhulp kinderen in een AZC	-6	-6	-6	-6
Wet betaalbare huur	-1	-1	-1	0
Overheidsbrede dienstverlening	-3	-3	-3	-3
Re-integratiedienstverlening gericht op jongeren	-12	-12	-12	-15
Gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen	-4			
Totaal te ramen taakmutaties	-912	-22	-22	-24

Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)

Voor 2027 ontvangen gemeenten € 671 miljoen voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid. Het grootste deel (€ 583 miljoen) wordt verdeeld volgens een verdeelsleutel die rekening houdt met gemeentelijke taken en kenmerken, zoals het aantal inwoners. Daarnaast is € 85,9 miljoen gereserveerd voor plannen rondom aardgasvrije wijken, wind- en zonne-energie en zero-emissiezones. Ook zijn hierin middelen opgenomen voor de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL). Voor de gemeente Dinkelland betreft het een bedrag van € 870.000. Dit bedrag wordt functioneel geraamd.

Kinderopvang pleegouders

Bij de Voorjaarsnota 2025 heeft het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor een bijdrage in de kosten van kinderopvang en buitenschoolse opvang (BSO) voor pleegkinderen. Deze bijdrage is bedoeld voor alle pleegouders die gebruikmaken van formele opvang, ook in het vrijwillig kader, en compenseert de eigen bijdrage die resteert na eventuele kinderopvangtoeslag. Voor 2025 is hiervoor € 10,7 miljoen toegevoegd aan het gemeentefonds; deze middelen worden ook in 2026 en 2027 beschikbaar gesteld. Gemeenten en pleegzorgaanbieders maken afspraken over de wijze waarop pleegouders aanspraak kunnen maken op deze bijdrage. Dit betekent voor de gemeente Dinkelland een hogere algemene uitkering van € 16.000 in de jaren 2026 en 2027. Wij ramen een stelpost in afwachting van te ontwikkelen beleid en/of meer duidelijkheid over de te maken afspraken tussen gemeenten en pleegzorgaanbieders.

Jeugdhulp kinderen in een AZC

Sinds 2019 zijn gemeenten volledig verantwoordelijk voor de organisatie en financiering van jeugd-hulp, inclusief jeugd-ggz voor kinderen in asielzoekerscentra (AZC's). Hiervoor is structureel € 5,1 miljoen beschikbaar. Dit betekent voor de gemeente Dinkelland een structureel hogere algemene uitke-ring van € 6.000 vanaf het jaar 2026. Dit bedrag voegen wij toe aan de functionele ramingen voor de jeugdzorg.

Wet betaalbare huur

De Wet maximering huurprijsverhogingen geliberaliseerde huurovereenkomsten beperkt de jaarlijkse huurverhoging in de vrije sector. Sinds 1 juli 2024 houden gemeenten toezicht op de naleving en kunnen zij handhaven bij overtredingen. De wet loopt tot 1 mei 2029. Voor de uitvoering van deze taken ontvangen gemeenten in de periode 2026–2029 in totaal € 3,4 miljoen: € 1 miljoen in 2026, € 960.000 in 2027, € 1 miljoen in 2028 en € 416.000 in 2029. Deze middelen zijn bedoeld voor toezicht en handhaving. De hogere algemene uitkering bedraagt voor Dinkelland € 1.000 en voegen we toe aan de begroting van Noaberkracht, omdat daar de betreffende werkzaamheden voor toezicht en handhaving plaatsvindt.

Overheidsbrede Dienstverlening

De SPUK Informatiepunten Digitale Overheid (IDO) is vanaf 2026 omgezet in de decentralisatie-uitkering Overheidsbrede Dienstverlening. Hiermee kunnen gemeenten inwoners laagdrempelig ondersteunen bij zaken met de (digitale) overheid en hun regierol in het lokale netwerk versterken. Naar aanleiding van een aangenomen motie wordt de eerder doorgevoerde korting van 10% gecompenseerd. Daarom wordt vanaf 2026 structureel € 1,7 miljoen per jaar toegevoegd aan deze decentralisatie-uitkering.

Dit komt voor de gemeente Dinkelland neer op een structureel hogere algemene uitkering van € 3.000. Aangezien wij het betreffende informatiepunt (IDO) hebben belegd bij de bibliotheek, voegen wij dit aanvullende bedrag toe aan de functionele raming voor het bibliotheekwerk.

Re-integratiedienstverlening gericht op jongeren

Er wordt structureel extra budget beschikbaar gesteld gericht op de arbeidsinschakeling van jongeren tot 27 jaar. In totaal gaat het om € 12,5 miljoen in 2026, oplopend tot € 44,3 miljoen structureel vanaf 2033. Voor de gemeente Dinkelland komt dit neer op een structureel hogere algemene uitkering vanaf het jaar 2026 van € 12.000, oplopend naar een structureel bedrag van € 15.000 vanaf het jaar 2030. Voor deze bedragen ramen we meerjarige stelposten in afwachting van te ontwikkelen beleid.

Gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen

Gemeenten ontvangen in 2027 opnieuw middelen om samen met antidiscriminatievoorzieningen extra in te zetten op preventie van discriminatie. Hiervoor is € 2,5 miljoen beschikbaar, verdeeld op basis van € 0,14 per inwoner. Dit komt voor de gemeente Dinkelland neer op een eenmalig extra bedrag in het jaar 2027 van € 4.000. Voor dit bedrag ramen we een stelpost in afwachting van te ontwikkelen beleid.

NOABERKRACHT

Jurist veiligheid/coördinator BIBOB

De toenemende ontwikkelingen op het gebied van veiligheid vragen naast een noodzakelijke strategische rol ook om toenemende uitvoerende taken. Deze toename zit op het gebied van juridische vraagstukken die steeds complexer en gewichtiger worden, en op de coördinatie en uitvoering van de wet Bibob (Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur). Beide uitvoerende rollen liggen in elkaars verlengde en zijn goed te combineren. Wij plaatsen dit in één functie: jurist veiligheid/Bibobcoördinator. Het belang van deze aanvullende functie is groot. We voldoen hiermee aan regionale afspraken en hebben hiermee een robuuste organisatie die nu mee kan in de ontwikkelingen op veiligheidsgebied in NOT-verband. De kosten voor deze formatieophoging ten bedrage van € 100.000 zijn opgenomen in de vastgestelde begroting 2027 van Noaberkracht. De kosten voor Dinkelland bedragen € 57.000.

Uitbreiding formatie Oekraïners

Medio 2026 heeft het bestuur van Noaberkracht heeft besloten om een aantal medewerkers met cruciale functies binnen de opvang van Oekraïners in vaste dienst te nemen en toe te voegen aan de personeelsformatie. Dit is nodig om continuïteit, kwaliteit en veiligheid te waarborgen, mede door arbeidsmarktkrapte en het afschaffen van payroll per 2028. Het betreft de volgende functies: 5 fte locatiecoördinatoren (6 medewerkers) en 2,4 fte coördinatoren mentale zorg (3 medewerkers).

De totale kosten op jaarbasis komen uit op een bedrag van € 793.500 en kunnen volledig worden gedeclareerd via de vergoeding die de gemeenten ontvangen voor de opvang van Oekraïners. Dit betekent dat de kosten in eerste instantie worden verantwoord op de verschillende kostenposten binnen de begroting van Noaberkracht (salaris, reiskosten, overige kosten secundaire arbeidsvoorwaarden, ICT, enz.), waarna een doorbelasting plaatsvindt naar de beide gemeenten. Voor de doorbelasting naar de beide gemeenten gebruiken we niet de verdeelsleutel die we normaliter hanteren, maar gaan we uit van het aantal plaatsen en openingsuren in de beide gemeenten. De rijksvergoeding is name-lijk ook gebaseerd op het aantal plaatsen. Voor de gemeente Dinkelland gaat het op jaarbasis om een bedrag van € 722.000.

SPN

Stichting Participatie Noaberkracht (SPN) heeft haar begroting 2027 aangeleverd. Hierin heeft zij een verwacht resultaat over het jaar 2027 opgenomen. Voor Dinkelland is dit bijna € 70.000. Gezien de ervaringen over de afgelopen jaren is het aannemelijk dat SPN dit resultaat ook daadwerkelijk gaat behalen. Om deze reden nemen wij de begroting van SPN over in onze eigen administratie. Daarnaast stond er in de begroting van de gemeente Dinkelland nog een stelpost voor stijging van de WSW-bijdrage. Deze is opgenomen in de begroting van SPN en de stelpost kan daarom komen te vervallen. Al met al levert dit een voordeel op van ruim € 90.000.

JEUGD

De jeugdzorgkosten in de gemeentelijke begroting zijn dynamisch. Enkele cliënten meer of minder kunnen zorgen voor grote financiële consequenties. We houden de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten en stellen de budgetten waar nodig bij in onze P&C-documenten. In het programmajournaal over 2026 is vermeld dat de kosten gedurende 2026 zijn gestegen zijn als gevolg van een aantal dure indicaties die erbij zijn gekomen. Dit nadeel werkt structureel door in 2027; het zijn langdurige indicaties. De jeugdzorgbudgetten zijn in deze begroting weer aangepast aan de nieuwe verwachtingen op basis van de nu bekende cijfers. Dit levert een nadeel op voor de jeugdzorgbudgetten.

WET MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING (WMO)

In het programmajournaal 2026 zagen we al een voordeel op de Wmo-budgetten. Dit voordeel ontstaat vooral op het product individuele begeleiding basis. We zien dat het aantal cliënten nagenoeg gelijk is gebleven, maar de kosten per cliënt zijn fors gedaald. Gemiddeld is er per cliënt minder zorg afgenomen dan vooraf begroot. Deze daling zien we vanaf het tweede kwartaal van 2026. We verwachten dat deze daling ook zichtbaar blijft in 2027 en verder. Daarnaast zien we een voordeel op de Wmo-voorzieningen. Voor deze voorzieningen zijn nieuwe tariefafspraken gemaakt met aanbieders per mei 2026. De positieve gevolgen van deze nieuwe afspraken zien we langzamerhand terug in onze begroting. In 2026 zagen we al een voordeel op de rolstoelvoorzieningen en de trapliften. Dit voordeel heeft een structureel karakter.

HUISHOUDELIJKE ONDERSTEUNING (HO)

We zagen op de HO gedurende het jaar 2026 een lichte daling in het aantal cliënten. Dat is opvallend, gezien de vergrijzingscijfers. Daarnaast zien we een daling in de kosten per cliënt. Dit geeft aan dat er minder minuten per cliënt gedeclareerd zijn. We verwachten dat dit voordeel structureel is en nemen dit daarom mee in de begroting 2027.

REISDOCUMENTEN

De gemeente Dinkelland verwacht tot en met 2028 een stijging in het aantal aanvragen voor pas-poorten en identiteitskaarten. In 2014 is de geldigheidsduur van deze documenten aangepast van 5 naar 10 jaar. Dat zorgde ervoor dat tussen 2019 en 2024 weinig nieuwe documenten werden aangevraagd. Vanaf 2024 verlopen de eerste documenten met een 10-jarige geldigheid. Dit betekent dat veel burgers vanaf 2024 tot en met 2028 hun documenten gaan vernieuwen. Dit levert extra werk, maar ook extra inkomsten op. De extra personele inzet die dit vraagt, is reeds eerder verrekend met de meeropbrengst.

RIJBEWIJZEN

De raming voor de rijbewijzen is geactualiseerd op basis van het verwachte aantal vernieuwingen en het geldende tarief voor de afgifte van rijbewijzen. De begroting is overeenkomstig deze geactualiseerde uitgangspunten bijgesteld.

CONTINUEREN PRIORITAIRE AGENDA JEUGDZORG BIJ SAMEN TWENTE

Het algemeen bestuur (AB) van SamenTwente heeft op 9 september 2026 ingestemd met de vervolgopdracht Prioritaire Agenda Jeugdzorg (PAJ). De Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg verplicht gemeenten vanaf 1 januari 2027 om binnen aangewezen jeugdregio's samen te werken. De Jeugdregio moet onder meer regionaal specialistische jeugdhulp contracteren of subsidiëren, bijbehorende administratieve processen uitvoeren, bovenregionaal afstemmen en regionale expertteams organiseren. SamenTwente/OZJT voert een belangrijk deel van deze werkzaamheden al uit. De PAJ is voor de jaren 2026 en 2027 gefinancierd met incidenteel geld. Met het nieuwe besluit is ook de structurele financiering geregeld.

ONROERENDEZAAKBELASTING (OZB)

Boven op de eerder doorgevoerde beslispunten vanuit de beleidslijn jaarlijkse ontwikkeling OZB uit het collegeprogramma 2026-2030 is er sprake van een meerjarige meeropbrengst OZB. Deze meeropbrengst wordt vooral veroorzaakt door een hogere groei van het aantal woningen dan eerder werd aangenomen.

OVERDRACHT PENSIOENEN WETHOUDERS AAN ALGEMEEN BURGERLIJK PENSIOENFONDS (ABP)

Het Appa-pensioen wordt per 1 januari 2028 ondergebracht in het nieuwe pensioenstelsel. Politieke ambtsdragers krijgen hierbij dezelfde pensioenregeling als ambtenaren. Voor de gemeenten gaat het hierbij om de pensioenen van wethouders en voormalige wethouders. Op grond van de nieuwe wet, is het de bedoeling om de huidige Appa-pensioenregeling per 31 december 2027 te beëindigen en het al opgebouwde pensioen per 1 januari 2028 om te zetten naar het nieuwe stelsel en over te dragen aan het pensioenfonds ABP.

Vanaf 1 januari 2028 zijn gemeenten voor actieve wethouders een pensioenpremie verschuldigd aan de vernieuwde ABP-pensioenregeling, waarvan de gemeente de werknemersbijdrage op de premie inhoudt op de bezoldiging. Tegenover deze hogere lasten (de pensioenpremie) staat dat de storting in de voorziening voor het onderdeel pensioenen kan komen te vervallen. Dat levert op basis van de huidige inzichten met ingang van het jaar 2028 een structureel voordeel op van € 100.000. Daartegenover staat wel dat eind 2027 het bedrag aan gereserveerd pensioen binnen de gemeentelijke voorziening moet worden uitbetaald aan het ABP. Dat zal naar verwachting gaan om een bedrag van ruim € 3 miljoen.

DIVIDEND COGAS

Vanaf het jaar 2028 vindt een herziening van het dividendbeleid van Cogas plaats. Het jaarlijkse ge-garandeerde dividend komt vanaf dat moment te vervallen en wordt vervangen door een resultaatafhankelijk dividend. Deze verlaging is vanaf het jaar 2028 verwerkt in onze meerjarenbegroting. Als basis is hierbij uitgegaan van een jaarresultaat van € 4 miljoen per jaar. De laatste cijfers van Cogas laten zien dat het verantwoord is uit te gaan van een jaarresultaat van ruim € 7 miljoen. Dit betekent voor de gemeente Dinkelland een structurele verhoging van de raming voor het dividend van Cogas met € 190.000.

RENTE

Doordat een aantal grote(re) uitgaven (nog) niet heeft plaatsgevonden in 2026, hebben we in 2026 geen (langlopende) leningen hoeven aan te trekken. Dit betekent dat we in 2026, maar ook in 2027 lagere rentelasten hebben dan aanvankelijk werd aangenomen. We verwachten zelfs dat we ook in 2027 liquide middelen kunnen wegzetten bij de rijksoverheid (schatkistbankieren). Dit levert voor 2027 een voordeel op onze renteraming op.

VERHUUR PAND HEUPINK EN BLOEMEN

De huur is verlengd (2026 en 2027), omdat de nieuwe ontwikkelingen (sloop van het gebouw) met een aantal jaren zijn uitgesteld.

THE PASSION

Ootmarsum is uitverkoren als gastlocatie voor The Passion 2027. KRO-NCRV heeft kenbaar gemaakt dat zij The Passion 2027 graag in Ootmarsum-Dinkelland wil opnemen en live wil uitzenden op 25 maart 2027. Visit Ootmarsum-Dinkelland zorgt in nauwe samenwerking met de producent, KRO-NCRV en met de gemeente voor de organisatie van het tv-event en zorgt zelf in grote mate voor de financiering ervan. Het college heeft een subsidie aangevraagd bij de provincie ten behoeve van The Passion Ootmarsum-Dinkelland. Daarnaast is de gemeente Dinkelland gevraagd om een financiële bijdrage. In financiële zin ziet het plaatje er als volgt uit:

De totale kosten worden begroot op € 485.000 en bestaan uit een bedrag aan verplichte cofinanciering van € 365.000 en een bedrag van € 120.000 voor operationele en organisatorische kosten.

Cofinanciering gastgemeente

De verplichte cofinanciering van de gastgemeente aan de KRO NCRV bedraagt € 365.000. Deze cofinanciering moet worden vastgelegd in een overeenkomst en rechtstreeks worden betaald aan KRO-NCRV. De dekking voor de kosten van de cofinanciering gastgemeente voor The Passion van € 365.000 luidt als volgt:

- Gemeente Dinkelland € 100.000,-
- Provincie Overijssel € 200.000,-
- Visit Ootmarsum-Dinkelland € 65.000,-

Het totaal van de kosten en ook de dekking van de kosten voor de cofinanciering loopt via de gemeente Dinkelland. Er is derhalve een totaalbudget benodigd van € 365.000. De dekking van de maximale bijdrage van de gemeente Dinkelland van € 100.000 brengen we ten laste van de Reserve Incidenteel Beschikbare Algemene Middelen.

Operationele en organisatorische kosten

Daarnaast wordt een bedrag begroot van € 120.000 dat nodig is voor operationele en organisatorische kosten. Deze kosten komen volledig ten laste van Visit Ootmarsum-Dinkelland. De dekking hiervan komt uit andere subsidies en sponsoring waarvoor Visit verantwoordelijk is. Het benodigde bedrag is inmiddels toegezegd, waardoor Visit de begroting rond heeft. Eventuele operationele en organisatorische kosten die de gemeente maakt en die niet opgevangen kunnen worden binnen de reguliere budgetten en werkzaamheden, kan de gemeente in rekening brengen bij Visit Ootmarsum-Dinkelland.

OVERIGE KLEINE(RE) VERSCHILLEN

Het betreft hier meerdere kleine(re)verschillen.

4. Voorgesteld wordt in te stemmen met de aangegeven mutaties op basis van bestaand beleid en deze te verwerken in het herziene meerjarige saldo.

5. HERZIEN MEERJARIG SALDO OP BASIS VAN BESTAAND BELEID

Rekening houdend met de mutaties op basis van bestaand beleid uit de vorige paragraaf ontstaat het volgende herziene meerjarige saldo:

Herzien meerjarig saldo	2027	2028	2029	2030
Herzien meerjarig saldo startpunt begroting 2027	161	-774	-719	-456
Totaal maatregelen dekking collegeprogramma	350	510	590	670
Totaal collegeprogramma	-379	-474	-474	-474
Totaal mutaties bestaand beleid	834	1.079	941	1.122
Herzien meerjarig saldo na mutaties bestaand beleid	965	341	338	862

Zoals bij de mutaties bestaand beleid reeds is toegelicht, wordt de verbetering van het herziene meerjarige saldo vooral veroorzaakt door het voordelig effect van de meicirculaire 2026, meevallers binnen het sociaal domein, voordelige renteontwikkelingen en een toekomstig hoger dividend van Cogas.

5. Voorgesteld wordt in te stemmen met het herziene meerjarige saldo na mutaties bestaand beleid en het voordelige saldo over het jaar 2027 ten bedrage van € 965.000 te storten in de algemene reserve.

6. SPECIFIEKE MUTATIES

In deze paragraaf staan we stil bij ontwikkelingen die verder gaan dan het bestaande (dus vastgestelde) beleid, maar wel degelijk omvangrijke financiële consequenties (kunnen) hebben en, ook ze-ker gezien de politiek bestuurlijke impact de nodige toelichting behoeven. Met betrekking tot de begroting 2027 betreft het hier de volgende onderwerpen:

- Lokale lasten(druk)

LOKALE LASTEN(DRUK)

In dit onderdeel 'Lokale lasten(druk)' geven we in het kort een overzicht van de gevolgen van de be-sluitvorming uit deze begroting voor de verschillende tarieven die van belang zijn voor de lokale lastendruk.

In paragraaf 9.4 van het collegeprogramma 2026 2030 is uitvoerig stilgestaan bij de zogenaamde "voorgenomen beleidslijn jaarlijkse ontwikkeling OZB". Deze voorgenomen beleidslijn leidt uiteindelijk tot een tweetal beslispunten. Ten eerste wordt om redenen zoals aangegeven in paragraaf 9.4 van het collegeprogramma voorgesteld de zogenaamde onbenutte belastingcapaciteit (de ruimte onder het landelijk gemiddelde) de komende jaren gefaseerd in te vullen. Het Rijk houdt bij de berekening van de Algemene Uitkering namelijk rekening met de mogelijkheid die gemeenten hebben om zelf inkomsten te verwerven via de OZB (maatstaf eigen inkomsten). Het gefaseerd toegroeien naar het landelijk gemiddelde betekent een beperkte verhoging van de OZB-tarieven die moet leiden tot een meeropbrengst van de OZB met de volgende percentages en bedragen:

2027 - 1% - € 80.000
 2028 - 2% - € 240.000
 2029 - 1% - € 320.000
 2030 - 1% - € 400.000

Naast deze inhaalslag is als tweede beslispunt aangegeven dat de meerjarige stijging van de OZB-opbrengst wordt gekoppeld aan de werkelijke inflatie volgens het consumentenprijsindexcijfer (CPI) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Hiervoor gaan we uit van de ontwikkeling van het CPI over de periode juni-juni voorafgaand aan het begrotingsjaar. Dit komt voor de begroting 2027 neer op een percentage van 2,5%, een half procent meer dan we meerjarig hadden opgenomen in onze meerjarenbegroting, wat leidt tot een extra structurele opbrengst van € 40.000.

6. Voorgesteld wordt de OZB-tarieven voor het jaar 2027 te verhogen zodat een totale meer-opbrengst wordt verkregen van 3,5% ten opzichte van het jaar 2026.

Voor de afvalstoffenheffing hanteren we op basis van bestaand beleid 100% kosten-dekkendheid. Dat wil zeggen dat we de kosten die we maken voor de afvalinzameling en afvalverwerking doorberekenen in de tarieven. Voor het jaar 2027 worden de verschillende tarieven als volgt vastgesteld:

Vastrecht	€ 191,75
Per lediging 240 liter restafval	€ 11,66
Per lediging 140 liter restafval	€ 6,80
Per aanbieding verzamelcontainer (met een vulopening geschikt voor zakken met maximaal 30 ltr)	€ 1,46
Per aanbieding verzamelcontainer (met een vulopening geschikt voor zakken met maximaal 60 ltr)	€ 2,92

Het voorgestelde tarief voor het vastrecht voor het jaar 2027 is € 11,75 hoger dan het tarief voor 2026. Dit is voor een bedrag van ongeveer € 8 een gevolg van de vergoeding die we naar verwachting met ingang van het jaar 2027 gaan betalen aan de drie gemeentelijke afvalbrengpunten. Het overige deel van de stijging van het tarief van € 3,75 is een gevolg van overige hogere kosten en hogere opbrengsten PMD. Tijdens de behandeling van de begroting 2026 is een amendement aangenomen met de naam “korting lasten inwoners”. Dit amendement had tot gevolg dat het tarief voor het vastrecht afval voor het jaar 2026 met een bedrag van € 26 is verlaagd. De kosten hiervan zijn op incidentele basis ten laste gebracht van de voorziening afval. In werkelijkheid hebben de burgers dus in 2026 geen € 180 aan vastrecht afval betaald, maar € 154. Deze lastenverlichting heeft op incidentele basis ook plaatsgevonden in de jaren 2023 en 2024. Ook hier voor een bedrag van € 26. In 2025 heeft middels een aangenomen amendement geen verhoging maar een verlaging van het tarief plaatsgevonden met een bedrag € 8,50. Voor het totale verloop van de tarieven afvalstoffenheffing wordt verwezen naar het overzicht lokale lasten verderop in dit hoofdstuk en naar de paragraaf lokale heffingen. De bedragen per lediging (het variabele tarief) zijn gemiddeld genomen gestegen met 10%. Dit levert een extra opbrengst op van ruim € 76.000. Deze verhoging van het variabele tarief is te onderbouwen, omdat ook de variabele kosten van vooral de afvalverbranding zijn gestegen. Hierbij valt te denken aan de verbrandingsbelasting en

de CO2-heffing en de GRIP wagen. De inzet van de GRIP wagen kan anderzijds weer zorgen voor minder ledigingen en/of bezoekers aan het afvalbrengpunt.

7. Voorgesteld wordt om voor het jaar 2027 in te stemmen met de verhoging van het vastrecht voor afval met € 37,75 per aansluiting en een verhoging van het tarief per lediging met 10%.

De hoogte van de rioolheffing is gebaseerd op het Water en Rioleringsplan (WRP) 2025 2030. Belangrijke input voor dit nieuwe WRP zijn de gevolgen van klimaatadaptatie en grondwaterproblematiek. De gestegen prijzen (de inflatie) en de hogere loonkosten (zowel intern als extern) werken ook door in de ramingen voor onderhoud en vervanging van het riool.

In totaliteit stijgen de kosten voor het jaar 2027 met ongeveer € 10.000. Dat dit best wel meevalt, is een gevolg van een neerwaartse bijstelling van de raming voor schades met € 100.000. Deze raming is de laatste jaren namelijk steeds niet voor het gehele bedrag aangesproken. Daarnaast houden we bij de berekening van de kosten, evenals voorgaande jaren, rekening met een bedrag aan onderuit-putting van € 150.000, omdat de ervaring leert dat niet alle projecten in het betreffende jaar volledig worden uitgevoerd. Dit heeft te maken met de krapte op de arbeidsmarkt (zowel intern als extern), maar ook met de zorgvuldige voorbereiding van de grotere projecten, waarbij we burgers inspraak geven. Tot slot laat het aantal aansluitingen een behoorlijke groei zien, wat een extra opbrengst met zich meebrengt van bijna € 120.000. Al met al komt dit erop neer dat we de verschillende tarieven voor de rioolheffing niet hoeven te verhogen om toch te kunnen blijven spreken over 100% kostendekkendheid.

Dit betekent dat het belangrijkste tarief, de rioolheffing voor gebruikers, ongewijzigd blijft op een bedrag van € 313,20.

8. Voorgesteld wordt om de hoogte van de rioolheffing voor het jaar 2027 niet te verhogen.

Samenvattend ontstaat het volgende beeld van de verschillende tarieven en de lokale lastendruk voor het jaar 2027:

Begroting 2027 Dinkelland	2025	2026	2027	verschil 2026-2027	
				in €	in %
OZB (woning € 448.000)	411,98	420,22	434,93	14,71	3,5%
Rioolrecht eigenaar	298,30	313,20	313,20	-	0,0%
Afval					
- vastrecht	149,50	154,00	191,75	37,75	24,5%
- 4 ledigingen restafval (240 liter)	42,40	42,40	46,64	4,24	10,0%
Totaal	902,18	929,82	986,52	56,70	6,1%

Zoals uit vorenstaande tabel blijkt neemt de jaarlijkse lokale lastendruk voor een meerpersoonshuishouden met een eigen woning (gemiddelde waarde € 448.000) toe met ongeveer € 57 op jaarbasis.

7. GEACTUALISEERD HERZIEN MEERJARIG SALDO

Rekening houdend met de aangegeven en toegelichte mutaties en maatregelen uit de vorige paragrafen, ontstaat het volgende herziene meerjarige saldo:

Herzien meerjarig saldo (bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Herzien meerjarig saldo startpunt begroting 2027	161	-774	-719	-456
Totaal maatregelen dekking collegeprogramma	350	510	590	670
Totaal collegeprogramma	-379	-474	-474	-474
Totaal mutaties bestaand beleid	834	1.079	941	1.122
Herzien meerjarig saldo na mutaties bestaand beleid	965	341	338	862

Een blik op het geactualiseerde herziene meerjarige saldo wijst uit dat we de gemeenteraad een structureel sluitende meerjarenbegroting voorleggen. Dit betekent dat we met deze begroting 2027, inclusief de meerjarenbegroting 2028 2030 op een realis-

tische manier binnen de gestelde kaders en regels blijven en dus naar verwachting onder het reguliere (repressieve) toezicht blijven vallen. In het kader van het InterBestuurlijk Toezicht (IBT) verwachten we, gezien de sluitende meerjarenbegroting, op de kleur groen uit te komen.

Hierbij moet wel worden opgemerkt dat in deze meerjarige financiële opzet de uitwerking van de verschillende zoekrichtingen naar concrete maatregelen die moeten leiden tot een sluitende meerjarenbegroting volledig financieel vertaald. Bij dit herzien meerjarig saldo zoals we dat nu presenteren in de begroting 2027 wordt er dus van uitgegaan dat alle ombuigingsmaatregelen volledig worden gerealiseerd. Eventuele afwijkingen of aanpassingen die leiden tot mogelijke besparingsverliezen zorgen dus voor een verslechtering van het herzien meerjarig saldo. Gezien de zeer beperkte meerjarige ruimte betekent dit dat we daar de komende jaren zeer terughoudend mee om moeten gaan. Voor de overige uitvoering van ons gemeentelijke takenpakket houdt dat eveneens in dat we de eerste jaren bijzonder “scherp aan de wind moeten zeilen”. Het totale pakket aan ombuigingsmaatregelen loopt op van een bedrag van ruim € 1, miljoen in 2026 naar een structureel bedrag van ruim € 1,8 miljoen in 2029 en is zoals gesteld taakstellend verwerkt.

We realiseren ons echter ook dat we in deze begroting nog niet alle punten uit het raadsakkoord en het collegeprogramma 2026 2030 financieel hebben vertaald. Dit past ook binnen de punten 59 en 61 van het raadsakkoord en het collegeprogramma. Daar wordt namelijk aangegeven dat we verantwoord omgaan met financiële middelen, met een gedegen balans tussen ambities en een gezonde financiële positie. Daarnaast wordt onder punt 61 aangegeven dat er een jaarlijkse evaluatie van het raadsakkoord plaatsvindt, ter voorbereiding op de perspectiefnota.

De inhoud van deze twee punten heeft geleid tot de begroting 2027 zoals die er nu in financiële zin ligt, met een nadrukkelijke link naar de komende perspectiefnota. In de aanloop naar deze perspectiefnota werken we aan een evaluatie van (de punten uit) het raadsakkoord, waarbij u als raad zult worden betrokken en de gelegenheid

zult krijgen input te leveren ter voorbereiding op (het opstellen van) de perspectiefnota 2028. Vooruitlopend daarop geven wij u als college al wel een drietal inhoudelijke beleidsterreinen mee die wij als college nader gaan uitwerken en voornemens zijn te betrekken bij het opstellen van de perspectiefnota 2028. Het betreft hier de volgende drie inhoudelijke richtingen:

- Volkshuisvesting
- Koers Sociaal Domein Vitaal, veerkrachtig en verbonden
- Samen werken aan een sterk vrijetijdslandschap

VOLKSHUISVESTING

De afgelopen jaren is stevig ingezet op het vergroten van de mogelijkheden voor woningbouw. Met onze actieve grondpolitiek heeft de gemeente gericht gewerkt aan het verkrijgen van ontwikkellocaties in alle kernen. Daarmee is een belangrijke basis gelegd om de woningbouwproductie de komende jaren op peil te houden en waar mogelijk te versnellen. Daarbij heeft het college al middelen beschikbaar gekregen voor het versnellen van de woningbouw, het bevorderen van doorstroming en het verbinden van woningbouw aan de vitaliteit van onze kernen. Hiermee wordt invulling gegeven aan belangrijke onderdelen van het Volkshuisvestingsprogramma 2025-2029. Het oplossen van de onbalans tussen woningvraag en -aanbod blijft de komende jaren een belangrijke opgave. Wij willen daarom, wanneer zich de komende jaren binnen het meerjarig financieel perspectief ruimte voordoet, deze ruimte benutten voor een aanvullende impuls aan volkshuisvesting. Bij de volgende perspectiefnota werken wij deze denkrichting verder uit, wat naar verwachting leidt tot extra inzet van middelen. Zoals het zich nu laat aanzien, biedt het herziene meerjarige saldo voldoende ruimte voor extra inzet op de volkshuisvestelijke opgave. De toe te kennen middelen zijn daarbij bedoeld voor maatregelen die bovenop de reeds beschikbare middelen nodig zijn om de woningbouwopgave en de huisvesting van aandachtsgroepen verder te brengen. Daarbij gaat het om het realiseren van voldoende betaalbare en passende woningen en om het vergroten van het aanbod voor aandachtsgroepen. Denk hierbij aan starters, senioren, mensen met een zorg- of ondersteuningsbehoefte, statushouders, mensen die uitstromen uit zorg of maatschappelijke opvang, kwetsbare jongeren en inwoners

met een beperking. Ook andere groepen met een specifieke woonbehoefte kunnen hierbij worden betrokken. Het additionele budget kan onder meer worden ingezet voor het financieel mogelijk maken van woningbouwprojecten die zonder aanvullende gemeentelijke inzet onvoldoende van de grond komen, het realiseren van innovatieve woonvormen, het toevoegen van betaalbare en zorggeschikte woningen en het ondersteunen van initiatieven die bijdragen aan de huisvesting van aandachtsgroepen. De bij de perspectiefnota nader uit te werken inspanningen volgen daarmee de noodzakelijke beleidsontwikkelingen op basis van hoofdstuk 8 van het Volkshuisvestingsprogramma.

KOERS SOCIAAL DOMEIN VITAAL, VEERKRACHTIG EN VERBONDEN

Dinkelland staat de komende jaren voor een samenhangende maatschappelijke opgave op het gebied van het sociaal en gezond samenleven. Vergrijzing, toenemende mentale druk, complexere zorgvragen, migratie en druk op bestaanszekerheid leiden tot een veranderende ondersteuningsvraag. Tegelijkertijd nemen de kosten toe en staan de beschikbaarheid van professionals en mantelzorgers onder druk. De afgelopen jaren hebben we ingezet op een beweging naar de voorkant: het versterken van de sociale basis, preventie en ondersteuning dichtbij inwoners. We willen problemen waar mogelijk voorkomen, vroegtijdig ondersteunen en inwoners helpen om vitaal, veerkrachtig en verbonden samen te leven. We kijken daarbij naar wat inwoners in verschillende levensfasen nodig hebben: kansrijk en gezond opgroeien, als volwassene in balans kunnen leven en vitaal ouder worden.

De afgelopen periode hebben we volop ingezet om de sociale basis te versterken en het ondersteuningsnetwerk te voorzien van de juiste expertise zoals Wijk GGD, POH JGGZ en dorpsondersteuners. De komende periode staat in het teken van het creëren van gebiedsgerichte ondersteuningsnetwerken dat leidt tot sterke lokale teams zoals de hervormingsagenda jeugd voorschrijft. Tegelijkertijd vraagt het sociaal domein om samenhang tussen zorg, welzijn, participatie, wonen en leefomgeving. Niet alleen ondersteuning aan het individu maar juist inzetten op een sociale en gezonde fysieke leefomgeving is de ontwikkeling voor de toekomst. De gemeente neemt hierin steeds meer een regisserende en verbindende rol. We willen meer gebiedsgericht werken

en domeinoverstijgend samen met inwoners, maatschappelijke en medische partners en regionale netwerken. Dit vraagt om Samen slimmer werken, datagedreven sturen en goede communicatie om ondersteuning toegankelijk en nabij te organiseren en de beschikbare middelen zo effectief mogelijk in te zetten. Een duurzame beweging naar preventie vraagt daarbij om langjarige keuzes en voldoende capaciteit. Wij willen daarom, wanneer zich de komende jaren binnen het meerjarig financieel perspectief ruimte voordoet, deze ruimte benutten voor een aanvullende impuls aan de koers sociaal domein. Bij de volgende perspectiefnota betrekken wij daarom deze denkrichting om hiermee uitvoering te geven aan de doelstellingen van de Koers Sociaal Domein Vitaal Veerkrachtig en Verbonden.

SAMEN WERKEN AAN EEN STERK VRIJETIJDSLandschap

Het landschap van Noordoost Twente is ons economische én maatschappelijke goud. Natuur, cultuurhistorie, kernen, ondernemerschap en recreatie vormen samen een aantrekkelijk vrijetijdslandschap waar mensen graag wonen, werken en verblijven. Die kwaliteit willen we als Dinkelland behouden en gericht versterken. Daarom werken de vier gemeenten in Noordoost Twente samen aan bestemmingsmanagement. We kijken daarbij verder dan het aantrekken van bezoekers. We sturen op een bestemming die van waarde is voor inwoners en ondernemers met een goede balans tussen leefbaarheid, economische vitaliteit en landschappelijke kwaliteit.

We borgen dit door bestemmingsontwikkeling en bestemmingspromotie met elkaar te verbinden. Met beleid, projecten, samenwerking, promotie en kennis uit monitoring en onderzoek sturen we op kwaliteit, spreiding en draagkracht. Zo zorgen we voor meer dynamiek waar het kan en rust waar het moet: de juiste activiteit en de juiste bezoeker op de juiste plek. Vier programmalijnen vormen hiervoor de basis:

1. Landschap en cultuur als uithangbord

We versterken de beleving van landschap, erfgoed en de eigen identiteit van Noordoost Twente. Deze kwaliteiten zijn leidend voor productontwikkeling, routes, ontvangstlocaties en promotie.

2. Onweerstaanbaar aanbod

We werken samen met ondernemers en maatschappelijke partners aan een onderscheidend, kwalitatief en toekomstbestendig recreatief aanbod dat past bij de schaal en identiteit van het gebied.

3. Regionale samenwerking

De veertien Twentse gemeenten trekken gezamenlijk op en verbinden ondernemers, Tourist Info-organisaties en regionale partners. Binnen Twente bundelen we kennis, middelen en ambities en versterken we onze gezamenlijke slagkracht om de vrijetijdssector te laten floreren.

4. Actief bestemmingsmanagement

Met monitoring, onderzoek en data volgen we bezoekersstromen, economische effecten en de impact op de leefomgeving. Die inzichten gebruiken we om gericht en adaptief te sturen op kwaliteit, spreiding en draagkracht.

De basis staat. Noordoost Twente is inmiddels de derde grootste toeristische bestemming in Overijssel. De komende jaren komt het aan op keuzes maken. Niet alles kan overal en tegelijkertijd. Vanuit deze vier programmalijnen bepalen we gezamenlijk waar we willen versterken, ontwikkelen, promoten en waar behoud en rust vooropstaan. Zo bouwen we als Dinkelland gericht verder aan een vitaal en aantrekkelijke regio. Bij de volgende perspectiefnota komen wij met een nadere uitwerking van deze vier programmalijnen om hiermee ons aantrekkelijke vrijetijdslandschap verder te versterken.

9. Voorgesteld wordt in te stemmen met de drie benoemde en toegelichte inhoudelijke richtingen op het terrein van Volkshuisvesting, Koers Sociaal Domein Vitaal, veerkrachtig, verbonden en Samen werken aan een sterk vrijetijdslandschap en de nadere uitwerking daarvan te betrekken bij het opstellen van de perspectiefnota 2028.

8. INCIDENTEEL BESCHIKBARE ALGEMENE MIDDELEN WAARONDER DE (BELANGRIJKSTE) RESERVES

INLEIDING

In deze paragraaf zoeken we aansluiting bij de gepresenteerde cijfers uit de begroting 2026. Met deze cijfers als uitgangspunt gaan we daarna de mutaties benoemen en toelichten, zodat het meest recente beeld van de incidenteel beschikbare algemene middelen, waaronder de (belangrijkste) reserves ontstaat. Zoals aangegeven, nemen we cijfers uit de begroting 2026 als vertrekpunt. Dit betekent ook dat we een aantal mutaties uit de financiële tussenrapportage nogmaals meenemen in de weergave van het verloop van de betreffende reserves.

Beschikbare algemene incidentele middelen	€
Algemene reserve - weerstandscapaciteit 1,4	5.600.000
Reserve Incidenteel Beschikbare Algemene Middelen	8.260.500
Reserve collegeakkoord 20222026	4.076.000
Totaal Beschikbare algemene incidentele middelen begroting 2026	17.936.500

Bij de stand van Reserve Incidenteel Beschikbare Algemene middelen is rekening gehouden met de zogenaamde claims voor het uitwerken van de moties Legtenbergs-
traat en Itterbergstraat voor een bedrag van € 2.750.000. De feitelijke stand van deze reserve komt dus uit op een bedrag van € 11.010.500.

ALGEMENE RESERVE

Rekening houdend met een aantal mutaties op grond van bestaand beleid en een aantal specifieke raadsbesluiten ontstaat het volgende beeld van de algemene reserve:

Algemene reserve	€
Stand begroting 2026	5.600.000
Bij: Tussenrapportage Noaberkracht 2025	95.000
Bij: jaarverantwoording 2025 Noaberkracht	226.000
Bij: Jaarverantwoording 2025	2.296.000

Bij/af: resultaten grondcomplexen 2025	-621.000
Af: afboeken boekwaarde oude audiovisuele apparatuur	-81.000
Bij saldo PJ 2026	899.000
Bij: voordelig saldo begroting 2027	965.000
Herziene stand algemene reserve tussenrapportage	9.379.000
Benodigde weerstandscapaciteit o.b.v. ratio 1,4	5.600.000
Surplus	3.779.000

De eerste vier mutaties uit het programmajournaal 2025, de jaarverantwoording 2025 van Noaberkracht en de jaarverantwoording 2025 van de gemeente Dinkelland spreken voor zich en zijn terug te vinden in de betreffende documenten. De positieve mutatie vanuit het programmajournaal 2026 betreft het voordeel vanuit het betreffende programmajournaal, waarin ook de verschillende mutaties uit de financiële tussenrap-
portage 20262030 zijn opgenomen.

Met het vervangen van de (oude) audiovisuele apparatuur in de raadszaal dient de nog resterende boekwaarde van de oude apparatuur te worden afgeboekt. In de raadsver-
gadering van mei 2026 is hierover een besluit genomen. Het betreft hier een nog reste-
rende boekwaarde van € 81.000. Tot slot is het voordelige saldo van de jaarschijf 2027 uit deze begroting 2027, ten bedrage van € 965.000, gestort in de algemene reserve. Het ontstaan van dit voordelige saldo is in de opbouw van dit hoofdstuk beschreven en toegelicht.

De berekening van de benodigde weerstandscapaciteit komt uit op een bedrag van € 4 miljoen. Uitgaande van de vastgestelde ratio van 1,4 komt dit neer op een beno-
digd bedrag aan weerstandsvermogen van € 5.600.000. Voor een toelichting op de benodigde weerstandscapaciteit wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandsver-
mogen en risicobeheersing. Uitgaande van de in deze begroting bepaalde weerstands-
capaciteit en de daaraan gekoppelde ratio van 1,4, moet de stand van de algemene reserve ten minste € 5.600.000 zijn. Conform bestaand beleid wordt het meerdere (het zogenaamde surplus) “afgeroomd” en gestort in de Reserve Incidenteel Beschikbare Algemene Middelen.

10. Voorgesteld wordt in te stemmen met het verloop en de opzet van de algemene reserve en het surplus op de algemene reserve ten bedrage van € 3.779.000 “af te romen” en te storten in de reserve incidenteel beschikbare algemene middelen.

RESERVE INCIDENTEEL BESCHIKBARE ALGEMENE MIDDELEN (RIBAM)

De middelen in deze reserve zijn niet voorzien van welke bestemming dan ook en zijn dus vrij besteedbaar. Een eventueel beroep op de middelen uit deze reserve is alleen mogelijk via een raadsbesluit. De gemeenteraad heeft als hoogste orgaan van de gemeente immers het budgetrecht. Sinds het vaststellen van de begroting 2026 hebben zich de volgende mutaties (via raadsbesluit) voorgedaan:

Besluiten en voorstellen RIBAM

RIBAM	€
Stand P-nota 2026	11.010.500
Bij: storting vrijval reserve collegeakkoord c.a.	1.783.000
Bij: surplus algemene reserve	3.779.000
Af: Begroting 2026 - overbrengen archieven naar archiefbewaarplaats	-30.000
Af: MFA Saasveld	-3.800.000
Bij: onderuitputting kredieten 2025	24.000
Af: verschillende maatregelen uit raadsakkoord/collegeprogramma	-3.937.000
Herziene stand RIBAM na raadsakkoord/collegeprogramma	8.829.500

De aangegeven vrijval vanuit de reserve collegeakkoord is uitvoerig beschreven en toegelicht in de financiële tussenrapportage en in formele zin opgenomen in het programmajournaal 2026. Het surplus op de algemene reserve is toegelicht onder de algemene reserve en behoef hier geen verdere toelichting. Datzelfde geldt feitelijk ook voor de volgende drie mutaties die reeds zijn benoemd in de financiële tussenrapportage 20262030 met daarbij de kanttekening dat de bijdrage MFA Saasveld uiteraard is voorzien van een separaat raadsbesluit (januari 2026). De onttrekking aan de RIBAM voor de verschillende maatregelen uit het raadsakkoord/collegeprogramma ten bedrage van € 3.937.000 is in paragraaf 2 van dit hoofdstuk en onder de verschillende programma's uitvoerig toegelicht.

Claims RIBAM

Naast de daadwerkelijke besluiten om middelen aan de RIBAM te onttrekken hebben we voor een tweetal zaken een zogenaamde “claim” op deze reserve gelegd. Het betreft hier de volgende twee “claims”:

Claims	€
Af: uitwerken moties Legtenbergstraat en Motie Itterbergstraat	-2.750.000
Totaal claims	-2.750.000
Herziene stand RIBAM na claims	6.079.500

11. Voorgesteld wordt in te stemmen met de aangegeven mutaties en de claims op de Reserve Incidenteel Beschikbare Algemene Middelen.

RESERVE COLLEGEAKKOORD 2022-2026

Zoals gemeld en beschreven in de financiële tussenrapportage 20262030 en formeel vastgesteld in het programmajournaal 2026 is de reserve collegeakkoord opgeheven. Dit heeft geleid tot een storting van € 1.667.000 in de reserve verplichtingen voorgaand dienstjaar ter dekking van de aangegane verplichtingen en tot een vrijval van € 1.783.000 die is toegevoegd aan de RIBAM.

HERZIENE STAND ALGEMENE INCIDENTELE MIDDELEN

Rekening houdend met de aangegeven en toegelichte mutaties op de genoemde reserves ontstaat het volgende beeld van de algemene incidentele middelen:

Beschikbare algemene incidentele middelen	€
Algemene reserve - weerstandscapaciteit 1,4	5.600.000
Reserve Incidenteel Beschikbare Algemene Middelen	6.079.500
Totaal Beschikbare algemene incidentele middelen begroting 2027	11.679.500

4. Programmabegroting

INLEIDING

Ieder programma in de programmabegroting is op eenzelfde wijze opgebouwd en kent de volgende onderdelen:

- Portefeuillehouder(s)
- Algemeen: algemene omschrijving van het programma
- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we ervoor doen?
- Wat mag het kosten?
- Ontwikkelingen
- Begroting: overzicht baten en lasten
- Meerjarig financieel beeld: terugkijken en vooruitkijken

PROGRAMMA SOCIAAL EN GEZOND SAMENLEVEN

PORTEFEUILLEHOUDER(S)

Wethouders Richard de Way, Manon Olde Meule en Rob Olde Kalter

ALGEMEEN

Dinkelland staat de komende jaren voor een samenhangende maatschappelijke opgave op het gebied van het sociaal en gezond samenleven. Vergrijzing, toenemende mentale druk, complexere zorgvragen, migratie en druk op bestaanszekerheid leiden tot een veranderende ondersteuningsvraag. Tegelijkertijd nemen de kosten toe en staan de beschikbaarheid van professionals en mantelzorgers onder druk.

Daarom zetten we in op een beweging naar de voorkant: het versterken van de sociale basis, preventie en ondersteuning dichtbij inwoners. We willen problemen waar mogelijk voorkomen, vroegtijdig ondersteunen en inwoners helpen om vitaal, veerkrachtig en verbonden samen te leven. Noaberschap, informele netwerken, sport, cultuur, welzijn, onderwijs en publieke gezondheid vormen daarbij belangrijke pijlers.

We kijken daarbij naar wat inwoners in verschillende levensfasen nodig hebben: kansrijk en gezond opgroeien, als volwassene in balans kunnen leven en vitaal ouder worden. Dat vraagt om samenhang tussen zorg, welzijn, participatie, wonen en leefomgeving. De gemeente neemt hierin steeds meer een regisserende en verbindende rol. We werken gebiedsgericht en domeinoverstijgend samen met inwoners, maatschappelijke en medische partners en regionale netwerken. Samen slimmer werken, datagedreven sturen en goede communicatie helpen ons om ondersteuning toegankelijk en nabij te organiseren en de beschikbare middelen zo effectief mogelijk in te zetten. Een duurzame beweging naar preventie vraagt daarbij om langjarige keuzes en voldoende capaciteit.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

1. Sneller signaleren en ondersteunen

We signaleren en ondersteunen sneller bij armoede, schulden, verslaving en mentale problemen. Door meer in te zetten op preventie worden problemen eerder herkend en organiseren we ondersteuning dichtbij. Daarmee willen we dure zorg voorkomen en mantelzorgers ontlasten. Door deze focus krijgen we meer grip op de maatschappelijke kosten.

2. Voorkomen en terugdringen van middelengebruik en eenzaamheid

We zetten in op het voorkomen en terugdringen van middelengebruik bij jongeren en van eenzaamheid, met extra aandacht voor jongeren en ouderen. Bij ouderen hebben we ook aandacht voor dementie en willen we een dementievriendelijke(re) gemeente zijn.

3. Betere toegankelijkheid van zorg

We verbeteren de toegankelijkheid van zorg met herkenbare en laagdrempelige toegangspunten. Daarbij verminderen we de versnippering tussen organisaties en Noaberkracht. Uitwisseling van informatie tussen interne en externe organisaties moet mogelijk zijn. We streven naar één gezin, één plan en één regisseur.

4. Ondersteuning van vrijwilligers, mantelzorgers en verenigingen

We versterken en ondersteunen vrijwilligerswerk, mantelzorgers en verenigingen, onder andere door de inzet van onze dorpsondersteuners, consultants en het Leefbaarheidsfonds.

5. Opvang van asielzoekers en huisvesting van statushouders

We voldoen aan de geldende wet- en regelgeving, waaronder de Spreidingswet, voor de opvang van asielzoekers en het huisvesten van statushouders. Daarvoor werken we waar mogelijk samen met onze buurgemeenten.

6. Directe participatie van asielzoekers en statushouders

We bevorderen dat asielzoekers en statushouders vanaf hun aankomst in Dinkelland direct deelnemen aan de samenleving. Vanaf dag één doen zij mee op het gebied van werk, taal en participatie. De inburgering start zo snel mogelijk om de stap naar de arbeidsmarkt te verkleinen. Hierbij werken we onder meer samen met ondernemers en zetten we in op versnelde huisvesting voor statushouders. We passen daarbij de uitgangspunten van de Participatiewet toe.

7. Jeugdvoorzieningen en activiteiten

We behouden, ontplooiën en versterken jeugdvoorzieningen en activiteiten voor 12- tot 18-jarigen in alle kernen.

8. Cultuur, tradities, Twentse taal en identiteit

We koesteren onze cultuur, tradities, Twentse taal en Twentse identiteit, bijvoorbeeld door het organiseren van activiteiten en evenementen gemakkelijker te maken. Hiervoor herijken we ons evenementenbeleid.

9. Werken moet lonen

We richten gemeentelijke regelingen waar mogelijk zo in dat iemand er financieel niet op achteruitgaat door te gaan werken. Als extra inkomsten toch tot een financiële achteruitgang leiden, bieden we maatwerk. Daarnaast bieden we de doelgroep laagdrempelige toegang tot onder andere sport en cultuur. We benutten bestaande regelingen maximaal.

10. Behoud van kleine scholen

We zetten ons in voor het behoud van de kleine scholen.

WAT GAAN WE ERVOOR DOEN?

1. Sneller signaleren en ondersteunen

- We versterken de voorliggende voorzieningen door het vaststellen van een koersdocument voor het Sociaal Domein.
- We geven op basis van de beschikbare capaciteit uitvoering aan de Kadernota Armoede en Schulden 2024–2028.
- We dragen bij aan het Transformatieplan Mentaal Gezond Twente.
- We voeren de Wet Suïcidepreventie uit.

2. Voorkomen en terugdringen van middelengebruik en eenzaamheid

- We gaan aan de slag met de aanpak Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) en Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) in een integrale vorm, gericht op het bevorderen van een gezonde leefomgeving.

3. Betere toegankelijkheid van zorg

- We starten met een herinrichting van onze lokale toegang, zodat inwoners sneller en een voudiger passende ondersteuning krijgen en de samenwerking tussen de toegang, sociale basis en specialistische ondersteuning wordt versterkt.

4. Ondersteuning van vrijwilligers, mantelzorgers en verenigingen

- We zetten in op sportstimulering door middel van de buurtsportcoaches.
- We continueren het Leefbaarheidsfonds.
- We continueren de inzet van dorpsondersteuners.

5. Opvang van asielzoekers en huisvesting van statushouders

- We bereiden alle gemeentelijke opgaven op het gebied van migratie voor, stellen hiervoor plannen op en geven hieraan uitvoering. Dit betreft ook de opgaven uit de Spreidingswet. Voor de benodigde ondersteuning maken we externe kosten, waarvoor we een budget ramen. Daarnaast zoeken we actief naar mogelijkheden om bij deze opgaven samen te werken met onze buurgemeenten.

6. Directe participatie van asielzoekers en statushouders

- We werken het uitgangspunt 'meedoen vanaf dag één' uit, zodat asielzoekers en statushouders die zich in Dinkelland vestigen zo snel mogelijk kunnen deelnemen aan de samenleving.
- We maken en voeren plannen uit die zijn gericht op een snelle start met taal, werk, onderwijs en maatschappelijke participatie. Dit doen we in samenwerking met ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere partners.
- Voor versnelde huisvesting zetten we onder andere in op zelfstandige, tijdelijke of semipermanente huisvestingsvormen die specifiek op deze doelgroep zijn gericht.

7. Jeugdvoorzieningen en activiteiten

- Voor 2027 vinden hier, buiten de reguliere werkzaamheden, geen extra acties op plaats.

8. Cultuur, tradities, Twentse taal en identiteit

- We verankeren de streektaal en identiteit in cultuur, onderwijs en communicatie.
- We maken de Twentse taal zichtbaar in de publieke ruimte.
- We continueren de subsidieregeling voor cultuurparticipatie en culturele evenementen.
- We wijzen een bestuurlijk ambassadeur voor de Twentse taal aan.
- We stellen een Uitvoeringsprogramma Cultuur op en voeren dit uit.

9. Werken moet lonen

- We stellen een nieuwe regeling op voor het vrijlaten van inkomsten in het kader van de Participatiewet in balans.
- We onderzoeken alle minimaregelingen op mogelijke armoedevaleffecten.
- We vereenvoudigen de toegang tot minimaregelingen.
- We continueren de meedoenregelingen, onder andere voor sport en cultuur.

10. Behoud van kleine scholen

- We stellen in 2026 een Integraal Huisvestingsplan (IHP) vast en geven hieraan uitvoering.
- We stemmen met schoolbesturen af over de kwaliteit van het onderwijs en de functie van scholen voor de leefbaarheid in kleine kernen. Dit is mede van belang vanwege verwachte wijzigingen in de systematiek van het Rijk, waarbij mogelijk wordt overgegaan van een leerlingennorm naar een afstandsnorm.
- Vanuit het Volkshuisvestingsprogramma dragen we bij aan voldoende woonaanbod voor jongeren en gezinnen.

WAT MAG HET KOSTEN?

Wat het mag kosten (bedragen x € 1.000)	Inc.	2027	2028	2029	2030
Uitvoering divers beleid waaronder Financieel gezond, eenzaamheid, dementie, mantelzorg en vrijwilligersbeleid	56	50	50	50	50
- Inzet stelpost taakmutatie algemene uitkering	0	-28	-28	-28	-28
Suïcidepreventie	0	30	30	30	30
- Inzet stelpost suïcidepreventie	0	-5	-12	-12	-12
Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)	0	90	90	90	90
Doorontwikkelen brede lokale toegang	225	0	0	0	0
Onderzoek herijking ondersteuningsnetwerk	100	0	0	0	0
Migratieopgave (waaronder spreidingswet)	120	0	0	0	0
Structureel inzetten op capaciteit voor directe participatie van asielzoekers en statushouders in de volle breedte	100	50	150	150	150
Verankeren van streektaal en identiteit in cultuur, onderwijs en communicatie	15	0	0	0	0
Zichtbaar maken van de Twentse taal in de publieke ruimte	40	0	0	0	0
Totaal	656	187	280	280	280

ONTWIKKELINGEN

Publieke gezondheid

De opgaven binnen de publieke gezondheid nemen toe door vergrijzing, gezondheidsverschillen en een groeiend aantal inwoners met mentale en chronische gezondheidsproblemen. In 2027 actualiseren we ons lokale gezondheidsbeleid op basis van de Landelijke nota gezondheidsbeleid 2025–2028 en geven we uitvoering aan de afspraken uit het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord, gericht op de beweging van zorg naar gezondheid en preventie. De Wet integrale suïcidepreventie verplicht gemeenten daarnaast tot een structurele en samenhangende aanpak van suïcidepreventie, als onderdeel van het bredere beleid voor mentale gezondheid. Hierbij werken we nauw samen met de GGD, zorg, onderwijs, welzijn en andere lokale en regionale partners.

Sport en bewegen

Sport en bewegen krijgen een steeds belangrijkere rol bij het bevorderen van gezondheid, participatie en sociale samenhang. Vanuit het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord verbinden we sport en bewegen sterker met preventie, welzijn en zorg, onder meer bij valpreventie, overgewicht, mentale gezondheid en gezond ouder worden. Vanaf 2027 verandert bovendien de landelijke financiering van buurtsportcoaches en sportaccommodaties en krijgt het lokale Sportakkoord een structureel vervolg. Tegelijk vragen de vitaliteit van sportverenigingen en de betaalbaarheid, verduurzaming en toekomstbestendigheid van sportvoorzieningen blijvend aandacht.

Welzijn en sociale basis

Een sterke sociale basis is essentieel om inwoners vroegtijdig te ondersteunen, onderlinge betrokkenheid te versterken en zwaardere zorg waar mogelijk te voorkomen of uit te stellen. Door vergrijzing, langer thuis wonen en toenemende druk op mantelzorgers en vrijwilligers groeit het belang van toegankelijke voorzieningen, ontmoeting, sociaal werk en ondersteuning dichtbij. Vanuit het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord versterken we de samenwerking tussen zorg, welzijn en de samenleving. Daarnaast starten we met de herinrichting van onze lokale toegang, waarbij we de ondersteuning integraler en gebiedsgericht organiseren en de rollen van sociaal werk, dorpsondersteuners, consultants en andere partners verduidelijken.

Cultuur

Cultuur draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling, ontmoeting, leefbaarheid en sociale samenhang. We zetten daarom in op een toegankelijk en toekomstbestendig cultureel aanbod en ondersteunen cultuureducatie, cultuurparticipatie en het lokale verenigingsleven. De bibliotheek ontwikkelt zich verder als brede maatschappelijke voorziening voor lezen, basisvaardigheden, digitale inclusie, ontmoeting en een leven lang ontwikkelen. We bereiden ons voor op de voorgenomen wettelijke zorgplicht voor een volwaardige bibliotheekvoorziening. Tegelijk vragen stijgende kosten, vrijwilligersproblematiek en de veranderende financiering van cultuurcoaches vanaf 2027 aandacht voor de continuïteit en betaalbaarheid van het lokale cultuuraanbod.

Wmo

De druk op de Wmo neemt toe door vergrijzing, een groeiende ondersteuningsvraag, arbeidsmarktkrapte en stijgende kosten. Het Rijk werkt aan vervanging van het abonnementstarief door een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage; de invoering en financiële gevolgen zijn nog onzeker, omdat parlementaire besluitvorming nog moet plaatsvinden. Daarnaast bereiden we het afschaffen van huishoudelijke ondersteuning als maatwerkvoorziening binnen de Wmo voor. Daarbij onderzoeken we hoe deze ondersteuning toegankelijk en betaalbaar kan worden georganiseerd voor inwoners die hier niet zelf in kunnen voorzien.

Onderwijs

We werken samen met kinderopvang, scholen, GGD Twente en jeugdhulppartners aan gelijke ontwikkelkansen voor kinderen en jongeren. In 2027 geven we uitvoering aan het nieuwe vve-beleidsplan en versterken we via de Lokale Educatieve Agenda de doorgaande ontwikkelijn, de warme overdracht en de aanpak van onderwijsachterstanden. Daarnaast zetten we de regionale pilots voort waarin jeugdhulp binnen het speciaal onderwijs meer collectief en vroegtijdig wordt georganiseerd. Op basis van de resultaten bepalen we hoe deze ondersteuning structureel wordt ingericht.

Onderwijshuisvesting

Goede, gezonde en toekomstbestendige schoolgebouwen zijn een belangrijke voorwaarde voor kwalitatief onderwijs. De Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting verplicht gemeenten tot het vaststellen van een integraal huisvestingsplan en maakt renovatie expliciet onderdeel van de gemeentelijke verantwoordelijkheid. Met dit plan (IHP) brengen we de toekomstige behoefte aan onderwijshuisvesting en de noodzakelijke investeringen voor de komende jaren in beeld, zodat we gericht kunnen werken aan kwalitatief goede, toekomstbestendige en passende schoolgebouwen. Daarbij vinden we het noodzakelijk dat de financiële gevolgen van het IHP structureel binnen de meerjarenbegroting kunnen worden gedragen. Om dit mogelijk te maken, wordt gewerkt met een planning waarbij de investeringen over verschillende perioden, vanaf 2030, worden gefaseerd. Daarbij geldt nadrukkelijk als randvoorwaarde dat de uitvoering van het IHP alleen haalbaar is als de structurele financiële ruimte voor onderwijshuisvesting de komende jaren geleidelijk kan worden verruimd. Zonder deze verruiming bestaat het risico dat niet alle ambities en noodzakelijke investeringen uit het IHP binnen de beschikbare financiële kaders kunnen worden gerealiseerd. In 2027 bereiden we de uitvoering hiervan voor en werken we samen met schoolbesturen aan een meerjarige en doelmatige aanpak van nieuwbouw, renovatie en onderhoud. Daarbij houden we rekening met leerlingenontwikkelingen, duurzaamheid, toegankelijkheid, binnenklimaat en de financiële haalbaarheid.

Migratie en inburgering

Gemeenten blijven voor grote en deels onvoorspelbare opgaven staan rond de opvang, huisvesting en integratie van nieuwkomers. In 2027 voeren we onze wettelijke taken voor asielopvang en de huisvesting van statushouders uit en werken we aan een goede aansluiting op onderwijs, zorg, werk en participatie. De beëindiging van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming voor Oekraïense ontheemden per 5 maart 2027 vraagt om voorbereiding op een nieuwe verblijfsstatus en de gevolgen daarvan voor opvang en gemeentelijke voorzieningen. Daarnaast geven we verder uitvoering aan de Wet inburgering 2021, waarbij we taal, participatie en werk zoveel mogelijk met elkaar verbinden. Afhankelijk van de gemeentelijke besluitvorming werken we verder aan een lokale opvangvoorziening voor asielzoekers.

Participatie

We willen dat zoveel mogelijk inwoners naar vermogen kunnen werken en deelnemen aan de samenleving. In 2027 implementeren we de volgende wijzigingen uit de Participatiewet in balans, met meer ruimte voor vertrouwen, maatwerk, stabiele inkomsten en maatschappelijke participatie. Daarnaast versterken we samen met Ontplooi, Stichting Participatie Noaberkracht en regionale partners de sociale infrastructuur voor inwoners die ondersteuning nodig hebben bij werk en ontwikkeling. De dienstverlening van het Regionaal Werkcentrum verbinden we met onze lokale toegang, zodat inwoners en werkgevers via een herkenbare route passende ondersteuning ontvangen.

Bestaanszekerheid, armoede en schulden

Financiële problemen hebben grote gevolgen voor gezondheid, welzijn en deelname aan de samenleving. In 2027 geven we verder uitvoering aan het beleid voor armoede en schulden, met bijzondere aandacht voor vroegsignalering, verborgen armoede en het vergroten van de financiële zelfredzaamheid van inwoners. We houden mini-maregelingen toegankelijk en doelmatig, vereenvoudigen waar mogelijk de toegang en onderzoeken hoe armoedevaleffecten kunnen worden beperkt, zodat werken blijft lonen. Daarnaast versterken we het debiteuren- en invorderingsbeleid, waarbij tijdige en zorgvuldige invordering wordt gecombineerd met het voorkomen van problematische schulden.

Jeugd

We willen dat kinderen en jongeren veilig, gezond en kansrijk opgroeien en dat passende ondersteuning tijdig en dichtbij beschikbaar is. In 2027 geven we verder uitvoering aan de Hervormingsagenda Jeugd en de Twentse Prioritaire Agenda Jeugdzorg 2026–2032. Daarbij versterken we de lokale toegang en sociale basis, zetten we in op normaliseren en brede vraagverheldering en organiseren we specialistische jeugdhulp zoveel mogelijk ambulant en in de leefomgeving van het gezin. Regionaal werken we aan een robuuste jeugdregio, toekomstbestendige pleegzorg en gezinshuizen, minder afhankelijkheid van residentiële jeugdhulp en betere samenwerking en sturing op kwaliteit, beschikbaarheid en kosten.

BEGROTING 2027: OVERZICHT BATEN EN LASTEN

Programma Sociaal en gezond samenleven * € 1000	Lasten	Baten	Saldo
Onderwijshuisvesting	1.114	0	-1.114
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.687	32	-1.655
Sportbeleid en activering	397	2	-396
Sportaccommodaties	4.143	1.369	-2.775
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	285	13	-273
Musea	264	6	-258
Cultureel erfgoed	73	0	-73
Media	527	0	-527
Samenkracht en burgerparticipatie	6.836	38	-6.798
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	156	0	-156
Inkomensregelingen	5.369	4.837	-532
WSW en beschut werk	2.343	69	-2.274
Arbeidsparticipatie	1.335	0	-1.335
Hulpmiddelen en diensten (WMO)	1.592	14	-1.579
Huishoudelijke hulp (WMO)	3.422	100	-3.322
Begeleiding (WMO)	2.176	0	-2.176
Dagbesteding (WMO)	886	0	-886
Jeugdhulp ambulant lokaal	40	0	-40
Jeugdhulp ambulant regionaal	4.470	0	-4.470
Jeugdhulp met verblijf regionaal	1.794	0	-1.794
PGB WMO	47	0	-47
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	317	0	-317
Jeugdbescherming	348	0	-348
Jeugdreclassering	13	0	-13
Coördinatie en beleid WMO	2.257	0	-2.257
Coördinatie en beleid Jeugd	1.455	0	-1.455
Volksgezondheid	1.617	0	-1.617
Begroot totaal saldo van baten en lasten (voor reserve mutaties)	44.964	6.479	-38.485
Mutaties reserves	0	6.370	6.370
Mutaties reserves	0	6.370	6.370
Begroot totaal resultaat (na reserve mutaties)	44.964	12.849	-32.115

MEERJARIG FINANCIIEEL BEELD: TERUGKIJKEN EN VOORUITKIJKEN

Bedragen x €1.000	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma Sociaal en gezond samenleven	45.442	47.564	44.964	40.658	39.760	39.794

PROGRAMMA DUURZAAMHEID EN TOEKOMSTBESTENDIGE LEEFOMGEVING

PORTEFEUILLEHOUDER(S)

Wethouders Rob Olde Kalter en Richard de Way (afval)

ALGEMEEN

Dinkelland werkt aan een toekomstbestendige leefomgeving. Energie bepaalt steeds meer wat mogelijk is in onze gemeente en vormt een randvoorwaarde voor goed wonen en ondernemen. Klimaatverandering, energiezekerheid, schaarste van grondstoffen en biodiversiteit hebben directe gevolgen voor wonen, werken en leven. We zoeken naar slimme, haalbare en lokaal gedragen oplossingen en streven naar een gemeente die steeds meer in haar eigen energiebehoefte kan voorzien. We werken aan een integraal energiesysteem voor elektra én warmte, met een passende mix van lokale energiebronnen en ruimte voor opwek én opslag. Voor de opwek van energie kijken we naar alternatieve energiebronnen en verkennen de kansen voor geothermie, waterstof en groen gas (biogas).

Een goede samenwerking met lokale en regionale stakeholders is essentieel in de transitie naar een toekomstbestendige leefomgeving. Samenwerking met inwoners, bedrijven, coöperaties en regionale partners (Energie van Noordoost Twente, RES, Provincie Overijssel, netbeheerders). We stimuleren en faciliteren lokale energie-initiatieven, lokale energiecoöperaties en zetten in op het faciliteren van maximaal lokaal maatschappelijk eigendom.

Naast technische oplossingen zijn betaalbaarheid, sociale haalbaarheid en draagvlak bepalend voor het succes van de transitie. Niet iedereen heeft dezelfde mogelijkheden om te verduurzamen. Daarom zetten we in op een gebieds- en doelgroepgerichte aanpak, duidelijke communicatie en ondersteuning van ondernemers en inwoners, met name op de inwoners die te maken hebben met energiearmoede en de inwoners in slecht geïsoleerde woningen.

In 2024 heeft de gemeenteraad het Grondstoffenplan vastgesteld. We willen de hoeveelheid restafval verder verminderen, meer grondstoffen gescheiden inzamelen en de kwaliteit en hoogwaardige verwerking daarvan verbeteren. Daarmee dragen we bij aan de beweging naar een circulaire economie en blijven we zoeken naar mogelijkheden om de afvalinzameling verder te verbeteren. Voor de inzameling van huishoudelijk afval werken we samen met ROVA. Inwoners kunnen daarnaast gebruikmaken van het gemeentelijke afvalbrengpunt in Tubbergen en particuliere afvalbrengpunten in Tilligte en Denekamp. Kringloopbedrijf De Beurs zamelt textiel en kringloopgoederen in en haalt tegen een kostendekkend tarief grof huishoudelijk afval aan huis op. De gemeente neemt steeds meer een regisserende rol en verbindt duurzaamheid met andere opgaven, zoals wonen, openbare ruimte, gezondheid en leefbaarheid. Mogelijk vanuit een integrale gebiedsgerichte aanpak. Hierdoor ontstaan nieuwe kansen. Zo bouwen we stap voor stap een leefbaar, duurzaam en toekomstbestendig Dinkelland.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

11. Energiemix

Een mix van lokale en alternatieve energiebronnen en energiedragers (zoals geothermie, biogas, zon, wind, waterstof, etc.) met als doel om te beschikken over voldoende eigen (in de gemeente) opgewekte energie. Daarbij stellen we ook een warmteprogramma op.

12. Verduurzamen

Ondersteuning aan inwoners bij verduurzaming, vooral bij inwoners met beperkte eigen middelen. Daarbij geldt het uitgangspunt dat iedereen moet kunnen profiteren en meedoen. Daarvoor stimuleren we energieopslag en lokale initiatieven en ondersteunen we lokale energiecoöperaties. We blijven zoeken naar lokale en regionale samenwerking. De samenwerking in “Energie van NOT” zetten we voort.

13. Soortenmanagementplan

De actualisering en implementatie van het soortenmanagementplan om beschermde diersoorten (zoals vleermuizen, vogels en insecten) te beschermen en tegelijkertijd uitvoering van duurzaamheidsmaatregelen binnen de bebouwde kom te versnellen.

14. Groen

Toepassing van meer groen in de kernen op bijvoorbeeld pleinen en op plaatsen waar de openbare ruimte is “versteend”. Daarmee willen we de hittestress tegengaan en de leefbaarheid verhogen. Daarnaast hebben we aandacht voor creatieve oplossingen en groen bij particuliere nieuwbouw.

15. Afvalinzameling

Verbetering en vereenvoudiging van afvalinzameling; onder meer door onderzoek te laten doen naar (gedeeltelijke) na-scheiding.

16. Afvalverwerking

Het behouden van ons belang in afvalverwerker Twence.

17. Duurzame mobiliteit

Het uitbouwen van onze voorbeeldfunctie als het gaat om duurzame mobiliteit, bijvoorbeeld bij de vervanging van vervoermiddelen voor de buitendienst.

18. Huishoudelijk afval kleine ondernemer

De verkenning van de mogelijkheden om huishoudelijk afval in te zamelen bij kleine ondernemers.

WAT GAAN WE ERVOOR DOEN?

11. Energiemix

- We evalueren en actualiseren het uitvoeringsprogramma van het klimaatprogramma 2024-2050 Dinkelland;
- We verkennen mogelijkheden voor efficiënte inzet van verschillende (lokale) bronnen;
- We maken een warmteprogramma waarin per wijk richting wordt gegeven aan de warmtetransitie voor de komende 10 jaar aan de hand van de meest kansrijke warmtestrategieën per wijk en handelingsperspectieven om te verduurzamen.
- We zetten het onderzoek naar middeldiepe geothermie voort;
- We verkennen mogelijkheden voor aansluiting bij een nog te vormen coalitie biogas op regionaal niveau;
- Op verzoek van de raad bestrijden we de komst van windturbines tenzij wordt voldaan aan ons windbeleid, waarbij we tegelijkertijd inzetten op zoveel mogelijk lokaal maatschappelijk eigendom in het geval de windturbines toch komen;

- We volgen de ontwikkelingen rondom nieuwe energietechnieken en spelen in op kansen waar deze zich voordoen (waterstof, kernenergie);
- We stimuleren en faciliteren initiatieven ten behoeve van het voorkomen van netcongestie en bevorderen van energie zekerheid, het stimuleren van de balans in vraag en aanbod van energie;
- We faciliteren en stimuleren slimme oplossingen in het verduurzamen van bedrijven en bedrijventerreinen;
- We verkennen de mogelijkheden om ruimte te creëren voor opwek én opslag van energie en verkennen mogelijkheden om energie integraal in te bedden in ruimtelijke plannen;
- Met een lokaal ambitieplan circulaire economie concretiseren we het Regionaal Koersdocument;
- Met lokale en regionale stakeholders werken we aan een regionaal energiesysteem waarbij we zoveel mogelijk regie willen houden op lokale ontwikkelingen.

12. Verduurzamen

- We informeren, adviseren en ontzorgen inwoners bij het verduurzamen van hun woning, door inzet van het energieloket (informatievoorziening), het hulploket (adviseren) en door het aanbieden van concrete instrumenten en handelingsperspectieven (ontzorgen);
- Doelgroepgericht ondersteunen we inwoners bij het verduurzamen van woningen met specifieke aandacht voor de inwoners in energiearmoede en inwoners in slecht geïsoleerde woningen o.a. vanuit de Lokale Aanpak Isolatie (vanuit het Nationaal Isolatieplan) en Regeling Energiearmoede;
- We versterken en professionaliseren de samenwerking met lokale energiecoöperaties en werkgroepen;
- We faciliteren het creëren van zoveel mogelijk lokaal maatschappelijk eigendom in energieprojecten.

13. Soortenmanagementplan

- Het concept-soortenmanagementplan stellen we deze periode vast en we nemen bijbehorende maatregelen om beschermde diersoorten te beschermen en om tegelijkertijd de uitvoering van duurzaamheidsmaatregelen binnen de bebouwde kom te versnellen.

14. Groen

- Dit punt werken we uit in programma Openbare Ruimte, verkeer en mobiliteit, water en klimaat onder punt 32 van het raadsakkoord.

15. Afvalinzameling

- Sinds 1 januari 2026 is het uitgangspunt in de afspraken tussen gemeenten en het verpakkend bedrijfsleven: bronscheiding waar het kan, nascheiding waar het moet. De wens van de raad nemen we mee bij de herziening van het Grondstoffenplan (start 2029).

16. Afvalverwerking

- Dit uitgangspunt nemen we over en vereist geen nadere actie van onze zijde.

17. Duurzame mobiliteit

- We geven het goede voorbeeld door onze eigen mobiliteit verder te verduurzamen en mee te doen aan deelvervoerconcepten;
- Vervanging van voertuigen en materieel van de buitendienst doen we op geplande momenten. Bij elke vervanging streven we naar verduurzamingsmogelijkheden. Hiervoor is geen extra ureninzet vereist. De verduurzaming vindt zoveel mogelijk plaats binnen de bestaande budgetten. Waar dieselverbruik onvermijdelijk is, zijn er mogelijkheden om over te stappen op een diesel met minder CO2-uitstoot, namelijk HVO. Hier is nog geen rekening mee gehouden in de begroting

18. Huishoudelijk afval kleine ondernemer

- Een eerste verkenning wijst uit dat deze wens op dit moment in strijd is met de Wet milieubeheer en de Wet Markt en Overheid. Mocht de rijksoverheid de wetgeving op dit punt aanpassen, dan starten we een nadere verkenning.

WAT MAG HET KOSTEN?

(bedragen x € 1.000)	Inc.	2027	2028	2029	2030
Inzetten op een mix van lokale en alternatieve energiebronnen en energiedragers	35	55	55	55	55
Inzet rijksvergoeding CDOKE	0	-55	-55	-55	-55
Voortzetten samenwerking Energie van NO Twente	0	300	300	300	300
Vaststellen en uitvoeren lokaal ambitieplan circulaire economie	90	40	40	40	40
Inzet rijksvergoeding CDOKE	0	-340	-340	-340	-340
Algemene personele inzet op dit thema	0	100	100	100	100
Inzet rijksvergoeding CDOKE	0	-100	-100	-100	-100
Procesgeld juridische procedures windturbines is gemaximeerd op 1 ton, hiervan is nog € 75.000 beschikbaar in de bestaande begroting	0	0	0	0	0
Ondersteuning aan inwoners bij verduurzaming, vooral bij inwoners met beperkte eigen middelen	200	200	200	200	200
Inzet rijksvergoeding CDOKE	0	-200	-200	-200	-200
Uitvoering soortenmanagementplan	400	45	45	45	45
Totaal	725	45	45	45	45

ONTWIKKELINGEN

CO₂-heffing op verbranden afval

In juni 2025 heeft de Tweede Kamer ingestemd met een motie om de nationale CO₂-heffing voor industrie af te schaffen. Op dit moment is niet duidelijk of dit ook voor Afval Energie Centrales (AEC's) zoals Twence, geldt. Vooralsnog houdt ROVA in de dienstverleningsovereenkomst nog rekening met de heffing. De heffing is onderdeel van het verwerkingstarief restafval in de dienstverleningsovereenkomst met ROVA. De heffing loopt op van € 3 per ton uitgestoten CO₂ in 2026 tot € 26 in 2030.

Samenwerkingsovereenkomst Verpakkingen

Op 1 januari 2026 is de nieuwe Samenwerkingsovereenkomst Verpakkingen in werking getreden. Op basis van deze overeenkomst ontvangen wij een vergoeding voor het inzamelen van verpakkingsafval (de "oranje" container). De hoogte van de vergoeding wordt bepaald aan de hand van een kwaliteitsstaffel. Hoe beter de kwaliteit van het ingezamelde PMD, hoe hoger de inzamelvergoeding. Wij zijn niet ontevreden over de kwaliteit van het ingezamelde PMD maar het kan beter. Vanaf het 2e kwartaal van 2027 zet ROVA "wegen op de zijlader" in. Hierbij weegt het inzamelvoertuig de PMD-containers voor lediging. Te zware containers zijn vervuild en worden niet geleegd. Wij verwachten daardoor een kwaliteitsverbetering die een hogere inzamelvergoeding met zich meebrengt. Hierdoor kan de inzet van "wegen op de zijlader" kostenneutraal plaatsvinden.

Plastic-heffing

Het kabinet heeft besloten de eerder voorgenomen circulaire plasticheffing (polymerenheffing) niet in te voeren, onder meer vanwege de gevolgen voor de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven. Hierdoor ontstaat voor het Rijk een structurele budgettaire derving van circa € 567 miljoen. Eerder was voorzien deze derving onder meer op te vangen door een forse verhoging van de afvalstoffenbelasting en de CO₂-heffing voor afvalverbrandingsinstallaties. In het Belastingplan 2027 heeft het kabinet dit pakket aangepast. De verhoging van de afvalstoffenbelasting wordt deels teruggedraaid en de aanscherping van de CO₂-heffing voor

afvalverbrandingsinstallaties wordt geleidelijker ingevoerd. Daarmee worden de financiële gevolgen voor de afvalsector en daarmee voor gemeenten beperkt ten opzichte van de eerdere plannen. De voorstellen moeten nog door de Tweede en Eerste Kamer worden behandeld. De uiteindelijke gevolgen voor de afvalstoffenheffing zijn daarom nog niet volledig duidelijk.

Invoering GRIP wagen

In 2027 voeren wij de GRIP wagen in. Dit is een mobiel grondstoffen inleverpunt van ROVA waar inwoners kleine hoeveelheden afval en grondstoffen gescheiden kunnen inleveren, zoals klein chemisch afval, elektrische apparaten, metalen en harde kunststoffen. Invoering volg uit het gemeentelijke Grondstoffenplan. De wagen verlaagt de drempel om afval goed te scheiden en voorkomt dat waardevolle grondstoffen of gevaarlijke stoffen in het restafval terechtkomen. Daarnaast geven ROVA-medewerkers voorlichting over afvalscheiding en hergebruik. De GRIP-wagen vormt daarmee een laagdrempelige aanvulling op het milieubrengstation.

Wijziging verwerkingstarieven Twence

De huidige verwerkingstarieven van Twence voor de verwerking van fijn- en grof huishoudelijk afval en gft gelden tot en met 30 juni 2027. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Twence Holding b.v. (AvA) heeft op 16 april 2026 ingestemd met de tarieven voor de periode juli 2027-juli 2032. Het verwerken van restafval en gft is onderdeel van de dienstverleningsovereenkomst met ROVA. De nieuwe tarieven worden verwerkt in de DVO ROVA 2027.

Begroting 2027: overzicht baten en lasten

Programma Duurzaamheid en toekomstbestendige leefomgeving * € 1000	Lasten	Baten	Saldo
Afval	2.625	2.982	357
Milieubeheer	2.969	883	-2.086
Begraafplaatsen en crematoria	54	5	-49
Wonen en bouwen	20	0	-20
Begroot totaal saldo van baten en lasten (voor reserve mutaties)	5.668	3.869	-1.799
Mutaties reserves	0	1.867	1.867
Mutaties reserves	0	1.867	1.867
Begroot totaal resultaat (na reserve mutaties)	5.668	5.736	68

◀

Meerjarig financieel beeld: terugkijken en vooruitkijken

Bedragen x €1.000	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma Duurzaamheid en toekomstbestendige leefomgeving	4.658	10.083	5.668	3.712	3.715	3.724

PROGRAMMA RUIMTE, WONEN EN LEEFBARE KERNEN

PORTEFEUILLEHOUDER(S)

Wethouders Richard de Way en Rob Olde Kalter

ALGEMEEN

De gemeente zet in op het versnellen van de woningbouw, met aandacht voor betaalbaarheid en een passend aanbod voor de verschillende kernen. De focus ligt daarbij op starters, senioren en het bevorderen van doorstroming, zodat wonen bijdraagt aan de leefbaarheid en vitaliteit van de kernen. Ook zetten we in op verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en levensloopbestendig wonen. Een goede samenhang tussen wonen en voorzieningen zoals zorg, onderwijs, sport, cultuur en ontmoeting is daarbij belangrijk. Door beperkte middelen maken we binnen het ruimtelijk domein scherpe keuzes, waarbij vitaliteit, ontwikkelpotentieel en maatschappelijke impact leidend zijn. Gebiedsgericht werken helpt om wonen, voorzieningen, mobiliteit en sociale opgaven integraal af te wegen. Strategisch grondbeleid en samenwerking met woningcorporaties en andere partners zijn essentieel om tempo, regie en kwaliteit in de woningbouw te behouden.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

19. Versnelling woningbouw

Versnelling van woningbouw in alle kernen, waarbij ook aandacht blijft voor meer betaalbare woningen voor starters en senioren.

20. Bouwen lokale behoefte

Bouwen naar lokale behoefte en noodzaak voor behoud van vitaliteit (per kern maatwerk). Daarvoor wordt het volkshuisvestingsbeleid geactualiseerd.

21. Stimulering doorstroming

Stimulering van doorstroming. Dat doen we onder meer door onderzoek naar en toepassing van nieuwe woonvormen, zoals meer-generatie hofjes, mantelzorgwoningen (ook zonder medische indicatie) en geclusterde woonvormen. Hierbij wordt ook semipermanente bouw betrokken. Ook kijken we naar het splitsen, optoppen of delen van bestaande woningen.

22. Behoud voorzieningen

Behoud en versterking van voorzieningen en ontmoetingsplekken; daarvoor stellen we een integraal strategisch accommodatiebeleid op.

23. Actualisering Inbreidingsbeleid

Actualiseren van de “Nota inbreidingslocaties” om meer ruimte voor woningbouw te verkrijgen (ook aan de randen van kernen), met oog voor behoud/versterking van groene functies in de kernen.

24. Doelgroepenbeleid

Regie op woningbouw en doelgroepenbeleid binnen de wettelijke mogelijkheden (met zoveel mogelijk voorrang voor eigen inwoners).

25. Starterswoningen

Waarborgen dat er voldoende aanbod aan starterswoningen is én blijft. Daarvoor onderzoeken we instrumenten om nieuw toegevoegde goedkope en betaalbare woningen in Dinkelland te behouden voor de lokale vraag.

26. Toewijzing kavels

Onderzoeken van alternatieven voor de huidige lotingsystematiek van toewijzing van kavels. Bij grondverwerving hanteren we een actieve grondpolitiek.

27. Toewijzing sociale huurwoningen

Onderzoek naar de mogelijkheden om binnen het toewijzingsbeleid van de woningcorporaties, inwoners van Dinkelland meer kans te geven om een sociale huurwoning in de kern of gemeente te kunnen huren.

28. Regionale Ontwikkelstrategie

Passend bij onze gemeente bijdragen aan de Regionale Ontwikkelstrategie Twente (ROS).

29. Informatievoorziening

Periodieke informatievoorziening aan de gemeenteraad (gekoppeld aan de P&C cyclus) over de voortgang van de woningbouwambities.

WAT GAAN WE ERVOOR DOEN?

19. Versnelling van woningbouw in alle kernen, waarbij ook aandacht blijft voor meer betaalbare woningen voor starters en senioren.

- De basisinspanning is gericht op het bieden van perspectief voor woningbouwplannen in iedere kern. Versnelling zien we als een aanvullende ambitie waarvoor gericht extra inzet wordt gepleegd. Daarbij zetten we vooral in op extra projectleiding die de versnelling van een aantal kansrijke plannen sneller tot uitvoering kan brengen. In 2027 geven we extra prioriteit aan de versnelling van drie kansrijke woningbouwplannen: Denekamp Oost 2B, Weerselo Weerselerbeek en Ootmarsum De Duus. Daarbij werken we waar mogelijk met parallelle planvorming, zodat verschillende benodigde stappen en procedures gelijktijdig kunnen worden opgepakt en de doorlooptijd van deze plannen verder kan worden verkort.
- We onderzoeken of het Delegatiebesluit Omgevingswet kan worden verruimd, zodat het college binnen door de gemeenteraad vastgestelde kaders omgevingsplannen voor versnelling van woningbouw kan vaststellen. Daarbij kijken we naar een delegatie voor woningbouwontwikkelingen die passen binnen de Omgevingsvisie en het Volkshuisvestingsprogramma en voldoen aan vooraf bepaalde voorwaarden, bijvoorbeeld ten aanzien van locatie, omvang, woningbouwcategorieën en ruimtelijke inpassing. De raad houdt daarbij de regie op de hoofdlijnen en stelt de kaders waarbinnen het college kan handelen.

20. Bouwen naar lokale behoefte en noodzaak voor behoud van vitaliteit (per kern maatwerk). Daarvoor wordt het volkshuisvestingsbeleid geactualiseerd.

- Bouwen voor lokale behoefte is speerpunt van beleid. We actualiseren het volkshuisvestingsprogramma (VHP) als dynamisch document. Eind 2026 is het Volkshuisvestingsprogramma reeds geactualiseerd en op onderdelen verder uitgewerkt. Daarbij zijn verschillende thema's concreet toegevoegd, waaronder doorstroming binnen de bestaande woningvoorraad, de inzet van de realisatiestimulans, sturing op vrije kavelluitgifte en Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO). Met deze aanvullingen, inclusief de meegegeven richting uit het raadsakkoord, is het VHP verder aangescherpt als instrument om meer grip te krijgen op de woningbouwopgave en beter te sturen op de gewenste ontwikkeling van het woningaan-

bod. Wij verwachten in 2027 geen concrete actualisatie.

- De benadering van volkshuisvesting als instrument om vitaliteit en leefbaarheid te behouden vraagt om een strategische aanpak omdat het gaat om de relatie tussen demografie, draagvlak voor voorzieningen, een bevolkingsstrategie en een bijbehorende volkshuisvestelijke aanpak. Ons voornemen is om dit te combineren met het gebiedsgericht werken. In 2027 beginnen we door per kern de ontwikkeling van de bevolking, de woningbehoefte en het draagvlak voor voorzieningen in samenhang in beeld te brengen. Deze analyse vormt de basis voor een gebiedsgerichte aanpak waarin woningbouw wordt ingezet om de vitaliteit en leefbaarheid van de kernen te behouden en waar mogelijk te versterken. Daarbij kijken we niet alleen naar de kwantitatieve woningbehoefte, maar ook naar de gewenste samenstelling van de woningvoorraad en de relatie met voorzieningen, zoals onderwijs, zorg, sport en ontmoeting. We maken daarbij onderscheid tussen vraag en behoefte. Vraag gaat over wat mensen nu zoeken; behoefte gaat over wat er op termijn nodig is.

21. Stimulering van doorstroming. Dat doen we onder meer door onderzoek naar en toepassing van nieuwe woonvormen, zoals meer-generatie hofjes, mantelzorgwoningen (ook zonder medische indicatie) en geclusterde woonvormen. Hierbij wordt ook semipermanente bouw betrokken. Ook kijken we naar het splitsen, optoppen of delen van bestaande woningen.

- Doorstroming bevorderen is onderdeel van ons volkshuisvestelijk beleid. Toepassing van nieuwe woonvormen inclusief semipermanente bouw laten we onderdeel uitmaken van ons volkshuisvestelijk beleid. In 2027 zetten we een eerste concrete stap om doorstroming op de woningmarkt te bevorderen. We brengen in beeld welke nieuwe woonvormen in Dinkelland kansrijk zijn, zoals meer-generatiehofjes, mantelzorgwoningen zonder medische indicatie en geclusterde woonvormen. Ook onderzoeken we de mogelijkheden van semipermanente bouw. Op basis van deze verkenning bepalen we waar aanpassing van beleid of regelgeving nodig is en waar kansrijke initiatieven kunnen worden ondersteund. Waar mogelijk faciliteren we in 2027 concrete pilots of initiatieven, zodat ervaring wordt opgedaan met deze woonvormen. Dit doen we samen met de woningcorporatie.

22. Behoud en versterking van voorzieningen en ontmoetingsplekken; daarvoor stellen we een integraal strategisch accommodatiebeleid op.

- We stellen deze raadsperiode strategisch beleid maatschappelijk vastgoed op. In 2027 stellen we een startnotitie op voor het integraal strategisch accommodatiebeleid. Met deze startnotitie brengen we de aanleiding, opgaven, uitgangspunten en aanpak voor het beleid in beeld. Dit is nodig om tot een samenhangende visie op het maatschappelijk vastgoed en de voorzieningenstructuur te komen, waarbij leefbaarheid en financiële haalbaarheid in samenhang worden afgewogen. De startnotitie vormt daarmee de basis voor het in deze raadsperiode op te stellen strategisch beleid voor maatschappelijk vastgoed.

23. Actualiseren van de “Nota inbreidingslocaties” om meer ruimte voor woningbouw te verkrijgen (ook aan de randen van kernen), met oog voor behoud/versterking van groene functies in de kernen.

- We evalueren het inbreidingsbeleid op basis waarvan we bepalen op welke wijze actualisatie wenselijk is. De evaluatie is reeds in 2026 gestart, zodat het beleid in 2027 geactualiseerd kan worden vastgesteld. Hieraan wordt reeds uitvoering gegeven.

24. Regie op woningbouw en doelgroepenbeleid binnen de wettelijke mogelijkheden (met zoveel mogelijk voorrang voor eigen inwoners).

- Regie op woningbouw en doelgroepen (kwalitatieve behoefte en woonruimteverdeling) is onderdeel van het volkshuisvestingsprogramma en onderdeel van ons bestaande beleid. Hoe we omgaan met urgentie werken we uit in Twents verband. Lokale voorrang is mogelijk via onze Huisvestingsverordening als minder dan 50% aan lokale woningzoekende wordt toegekend. In 2027 monitoren wij of bij onze uitgifteplannen minder dan 50% lokaal wordt toegewezen. Afhankelijk van onze bevindingen maken wij inzichtelijk of een Huisvestingsverordening noodzakelijk is.

25. Waarborgen dat er voldoende aanbod aan starterswoningen is én blijft. Daarvoor onderzoeken we instrumenten om nieuw toegevoegde goedkope en betaalbare woningen in Dinkelland te behouden voor de lokale vraag.

- Starters behoren volkshuisvestelijk tot de aandachtsgroepen en zijn met prioriteit onderdeel van het volkshuisvestingsprogramma. Sturen op woningbouw voor starters doen we door kleinere kavels in stedenbouwkundige plannen en door gerichte tenders met vastgesteld vrij-op-naamprijzen. In 2027 sturen we bij nieuwe woningbouwplannen nadrukkelijk op betaalbare woningen voor starters, onder andere door kleinere kavels en woningtypen op te nemen (kleine appartementen, compacte rijwoningen, beneden/bovenwoningen). Bij gemeentelijke gronduitgifte zetten we gerichte tenders in met vooraf vastgestelde vrij-op-naamprijzen voor starterswoningen. We monitoren het aanbod voor starters en gebruiken deze informatie om de woningbouwprogrammering waar nodig bij te sturen.

26. Onderzoeken van alternatieven voor de huidige lotingsystematiek van toewijzing van kavels. Bij grondverwerving hanteren we een actieve grondpolitiek.

- We brengen voor- en nadelen van alternatieven voor de huidige lotingssysteematiek in beeld. In 2027 brengen we verschillende alternatieven voor de huidige lotingssysteematiek in beeld en vergelijken we deze op eerlijkheid, transparantie, uitvoerbaarheid en bijdrage aan de gewenste doelgroepen. Op basis hiervan werken we een voorkeursvariant uit en leggen we deze ter besluitvorming voor. Indien dat zou leiden tot een gewijzigde systematiek zal implementatie in volgende begrotingsjaren plaatsvinden.

27. Onderzoek naar de mogelijkheden om binnen het toewijzingsbeleid van de woningcorporaties, inwoners van Dinkelland meer kans te geven om een sociale huurwoning in de kern of gemeente te kunnen huren.

- We doen onderzoek naar de mogelijkheden om meer sociale huurwoningen gerealiseerd te krijgen en binnen het bestaande toewijzingsbeleid van de woningcorporatie meer inwoners van Dinkelland een kans te geven om een sociale huurwoning in de kern of gemeente te kunnen huren. In 2027 zetten we onze inspanningen voort om 30% van alle nieuwbouwwoningen een sociale huurwoning te laten zijn. Voor wat betreft lokale toewijzing stemmen wij af met de woningcorporatie en voeren wij regionaal het gesprek over verdeling en urgentie.

28. Passend bij onze gemeente bijdragen aan de Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente (ROS).

- We blijven ambtelijk en bestuurlijk betrokken bij de verdere vaststelling en uitvoering van de ROS. Bij het inbedden van de ROS in onze lokale omgevingsvisie bepalen we op welke wijze wij ruimtelijk passend bijdragen aan de doelstellingen van de ROS. Daarnaast leveren we een bijdrage aan de uitvoeringsorganisatie passend bij onze gemeente;
- We gebruiken het instrumentarium onder de Omgevingswet voor wat betreft de uitwerking in gebiedsprogramma's. De actualisering van de Omgevingsvisie is een effectief moment voor de raad om de kaderstellende rol invulling te geven. In 2027 starten wij met de actualisatie van de Omgevingsvisie.

29. Periodieke informatievoorziening aan de gemeenteraad (gekoppeld aan de P&C cyclus) over de voortgang van de woningbouwambities.

- We stellen rapportages voor woningbouwprojecten en het grondbedrijf op en deze maken we onderdeel van de P&C cyclus. In 2027 richten we een woningbouwmonitoringsysteem in, waarmee we de voortgang van woningbouwprojecten structureel kunnen volgen en de basis leggen voor periodieke rapportages binnen de P&C-cyclus.

WAT MAG HET KOSTEN?

(bedragen x € 1.000)	Inc.	2027	2028	2029	2030
Versnellingsbudget woningbouw, ten behoeve van de inhuur van een projectleider met als specifieke taak om de versnelling van de realisatie van woningbouwplannen tot stand te brengen.	400	0	0	0	0
Inkomsten realisatieimpuls	200	0	0	0	0
Woningmarkt- en woningbehoefteanalyses, gebiedsgerichte analyses van leefbaarheid en voorzieningen, onderzoek naar verhuisbewegingen en bevolkingsscenario's en externe expertise, om deze inzichten te vertalen naar een concrete bevolkings- en volkshuisvestingsstrategie per kern.	100	0	0	0	0
Onderzoek en tijdelijke inzet (van specialisten/adviseurs) voor het stimuleren van doorstroming via nieuwe en flexibele woonvormen en het splitsen, optoppen en delen van bestaande woningen. Daarbij ook advies op: aanbestedingsvorm, contractbepalingen en exploitatieopzet.	100	0	0	0	0
Opstellen en uitvoeren van strategisch beleid maatschappelijk vastgoed	150	0	0	0	0
In beeld brengen van voor- en nadelen van alternatieven voor de huidige lotingssystematiek	50	0	0	0	0
Bijdrage aan regionale uitvoering Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente	13	0	0	0	0
Totaal	613	0	0	0	0

ONTWIKKELINGEN

Omgevingswet / Integraal omgevingsplan

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet beschikt de gemeente van rechtswege over een omgevingsplan. Dit bestaat uit de bestaande bestemmingsplannen, aangevuld met rijksregels die automatisch zijn overgegaan naar de gemeente (de zogenoemde *bruidsschat*). De komende jaren worden deze verschillende regelingen samengevoegd en geactualiseerd tot één integraal omgevingsplan voor de gehele gemeente. Gemeenten hebben hiervoor de tijd tot uiterlijk 1 januari 2032. We werken het omgevingsplan gefaseerd uit. Eerst worden de regels voor de kleine kernen opgesteld, daarna volgen de grote kernen en tot slot het buitengebied. De verwachting is dat we de wijziging van het omgevingsplan voor de kleine kernen begin 2027 ter vaststelling aan de gemeenteraad kunnen voorleggen. Vervolgens werken we de overige deelgebieden stapsgewijs uit.

Omgevingsplan

Sinds 1 januari 2026 is het niet meer mogelijk om omgevingsplannen aan te passen middels de tijdelijke TAM-IMRO-regeling. We werken sinds dit jaar met 'veegplannen', een wijziging van een omgevingsplan waarmee we meerdere ontwikkelingen tegelijk in procedure brengen. We maken onderscheid in stedelijke en landelijke ontwikkelingen. Tot nu (augustus 2026), is nog geen veegplan in procedure gebracht. Voor 2027 denken we op dezelfde manier verder te gaan. Daarnaast blijft het nog steeds mogelijk om in bepaalde individuele gevallen het omgevingsplan aan te passen.

Netcongestie

Netcongestie betekent dat het elektriciteitsnet op veel plaatsen zijn maximale capaciteit heeft bereikt. Door de groei van woningbouw, verduurzaming, warmtepompen, elektrisch vervoer en bedrijvigheid neemt de vraag naar elektriciteit toe, terwijl uitbreiding van het net tijd kost. Hierdoor kunnen nieuwe woningen niet altijd tijdig worden aangesloten en ontstaat onzekerheid over de uitvoerbaarheid en planning van woningbouwprojecten. Daarom wordt het steeds belangrijker om netcapaciteit vroegtijdig mee te nemen in de planvorming en de beschikbare capaciteit slimmer te benutten, bijvoorbeeld door opslag, het beperken van piekbelasting en het afstemmen van vraag

en aanbod. Als gemeente zetten we hierop in met een prioriteitskader voor aanvragen, waarmee we binnen de beschikbare capaciteit kunnen sturen op maatschappelijk en volkshuisvestelijk urgente projecten. Daarnaast werken we toe naar congestiearme woonwijken, waarin energiegebruik, opwek, opslag en netcapaciteit vanaf het begin integraal worden meegenomen. In 2027 brengen we hiervoor de businesscase en de financiële en ruimtelijke mogelijkheden in beeld.

Gebiedsontwikkeling in Lattrop, Noord Deurningen en Agelo

Bij gebiedsontwikkelingen kijken we nadrukkelijk naar de samenhang tussen woningbouw, voorzieningen, openbare ruimte, bereikbaarheid en de kwaliteit van de leefomgeving en functies van het gebied buiten de kern. Door woningbouwontwikkeling te koppelen aan bredere gebiedsopgaven kunnen we bijdragen aan sterke en toekomstbestendige kernen. In Agelo, Lattrop en Noord Deurningen zijn dergelijke gebiedsontwikkelingen reeds in gang gezet. Hierbij zetten we niet alleen in op het toevoegen van woningen, maar ook op het versterken van de kern en de leefbaarheid. Voor deze integrale gebiedsontwikkelingen kan het, afhankelijk van de verdere uitwerking en financiële haalbaarheid, nodig zijn om als gemeente bij te dragen in de benodigde financiële middelen.

Realisatiestimulans

De middelen uit de Realisatiestimulans – voor zover door het Rijk toegekend en uitgekeerd – zetten we gericht en projectgebonden voor twee specifieke doeleneinden in. Allereerst gaat het om de versnelling van de woningbouwopgave en ten tweede om het aanbod van betaalbare woningen te vergroten. We gebruiken de middelen onder meer voor het wegnemen van financiële en organisatorische knelpunten, het versterken van de ambtelijke capaciteit. Voorts kunnen de middelen worden ingezet voor de realisatie van extra sociale huur, goedkope en betaalbare koopwoningen en woningen voor prioritaire doelgroepen, evenals voor initiatieven voor wooncoöperaties. Ook investeren we waar nodig in randvoorwaarden voor woningbouw, zoals plankosten, gebiedsontwikkeling en noodzakelijke infrastructuur, zodat projecten sneller tot uitvoering komen en de ontwikkelcapaciteit op langere termijn wordt versterkt.

Statushouders

De huisvesting van statushouders is een bijzondere opgave binnen het gemeentelijke volkshuisvestingsbeleid. Gemeenten hebben vanuit het Rijk een wettelijke taakstelling om statushouders binnen de gemeente te huisvesten. De provincie houdt als toezicht-houder toezicht op de uitvoering van deze taakstelling. De gemeente Dinkelland vol-doet op dit moment niet aan de opgelegde taakstelling. Om de achterstand in te lopen en de taakstelling alsnog te realiseren, werken we met concrete plannen van aanpak, waarin aanvullende mogelijkheden voor huisvesting en versnelling worden uitgewerkt. Hierbij zetten we in op een combinatie van beschikbare sociale huurwoningen, nieuwbouw en andere passende huisvestingsmogelijkheden. Voor wat betreft nieuwbouw hebben we reeds verschillende sporen ingezet om de sociale huurwoningvoorraad te verruimen. Aangezien de doorlooptijd daarvoor meerjarig is, verwachten we op korte termijn ook te moeten toewerken naar tijdelijke huisvestingsvormen. We monitoren de voortgang actief en waar nodig sturen we bij. We houden hierbij nauw contact met de provincie en proberen meerdere hulplijnen te benutten.

Wet Versterking regie volkshuisvesting

Het wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting zorgt ervoor dat overheden kunnen sturen op hoeveel, waar en voor wie er wordt gebouwd. Het Rijk, provincies en gemeenten kunnen zo de regie hernemen op de volkshuisvesting en de woningbouwopgave in het bijzonder. Met de inwerkingtreding van het wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting ontstaan extra werkzaamheden voor de medeoverheden. In een artikel 2 onderzoek is vastgesteld dat deze werkzaamheden financiële gevolgen hebben voor gemeenten (en provincies) in de vorm van incidentele en structurele uitvoeringslasten. Ter compensatie van de in het artikel 2 onderzoek geïdentificeerde incidentele uitvoeringslasten. In de september circulaire 2026 worden de middelen voor de jaren 2026 en verder overgeheveld naar het gemeentefonds. Het gaat om een jaarlijkse bijdrage van € 56,2 miljoen. Dit zou voor Dinkelland een hogere algemene uitkering betekenen vanaf het jaar 2027 van ongeveer € 125.000.

Begroting 2027: overzicht baten en lasten

Programma Ruimte, wonen en leefbare kernen * € 1000	Lasten	Baten	Saldo
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	15	0	- 15
Economische promotie	25	0	- 25
Ruimte en leefomgeving	1.218	170	- 1.048
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.519	3.200	- 1.319
Wonen en bouwen	2.436	820	- 1.616
Begroot totaal saldo van baten en lasten (voor reserve mutaties)	8.214	4.190	- 4.024
Mutaties reserves	547	1.661	-1.114
Mutaties reserves	547	1.661	-1.114
Begroot totaal resultaat (na reserve mutaties)	8.760	5.851	- 2.909

Meerjarig financieel beeld: terugkijken en vooruitkijken

Bedragen x €1.000	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma Ruimte, wonen en leefbare kernen	9.771	12.189	8.760	9.893	6.256	5.948

PROGRAMMA OPENBARE RUIMTE, VERKEER EN MOBILITEIT, WATER EN KLIMAAT PORTEFEUILLEHOUDER

Wethouder Rob Olde Kalter

ALGEMEEN

We werken aan een openbare ruimte die bijdraagt aan de leefbaarheid in de kernen en het landelijk gebied. De openbare ruimte heeft verschillende functies, zoals bereikbaarheid, toegankelijkheid, spelen, ontmoeting, openbaar groen, schaduw en wateropvang. Samen met onze inwoners hebben we een beeld van wat belangrijk is voor een fijne woon, werk- en leefomgeving. We zien de openbare ruimte niet alleen als een beheeropgave, maar ook als een strategische investering om maatschappelijke waarde toe te voegen. Binnen de thema's Openbare Ruimte, Verkeer & Mobiliteit en Stedelijk water & Klimaat staat centraal hoe de fysieke leefomgeving kan bijdragen aan een leefbare en toekomstbestendige gemeente. De inrichting, het beheer en onderhoud van de openbare ruimte spelen hierin een belangrijke rol. Een goed ingerichte openbare ruimte draagt bij aan aantrekkelijke en leefbare dorpen. Daarmee draagt de Openbare Ruimte bij aan de ambities uit het collegeprogramma om de leefbaarheid en vitaliteit van de kernen te versterken en te werken aan een duurzame en toekomstbestendige gemeente. Voor de komende periode zien we vooral uitdagingen bij het aanpassen van de openbare ruimte aan:

- Opgaven op het gebied van veiligheid, woongenot, gezondheid, duurzaamheid, biodiversiteit en circulariteit;
- De gevolgen van klimaatverandering;
- Veranderende mobiliteit.

Vanuit onze taken in de openbare ruimte streven we ernaar zoveel mogelijk maatschappelijke waarde toe te voegen. Zo wordt het dagelijks groenonderhoud mede uitgevoerd met grote inzet en betrokkenheid van medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt. Samenwerking met onze inwoners is daarbij een belangrijk uitgangspunt. Zij denken mee met plannen of komen zelf met ideeën, waarbij we samen kijken wat mogelijk is. Dit sluit aan bij het collegeprogramma, waarin samenwerking met inwoners en ruimte voor initiatieven uit de samenleving centraal staan. De gemeente werkt voor én met de samenleving.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Verkeer en Mobiliteit

30. Verkeersveiligheid

Verbeteren van de verkeersveiligheid, zoals op fietspaden, schoolroutes en in kernen, en gaan daarbij uit van 'ervaren onveiligheid' in combinatie met data. We stellen daarvoor een meerjarenprogramma verkeersveiligheid op via de SPV-aanpak. Dit doen we zoveel mogelijk samen met betrokken inwoners en ondernemers.

31. Openbaar vervoer (OV)

Verbeteren van het openbaar vervoer en regionale bereikbaarheid door meer samenwerking met buurgemeenten. We willen meer invloed op voorwaarden en de gunning van vervoersdiensten.

Stedelijk water & klimaat

32. Klimaatadaptatie

Het geven van het goede voorbeeld als gemeente op klimaatadaptatie (zoals wateropvang, vergroening in bebouwde omgeving, 'tegels wippen'). We dringen de versterking van parkeerplekken terug. We zetten de subsidieregeling 'Groene klimaatadaptieve maatregelen Dinkelland 20252028' voort.

Openbare ruimte

33. Parkeren

Maatwerk in parkeerbeleid. We kijken daarbij naar de parkeeropgave per kern en per bouwproject.

34. Kwaliteit Openbare Ruimte / Assetmanagement

Evalueren van het huidige kwaliteitsniveau van de openbare ruimte.

Overig

35. Uitdaagrecht

Het beter bekend maken van het 'uitdaagrecht' en daaraan binnen de toepasselijke kaders meewerken.

36. Reclamebeleid

Actualiseren van het reclamebeleid om wildgroei aan reclame, spandoeken en overige objecten tegen te gaan.

WAT GAAN WE ERVOOR DOEN?

Verkeer en Mobiliteit

30. Verkeersveiligheid

- Het Collegeprogramma Dinkelland 2026–2030 zet in op het verbeteren van de verkeersveiligheid. Met verkeersveiligheidsprojecten nemen we maatregelen voor veilige inrichting van wegen en stimuleren we veilig gedrag van weggebruikers. We sluiten hierbij aan bij de risicogestuurde aanpak van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 (SPV2030). Deze aanpak is gericht op het preventief verminderen van verkeersrisico's, zodat ernstige ongevallen en verkeersslachtoffers zoveel mogelijk worden voorkomen. In 2025 zijn we gestart met het analyseren van wegen en kruispunten en het uitwerken van maatregelen en projecten. De maatregelen en projecten werken we uit in het uitvoeringsprogramma verkeersveiligheid. Het uitvoeringsprogramma leggen we ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad, waarna we deze risicogestuurde aanpak in 2027 verder voort kunnen zetten. Voor 2027 zijn hiervoor voldoende middelen beschikbaar. Om deze aanpak ook na 2027 voort te kunnen zetten, zijn opnieuw incidentele middelen nodig.
- Herinrichting schoolroute Denekamp: In de komende periode is de herinrichting van Denekamp (schoolroute) en de oplevering van nieuwe scholen een aandachtspunt. In 2027 voeren we een uitgebreid verkeersonderzoek uit. De voorgestelde maatregelen leggen we voor aan de raad om benodigde middelen aan te vragen.

31. Openbaar vervoer (OV)

- Vanuit de gemeente nemen we deel aan reguliere overleggen met andere Twentse gemeenten. Hierin worden de nieuwe plannen voor het OV besproken en daarin wordt ook gekeken naar onderlinge samenhang en harmonie. De besluitvorming voor de OV-concessies ligt bij de provincie en als gemeente geven we onze wensen aan.

Stedelijk water & klimaat

32. Klimaatadaptatie

- Vanuit het landelijke Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie stellen we een lokale Klimaat-

adaptatiestrategie op. Hierbij sluiten we aan op de systematiek van de 'Landelijke maatlat voor een groene, klimaatadaptieve gebouwde omgeving'. Op het thema wateroverlast hebben we al een programma opgesteld, maar de thema's hitte, droogte en biodiversiteit moeten nog verder worden uitgewerkt. Hierin zullen we maatregelen opnemen voor een gezonde leefomgeving en het creëren van voldoende groen, waarmee we leefbaarheid, gezondheid, verkoeling en biodiversiteit bevorderen.

- Bij onderhoud, vervanging en herinrichting benutten we, met klimaatadaptieve uitgangspunten, kansen om te vergroenen en houden we rekening met de gevolgen van hitte, droogte en extreme neerslag. Hier is de Eurowerf in Denekamp een mooi voorbeeld van.
- Stimuleringsregeling Groene (klimaatadaptieve) maatregelen: Om ook inwoners te stimuleren bij te dragen aan een klimaatbestendige en groene leefomgeving, zetten we de Stimuleringsregeling Groene (klimaatadaptieve) maatregelen voort. Met deze regeling ondersteunen we maatregelen op particulier terrein die bijdragen aan vergroening, het vasthouden en infiltreren van regenwater en het verminderen van hittestress. De regeling loopt tot en met 2028.

Openbare ruimte

33. Parkeren

- Wij hebben een vastgesteld beleidsplan over parkeernormen: 'Bouwen en Parkeren'. Dit hanteren wij bij vraagstukken voor bouw- en bestemmingsplannen. We zijn voornemens dit beleid te herijken.

34. Kwaliteit Openbare Ruimte / Assetmanagement

- In 2027 stellen we een Strategisch Asset Management Plan (SAMP) en Meerjaren Investerings Plan (MIP) op voor de openbare ruimte. Hiermee zetten we in op een integrale benadering van de openbare ruimte, waarbij bij ingrepen in die openbare ruimte gestreefd wordt naar structurele verbetering van de leefbaarheid en toekomstgerichtheid. Met andere woorden: we zoeken naar zo veel mogelijk waardecreatie. We komen met een separaat raadsvoorstel, waarin wij voorstellen zullen doen voor (her)schikking van middelen voor de realisatie onze organisatiedoelen.

Overig

35. Uitdaagrecht

- We leggen de Participatieverordening in 2026 voor aan de gemeenteraad. In deze verordening is uitgewerkt en vastgelegd hoe we het uitdaagrecht vormgeven.

36. Reclamebeleid

- We streven duidelijke en effectieve toepassing van het reclamebeleid na, waarmee we ongewenste reclame-uitingen en wildgroei in de openbare ruimte voorkomen en waar nodig gericht kunnen optreden. In 2027 bezien we of het huidige reclamebeleid op onderdelen aanpassing behoeft. Hier maken we onderscheid tussen de volledigheid en handhaafbaarheid. Daarnaast zetten we via het uitvoeringsprogramma in op gericht toezicht en handhaving van reclame-uitingen.

WAT MAG HET KOSTEN?

(bedragen x € 1.000)	Inc.	2027	2028	2029	2030
Uitvoeren diverse projecten gericht op verkeersveiligheid	150	0	0	0	0
Beleid opstellen voor Klimaatadaptatiestrategie met maatregelen in de gebouwde omgeving voor een gezonde leefomgeving en het creëren van voldoende groen. De thema's hitte, droogte en biodiversiteit worden uitgewerkt.	100	0	0	0	0
Subsidieregeling "Groene klimaat adaptieve maatregelen wordt voortgezet volgens de bestaande subsidieregeling voor de periode 2025-2028.	0	55	55	55	55
Inzet gemeentelijk water- en rioleringsplan	0	-55	-55	-55	-55
Totaal	250	0	0	0	0

ONTWIKKELINGEN

Groen en spelen

Speelvoorzieningen

We geven uitvoering aan de Wet Aansprakelijkheid Speelvoorzieningen (WAS) door inspecties en monitoring van de gemeentelijke speelvoorzieningen. Waar nodig worden speelvoorzieningen vervangen. Hierbij kijken we samen met o.a. sociaal domein hoe we voor de buurt waarde kunnen toevoegen. Ook verkennen we wat nodig is aan nieuw speelbeleid. Actuele thema's zijn het medegebruik van wadi's voor spelen en groen, het spelen op schoolpleinen, het gebruik van speelaanleidingen, het stimuleren van bewegen voor jong en oud en het meer inclusief inrichten van speelplekken.

Natuurbescherming Omgevingswet (voorheen Wet Natuurbescherming / Flora- en Fauna wet)

In 2026 hebben wij een digitale tool geïmplementeerd die medewerkers van de buitendienst ondersteunt bij het zorgvuldig uitvoeren van werkzaamheden, zoals maaien en snoeien, met inachtneming van de regels voor soortenbescherming binnen de Omgevingswet. Hiermee verkleinen we het risico op overtredingen en wordt natuurbescherming verder verankerd in het dagelijkse beheer van de openbare ruimte.

Beheer & Onderhoud

Binnen het beheer van groenvoorzieningen maken we onderscheid in het beheer op basis van beeldkwaliteit (gazons, plantsoenen, hagen etc.) en beheer op basis van frequentie (bomen, houtwallen, bermen, sloten). Voor het beheer op basis van beeldkwaliteit gebruiken we de (beeld)kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte van CROW. Maandelijks nemen we een steekproef op basis van schouwen. Hierdoor checken we of de groenvoorzieningen voldoen aan de gestelde beeldkwaliteit. Cultuurbeplanting heeft een eindige levensduur en zal dan door middel van cyclisch vervangen weer op peil worden gebracht. Het beeldkwaliteitsniveau dat door de raad is vastgesteld, is niveau C en de hotspots op niveau B.

Voor het onderhoud van groenvoorzieningen op basis van frequentie hanteren we een vast stramen van onderhoud o.b.v. beheerplannen. Voor bomen voeren we een wettelijke veiligheidsinspectie uit (boomveiligheidscontroles). Daarbij bepalen we op grond van het risicoprofiel welke inspectiefrequentie nodig is en welke eventuele onderhoudsmaatregelen nodig zijn. In 2020 is het Kwaliteitsplan Openbaar Groen (KOG) vastgesteld. In dat KOG is onder meer opgenomen dat er meer aandacht komt voor leefbaarheid en biodiversiteit. Bij vervanging kijken we nadrukkelijker naar de mate van beheerbaarheid van de toegepaste soorten. Inrichtingsplannen stellen we zoveel mogelijk in samenspraak met buurt op.

Openbare verlichting & marktkasten

Openbare Verlichting

Wij actualiseren het beleidsplan openbare verlichting. Dit plan bieden wij in het voorjaar van 2027 ter vaststelling aan. Het beleidsplan bevat een financiële paragraaf waarin de kosten voor beheer, onderhoud en vervanging inzichtelijk worden gemaakt. Daarbij hebben we aandacht voor veiligheid, duurzaamheid, biodiversiteit en een doelmatige inzet van openbare verlichting.

Stroom- en marktkasten

In 2026 is een groot deel van de marktkasten in de gemeente vervangen. Hiermee is de stroomvoorziening voor markten en evenementen weer op orde. De nieuwe marktkasten kunnen op afstand worden beheerd en bediend. Daarnaast wordt het stroomverbruik per gebruiker afzonderlijk geregistreerd. Hierdoor ontstaat beter inzicht in het daadwerkelijke energieverbruik en bestaat de mogelijkheid om de kosten aan de gebruikers toe te rekenen.

Riool en water

In 2024 is het Water- en Rioleringsprogramma Dinkelland 20252030 (WRP) vastgesteld. Op basis van dit beleidskader werken we aan de gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater. Om de beleidsdoelen te halen beheren en onderhouden we een groot en fijnmazig systeem van riolering, rioolgemaal, putten en kolken, wadi's, waterbergingen en dergelijke.

Wegen

We zijn gestart met de actualisatie van het Wegenbeleidsplan. De kwaliteitsinspecties die in 2025 en 2026 zijn uitgevoerd, vormen hiervoor een belangrijke basis. In het nieuwe plan ontwikkelen we het beheer verder naar risicogestuurd assetmanagement. Bij het bepalen van de onderhoudsprioriteiten gebruiken we de periodieke wegininspecties en andere beschikbare beheerdata. Daarbij wegen we de veiligheid, de technische staat, de functie en het gebruik van de weg tegen elkaar af en kiezen vervolgens het meest optimale moment van onderhoud. De veiligheid van weggebruikers staat daarbij voorop. Tijdig onderhoud is nodig om vervolgschade en kapitaalvernietiging te voorkomen. Ook houden we rekening met externe ontwikkelingen die invloed hebben op de prijzen van grondstoffen voor asfalt en elementenverharding. In 2027 bieden we het nieuwe Wegenbeleidsplan aan de raad aan ter vaststelling. Daarbij maken we ook de benodigde onderhoudsmaatregelen en de financiële gevolgen inzichtelijk.

Kunstwerken

In 2025 is het beleidsplan 'Civiele Kunstwerken 20252029' door de raad vastgesteld. Hierin is het beleid voor het beheer, onderhoud en vervanging van bruggen, tunnels en duikers vastgelegd. De financiële consequenties zijn verwerkt in deze begroting. Momenteel bereiden we een aanbesteding voor een meerjarig bouwteam voor, waarin we in programmatische samenwerking met marktpartijen inhoud geven aan onze beheer, onderhouds- en vervangingsopgave.

Begroting 2027: overzicht baten en lasten

Programma Openbare ruimte, verkeer en mobiliteit, water en klimaat * € 1000	Lasten	Baten	Saldo
Verkeer en vervoer	6.195	503	5.692
Parkeren	52	2	51
Openbaar vervoer	7	19	12
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.014	6	2.008
Riolering	3.400	3.981	581
Begroot totaal saldo van baten en lasten (voor reserve mutaties)	11.668	4.510	-7.158
Mutaties reserves	0	1.804	1.804
Mutaties reserves	0	1.804	1.804
Begroot totaal resultaat (na reserve mutaties)	11.668	6.314	-5.353

Meerjarig financieel beeld: terugkijken en vooruitkijken

Bedragen x €1.000	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma Openbare ruimte, verkeer en mobiliteit, water en klimaat	10.712	10.851	11.668	10.757	10.904	10.980

PROGRAMMA BUITENGEBIED, RECREATIE EN TRANSITIE LANDELIJK GEBIED

PORTEFEUILLEHOUDER(S)

Wethouders Richard de Way en Manon Olde Meule

ALGEMEEN

Het buitengebied staat voor complexe, samenhangende transities rondom landbouw, natuur, water en ruimtegebruik. Afnemende agrarische bedrijven, strengere regelgeving en toenemende recreatiedruk maken dit een beleidsveld met de nodige uitdagingen. De strategie is gericht op een integrale benadering waarin landbouw, natuur, wonen en recreatie elkaar versterken. Er wordt gezocht naar aanvullende of nieuwe verdienmodellen en maatwerk per gebied, met behoud van karakter van het gebied, met goed noaberschap. Recreatie en toerisme worden gezien als kans om het unieke karakter van Dinkelland te versterken, in combinatie met de agrarische sector. Regionale samenwerking in Noordoost-Twente is essentieel om daarbij tot gezamenlijke keuzes te komen. Heldere communicatie, bestuurlijke consistentie en lange termijn inzet zijn noodzakelijk vanwege onzekerheden en beperkte ruimte.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

37. Ondersteunen boeren

Het ondersteunen van onze boeren bij het behoud van (of vinden van nieuw) passend perspectief en het voortzetten en waar nodig versterken van kennis- en informatiedeling. Daarmee zetten we het beleid 'Buitengebied in Balans' voort.

38. Behoud coulissen landschap en biodiversiteit

Het behouden, versterken en handhaven van ons karakteristieke coulisselandschap. We stimuleren daarbij biodiversiteit en langjarig agrarisch natuurbeheer, als deel van het agrarische verdienvermogen.

39. Gezonde balans toerisme en leefbaarheid

Een gezonde balans tussen toerisme en leefbaarheid. De variatie in toeristisch aanbod heeft daarbij onze aandacht. Daarvoor stellen we een economische geografische strategie vast.

40. Ruimte ondernemers buitengebied

Het bieden van ruimte voor ondernemers in het buitengebied. Daarbij kijken we nadrukkelijk naar het hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing.

41. Integrale visie landelijk gebied

Ontwikkeling van een integrale visie op het landelijk gebied, die in de Omgevingsvisie en de bijbehorende waardenkaart wordt verwerkt. Daarvoor evalueren en herijken we het beleid 'Buitengebied met kwaliteit'. We willen daarbij meer invloed op het provinciaal grondbeleid en streven naar een gebiedsgerichte benadering. We zijn terughoudend bij nieuwe bouwlocaties in het buitengebied en richten ons daarbij op de randen van de kernen.

WAT GAAN WE ERVOOR DOEN?

37. Ondersteunen boeren

- We voeren een lobby voor de grote opgaven van onze gemeente richting medeoverheden, zodat de landelijke aanpak van stikstof, water, broeikasgassen en natuurherstel zo gebiedsgericht mogelijk landt in onze gemeente
- We voeren keukentafelgesprekken;
- We begeleiden agrariërs bij het behoud of vinden van passend perspectief;
- We zetten in op sociale en mentale gezondheid van agrariërs door continuering van erfcoaches (in samenwerking met de provincie);
- We nemen actief deel aan het provinciale programma Toekomst voor ons Platte-land, het gebiedsteam en de daaruit voortvloeiende, gebiedsgerichte initiatieven en projecten;
- We zijn trekker van deelgebied Noord Oost Twente binnen de bestuurlijke gebiedstafel en zijn vertegenwoordiger namens NOT in het provinciaal overleg;
- Via integrale casusoverleggen zoeken we vooral naar wat wel kan voor agrariërs;
- We verspreiden nieuwsbrieven over het buitengebied voor onze inwoners;
- We organiseren informatiebijeenkomsten voor agrariërs en andere relevante partijen;
- We onderhouden ons netwerk waaronder de vertegenwoordiging van de agrarische sector, terreinbeheerorganisaties, provincie, P10 en waterschap;

- We nemen deel aan gebiedsprocessen, initiatieven van onderop (zoals in Lattrop-Brecklenkamp) en koploperprojecten, in samenwerking met onze gebiedspartners;
- We komen tot een integrale, gebiedsgerichte grondstrategie samen met de provincie, waterschap en terreinbeherende organisaties;
- We geven uitvoering aan een gemeentelijke subsidieregeling specifiek voor agrariërs die gebruik hebben gemaakt van de zogenaamde stoppersregeling. Deze kosten zijn gedekt door rijksvergoedingen.

38. Behoud coulissen landschap en biodiversiteit

- We doen mee met Boomdeeldagen;
- We zetten een landschapscoach in voor onze inwoners van het buitengebied;
- We stimuleren en ondersteunen ecosysteemdiensten zoals Groen Blauwe Dooradering (GBDA) en Agrarisch Natuur en LandschapsBeheer (ANLB);
- We nemen historisch waardevolle landgoederen op in onze omgevingsvisie;
- We zijn deelnemer van de Groene Metropool Twente (GMT);
- We stimuleren educatie en kennisdeling door middel van projecten en bijeenkomsten;
- Regionale en interne advisering en afstemming met onder andere agrarische collectieven en provincie is ons uitgangspunt;
- We zetten een subsidieregeling op voor kleinschalige projecten op het gebied van landschap(sbeheer) en biodiversiteit;
- We ondersteunen projecten voor natuur, landschap of biodiversiteit van derden, stichtingen en verenigingen, bijvoorbeeld project bosplantsoen van Stichting Behoud Twents Landschap en Streekeigen landschap Lattrop Brecklenkamp;
- In samenwerking met Landschap Overijssel voeren we het project struweelhagen uit;
- Bij Natura2000 projecten behartigen we belangen van inwoners en gemeente ook als lid van de diverse Bestuurlijke Adviescommissies;
- Behoud van landschap betekent ook dat we kritisch zijn op de transitie naar akkerbouw (boom- en sierteelt) want grond en grasland zijn cruciaal voor extensiveringsopgaven.

- We geven nadere invulling aan het intensiveren van toezicht en handhaving in het buitengebied. In 2027 wordt het toezicht en handhaving in het buitengebied uitgebreid en versterkt. Dat heeft alles te maken met het stimuleren en handhaven van de kwaliteit van het buitengebied. Denk aan controles op de uitvoering van aanplantplichten, ongeoorloofd kappen en bouwen. Dus niet met het thema veiligheid.

39. Gezonde balans toerisme en leefbaarheid

- We passen actief (recreatief) bestemmingsmanagement toe om de balans tussen toerisme en leefbaarheid te bewaken en bij te dragen aan een gevarieerd toeristisch aanbod;
- Op basis van data zetten we gericht in op bestemmingsontwikkeling (ruimtelijk beleid en projecten) en bestemmingspromotie. De economisch geografische waardenkaart is een dynamisch beleidsdocument waarin deze zaken 'op de kaart' in beeld worden gebracht;
- Bij nieuwe initiatieven dragen we zorg voor een passende schaal en landschappelijke inpassing.

40. Ruimte ondernemers buitengebied

- We faciliteren ondernemers bij passend hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing.

41. Integrale visie landelijk gebied

- We stellen een uitgangspuntennotitie op voor het buitengebied voor Noord-oost-Twente, als opmaat naar een visie;
- We maken een start met het opstellen van een visie buitengebied, bij voorkeur voor de vier gemeenten in Noordoost-Twente.

WAT MAG HET KOSTEN?

(bedragen x € 1.000)	Inc.	2027	2028	2029	2030
Incidenteel werkbudget en structurele uitbreiding formatie	40	57	57	57	57
Inzet landelijke beëindigingsregeling veehouders	-40	0	0	0	0
Blijven inzetten op het behouden, versterken en handhaven van ons karakteristieke coulisselandschap	254	0	0	0	0
Inzet landelijke beëindigingsregeling veehouders	-254	0	0	0	0
Blijven inzetten op GBDA en ANLB	450	0	0	0	0
Inzetten op een goed balans tussen toerisme en leefbaarheid	100	0	0	0	0
Ontwikkeling van een integrale visie op het landelijk gebied	68	0	0	0	0
Totaal	618	57	57	57	57

ONTWIKKELINGEN

Kabinetsbeleid

Het nieuwe kabinetsbeleid voor de aanpak van stikstof, natuur en landbouw brengt enorme opgaven voor ons platteland mee. De verdere uitwerking en uitvoering zal van alle betrokken partijen veel inzet vergen.

Integrale visie landelijk gebied

In 2027 leveren we de uitgangspuntennotitie voor een integrale visie op het landelijk gebied in Noordoost-Twente op. Dan zullen we bepalen of een gezamenlijke visie voor de vier gemeenten haalbaar is.

Begroting 2027: overzicht baten en lasten

Programma Buitengebied, recreatie en transitie landelijk gebied * € 1000	Lasten	Baten	Saldo
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	47	0	- 47
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1.043	40	-385
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	191	0	-191
Begroot totaal saldo van baten en lasten (voor reserve mutaties)	1.281	40	-623
Mutaties reserves	0	375	375
Mutaties reserves	0	375	375
Begroot totaal resultaat (na reserve mutaties)	1.281	415	-866

Meerjarig financieel beeld: terugkijken en vooruitkijken

Bedragen x €1.000	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma Buitengebied, recreatie en transitie landelijk gebied	569	585	1.281	248	248	248

PROGRAMMA ECONOMIE, WERK EN REGIONALE ONTWIKKELING

PORTEFEUILLEHOUDER(S)

Wethouder Rob Olde Kalter

ALGEMEEN

De economie van Dinkelland staat onder invloed van digitalisering, verduurzaming en arbeidsmarktkrapte. Een sterke lokale economie blijft essentieel voor de leefbaarheid en het behoud van voorzieningen. De koers van de gemeente richt zich op een veerkrachtige economie met ruimte voor ondernemerschap, innovatie en duurzame werkgelegenheid. De agrarische sector, MKB en maakindustrie vormen daarbij de basis. Belangrijke speerpunten daarbij zijn talentbehoud (vooral jongeren); de verbinding tussen onderwijs en de arbeidsmarkt, vitale winkelgebieden, de beschikbaarheid van bedrijventerreinen en infrastructuur en de problematiek van netcongestie. De gemeente neemt een meer regisserende rol en ontwikkelt een strategische economische visie met een concrete uitvoeringsagenda. Regionale samenwerking binnen Twente is daarbij cruciaal.

Daarnaast creëren wij een zo optimaal mogelijk ondernemersklimaat, waarbij de bedrijfsconsulent (ondersteund door een ondernemersserviceteam) het eerste aanspraakpunt is voor ondernemers en tevens de schakel is tussen gemeente en het bedrijfsleven. De bedrijfsconsulent probeert de ondernemers zoveel mogelijk te faciliteren en we willen daarbij ruimte blijven bieden voor (bijzondere) initiatieven van ondernemers, zodat optimaal en adequaat kan worden ingespeeld op sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen en economische trends.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

42. Uitbreiding van bedrijventerreinen

Uitbreiding van bedrijventerreinen die passen bij de omvang van de kern en bij de lokale behoefte (ook in kleine kernen) en daarnaast optimalisatie van het gebruik van bestaande bedrijventerreinen.

43. Ondersteuning van ondernemers

Daarbij kijken we ook naar de mogelijkheden om de regeldruk te verminderen.

44. Behoud van talent en werkgelegenheid

Het behoud (en aantrekken) van talent en werkgelegenheid, zowel lokaal als voor de regio. Dit doen we onder andere door regionaal samen te werken in 3-O verband (Onderwijs, Ondernemers, Overheid).

45. Economische visie

Het opstellen van een economische visie met uitvoeringsprogramma, rekening houdend met de regionale visie.

WAT GAAN WE ERVOOR DOEN?

42. Uitbreiding van bedrijventerreinen

- Wij realiseren uitbreiding van bedrijventerreinen primair in de drie grote kernen. In de kleinere kernen leveren wij maatwerk op basis van concrete initiatieven van ondernemers. Tevens actualiseren wij ons gronduitgiftebeleid, waarin ook aandacht is voor optimalisatie van de ruimtevraag. In regionaal verband komen we tot nieuwe regionale programmeringsafspraken bedrijventerreinen voor de periode 2027-2030.

43. Ondersteuning van ondernemers

- Wij ondersteunen ondernemers door inzet van onze bedrijfsconsulent en het ondernemersserviceteam. Wij blijven, o.a. middels bijeenkomsten en bedrijfsbezoeken, in gesprek met ondernemers(verenigingen). Ook betrekken wij lokale ondernemers(verenigingen) actief bij voornemens en plannen die ondernemers direct raken (als genoemd onder punt 57.)

44. Behoud van talent en werkgelegenheid

- Wij stimuleren het behouden (en aantrekken) van talent en werkgelegenheid door versnelling van ons woningbouwprogramma en het realiseren van voldoende werklocaties voor onze ondernemers. In 2027 evalueren we regionaal het investeringsprogramma Agenda voor Twente. Daarnaast organiseren we lokaal een kennissessie met ondernemers.

45. Economische visie

- Wij stellen een economische visie met uitvoeringsprogramma op. Daarnaast gaan wij de bestaande detailhandelsvisie actualiseren.

WAT MAG HET KOSTEN?

(bedragen x € 1.000)	Inc.	2027	2028	2029	2030
Werkbudget behoefteonderzoek / optimalisatie verkoopuitgifteprotocol	15	0	0	0	0
(Kennissessies voor en met ondernemers op de voor hen relevante thema's in samenwerking met het onderwijs	25	0	0	0	0
Actualiseren detailhandelsvisie	40	0	0	0	0
Totaal	80	0	0	0	0

ONTWIKKELINGEN

Detailhandel/vitale kernen

Wij streven naar een optimale voorzieningenstructuur op gebied van detailhandel. Daarmee leveren wij een bijdrage aan de vitaliteit van de gemeente als geheel en de kernen afzonderlijk. We zullen de detailhandelsvisie, waarin de ambities voor de gewenste winkelstructuur zijn vastgelegd, de komende periode actualiseren.

Begroting 2027: overzicht baten en lasten

Programma Economie, werk en regionale ontwikkeling * € 1000	Lasten	Baten	Saldo
Economische ontwikkeling	315	0	-315
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	399	485	86
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	303	107	-196
Economische promotie	674	306	-368
Begroot totaal saldo van baten en lasten (voor reserve mutaties)	1.692	898	-793
Mutaties reserves	0	698	698
Mutaties reserves	0	698	698
Begroot totaal resultaat (na reserve mutaties)	1.692	1.596	- 95

Meerjarig financieel beeld: terugkijken en vooruitkijken

Bedragen x €1.000	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma Economie, werk en regionale ontwikkeling	1.155	1.078	1.692	1.287	1.289	1.292

PROGRAMMA VEILIGHEID EN WEERBAARHEID

PORTEFEUILLEHOUDER(S)

Burgemeester John Joosten

ALGEMEEN

Dinkelland is een fijne plek om te wonen, werken, ondernemen en op te groeien. We kennen de kracht van het noaberschap: elkaar kennen, naar elkaar omkijken en samen verantwoordelijkheid nemen voor de plek waar we leven. Dat draagt bij aan hoe veilig we ons voelen en aan de veerkracht van onze samenleving. Tegelijkertijd is veiligheid niet vanzelfsprekend. De wereld om ons heen verandert en ontwikkelingen volgen elkaar snel op. Criminaliteit krijgt nieuwe vormen, de online- en offline wereld raken steeds meer met elkaar verweven en maatschappelijke tegenstellingen kunnen ook in Dinkelland merkbaar worden. Jongeren groeien op in een andere wereld dan enkele jaren geleden en bij steeds meer situaties raken zorg en veiligheid elkaar. Van gemeenten wordt gevraagd dat zij weerbaar zijn tegen agressie, intimidatie en ongewenste beïnvloeding. Dat vraagt dat we vooruitkijken. Dat we signalen vroeg herkennen, problemen zoveel mogelijk voorkomen en optreden als dat nodig is. Maar vooral vraagt het dat we samenwerken met onze veiligheidspartners, zoals politie, Openbaar Ministerie en met partners uit onder meer zorg, onderwijs, jongerenwerk en het maatschappelijk veld. En minstens zo belangrijk: we doen dit samen met onze inwoners en ondernemers. Zij weten wat er speelt in hun straat, buurt, dorp, bedrijf of omgeving. Zij zien ontwikkelingen en signalen vaak als eerste en zijn onmisbaar bij het voorkomen en herkennen van onveiligheid.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

46. Integraal veiligheidsplan

Een integraal veiligheidsplan voor heel Noordoost-Twente, die we gezamenlijk uitvoeren.

47. Sociale stabiliteit

Het versterken van sociale stabiliteit en -samenhang en het tegengaan van ongewenste polarisatie, radicalisering en maatschappelijke onrust.

48. Politie en handhaving

Een zichtbare en aanspreekbare politie en handhaving in alle kernen en het buitengebied. Handhavingsactiviteiten worden geprioriteerd.

49. Verhogen meldingsbereidheid

Het verhogen van de meldingsbereidheid (laagdrempelig en eventueel anoniem) door het faciliteren of het onder de aandacht brengen van een toegankelijk meldpunt.

50. Ondernijning

Het voorkomen en anders aanpakken van (de effecten van) ondernijnde criminaliteit.

51. Weerbaarheid, zelfredzaamheid en grensoverschrijdende samenwerking

Verhoging van de weerbaarheid en samenredzaamheid van de gemeente, inwoners en ondernemers, ook op het gebied van digitale veiligheid.

Grensoverschrijdende samenwerking met Duitse hulpdiensten op het gebied van brandweer- en ambulancezorg blijven we ontwikkelen.

52. Tegengaan geweld

Het opstellen van een plan van aanpak voor het tegengaan van geweld in afhankelijkheidsrelaties, zoals femicide en intiem terreur.

WAT GAAN WE ERVOOR DOEN?

46. Integraal veiligheidsplan

- We stellen een gezamenlijk integraal veiligheidsprogramma Noordoost-Twente 2027-2030 op. De focus ligt hierbij op de volgende thema's: ondernijning, digitale veiligheid, zorg & veiligheid, Weerbare overheid & maatschappij, jeugd & veiligheid en maatschappelijke onrust & polarisatie.
- We starten met de implementatie van de vorming van één team veiligheid voor de vier gemeenten in Noordoost Twente.
- We stellen ook een uitvoeringsplan integrale veiligheid Noordoost Twente 2027-2028 op, die aansluit bij de ambities in het integrale veiligheidsprogramma Noordoost Twente 2027-2030.

47. Sociale stabiliteit

- We nemen alle opgedane kennis uit de Town Deal mee in de uitwerking van het geprioriteerde thema Polarisatie en maatschappelijke onrust in het Integrale Veiligheidsprogramma Noordoost Twente 2027-2030.

48. Politie en handhaving

- We stellen een Uitvoeringsprogramma Toezicht en Handhaving op met geprioriteerde handhavingsactiviteiten.
- We geven nadere invulling aan het intensiveren van toezicht en handhaving in het buitengebied. In 2027 wordt het toezicht en handhaving in het buitengebied uitgebreid en versterkt. Dat heeft alles te maken met het stimuleren en handhaven van de kwaliteit van het buitengebied. Denk aan controles op de uitvoering van aanplantplichten, ongeoorloofd kappen en bouwen. Dus niet met het thema veiligheid.
- Elke kern heeft een eigen wijkagent, die fungeert ook als eerste aanspreekpunt binnen de politie.

49. Verhogen meldingsbereidheid

- We continueren de aansluiting op Meld Misdaad Anoniem en brengen het meldpunt structureel onder de aandacht.
- We zetten in op bewustwordingsacties om de meldingsbereidheid te vergroten.

50. Ondernijning

- We houden integraal toezicht op thema's, gebieden en/of risicobranches – capaciteit voorbereiding en coördinatie integrale controles via uitvoeringsplan.
- We weken ambities ten aanzien van ondernijning criminaliteit nader uit in het integraal veiligheidsprogramma NOT 20272030.
- Het is belangrijk dat gemeenten op een juiste manier omgaan met het registreren, vrijmaken, verwerken en delen van (persoons)gegevens ten aanzien van ondernijningssignalen. Hiervoor hebben alle Twentse gemeenten de PGAx-module Ondernijning aangekocht, zodat de gegevensverwerking op een wettelijk juiste manier wordt uitgevoerd.

51. Weerbaarheid, zelfredzaamheid en grensoverschrijdende samenwerking

- We verkennen het thema digitale veiligheid en stellen met onze partners onze visie op met ook aandacht voor een duidelijke taak- en rolverdeling.
- We stellen een plan van aanpak op, op basis van de aanbevelingen uit de weerbaarheidsscan van het RIEC om de eigen organisatie weerbaarder te maken.
- We leveren een bijdrage aan het versterken de weerbaarheid van onze eigen organisatie. Hiervoor stellen we onder andere een bedrijfscontinuïteitsplan op.
- Vanuit project Continuïteit en Weerbaarheid investeren we in het voeren van gesprekken met inwoners. We vormen een maatschappelijk netwerk met aandacht voor minder zelfredzamen.
- We investeren in een dekkend netwerk van noodsteunpunten in de gemeente. Landelijk en regionaal worden de kaders bepaald voor het aantal steunpunten en de precieze functie ervan.

52. Tegengaan geweld

- We stellen een plan van aanpak op voor het tegengaan van geweld in afhankelijkheidsrelaties, zoals femicide en intiem terreur.

WAT MAG HET KOSTEN?

(bedragen x € 1.000)	Inc.	2027	2028	2029	2030
Implementeren nieuw landelijk BOA-bestel	30	0	0	0	0
Intensiveren toezicht en handhaving buitengebied	0	80	80	80	80
Drone inzetten t.b.v. controles	20	0	0	0	0
Implementatie PGAx-module zodat informatie op een juiste manier wordt geregistreerd, vrijkomt en verwerkt ten aanzien van ondernijningssignalen	0	0	2	2	2
Werkbudget weerbaarheid en samenredzaamheid	45	0	0	0	0
Inrichting coördinatie en noodsteunpunten in de kernen	300	10	10	10	10
Totaal	395	90	92	92	92

ONTWIKKELINGEN

Noodsteunpunten

In oktober 2025 zijn landelijke afspraken gemaakt over versterking van lokale en regionale weerbaarheid. Noodsteunpunten zijn daarin expliciet genoemd als één van de onderdelen. Dinkelland is pilotgemeente in Twente als het gaat om de noodsteunpunten. De komende jaren moet er een dekkend netwerk van noodsteunpunten komen. Op basis van de ervaringen in de pilotgemeenten (eind 2026) wordt in Twente een richtlijn opgesteld over het aantal noodsteunpunten en de precieze functie van en benodigde faciliteiten in de noodsteunpunten.

Integraal veiligheidsprogramma Noordoost Twente 20272030

De komende periode gaan de vier gemeenten in Noordoost Twente (Losser, Dinkelland, Tubbergen en Oldenzaal) gezamenlijk uitvoering geven aan de doelstellingen uit het gezamenlijke integrale veiligheidsprogramma. Door het opstellen van één gezamenlijk veiligheidsprogramma beogen we capaciteit en middelen effectiever en gericht in te zetten. Uiteraard blijft er ook in dit Noordoost Twentse veiligheidsplan voldoende ruimte voor couleur locale.

Eén team veiligheid Noordoost Twente

De gemeenten Oldenzaal, Losser, Tubbergen en Dinkelland staan voor toenemende en complexere opgaven op het terrein van openbare orde en veiligheid. Deze opgaven zijn steeds vaker gemeentegrensoverschrijdend en vragen om specialistische kennis, continuïteit en bestuurlijke slagkracht. Veel van deze functies worden door individuele medewerkers vervuld. Dit maakt de organisaties kwetsbaar en beperkt de mogelijkheden om kennis te borgen, continuïteit te garanderen en flexibel in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast wordt het voor afzonderlijke gemeenten steeds lastiger om zelfstandig voldoende specialistische capaciteit te organiseren en te behouden. De schaal van de individuele organisaties staat onder druk, terwijl de veiligheidsopgaven complexer worden. Door samenwerking binnen Noordoost Twente kan expertise worden gebundeld, ontstaat een robuuster veiligheidsteam en wordt de kwetsbaarheid van de afzonderlijke organisaties verminderd. Tegelijkertijd versterkt samenwerking de

positie van de NOT-gemeenten in regionale samenwerkingsverbanden. Momenteel werken we verschillende scenario's omtrent samenwerkingsvormen uit om te komen tot één team veiligheid voor de vier NOT-gemeenten. Afhankelijk van keuzes die de vier gemeenten hier (gezamenlijk) in maken, kunnen hier kosten uit voortvloeien.

Landelijke BOA Bestel

De boa krijgt meer ruimte om op te treden. De taak wordt verbreed van alleen opsporen naar ook het voorkomen en beëindigen van strafbare feiten en daarnaast worden domeinen aangepast/samengevoegd. De gemeente wordt verantwoordelijk voor onder andere de kwaliteit van de boa-inzet, opleiding en vakbekwaamheid, passende uitrusting en goede aansturing. De precieze financiële gevolgen zijn nog niet volledig duidelijk, de invoering is gefaseerd richting 2028.

Begroting 2027: overzicht baten en lasten

Programma Veiligheid en weerbaarheid * € 1000	Lasten	Baten	Saldo
Crisisbeheersing en brandweer	2.512	0	-2.512
Openbare orde en veiligheid	3.086	20	-3.066
Begroot totaal saldo van baten en lasten (voor reserve mutaties)	5.598	20	-5.578
Mutaties reserves	0	395	395
Mutaties reserves	0	395	395
Begroot totaal resultaat (na reserve mutaties)	5.598	415	-5.183

Meerjarig financieel beeld: terugkijken en vooruitkijken

Bedragen x €1.000	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma Veiligheid en weerbaarheid	4.766	4.875	5.598	5.155	5.159	5.166

PROGRAMMA BESTUUR, ORGANISATIE EN DIENSTVERLENING

PORTEFEUILLEHOUDER

Burgemeester John Joosten

ALGEMEEN

We willen als gemeente dicht bij onze inwoners staan en aansluiten bij wat er leeft en speelt in de verschillende kernen. Daarom werken we gebiedsgericht: we kijken naar de opgaven, kansen en initiatieven in een gebied en brengen deze in samenhang bij elkaar. Daarbij werken we samen met inwoners, kernraden en maatschappelijke partners.

Gebiedsgericht werken helpt ons om beter aan te sluiten bij de eigen identiteit en behoeften van iedere kern en om initiatieven vanuit de samenleving te ondersteunen. MijnDinkelland2040! vormt hiervoor een belangrijke basis. Tegelijkertijd vraagt het om een andere manier van werken binnen onze organisatie: minder vanuit afzonderlijke beleidsterreinen en meer integraal, samenlevingsgericht en vanuit de opgaven in een gebied. Zo werken we samen aan leefbare, vitale en zorgzame dorpen.

We zorgen voor dienstverlening die voor inwoners laagdrempelig, begrijpelijk en dichtbij is. Daarbij combineren we goede digitale dienstverlening met persoonlijk contact waar dat meerwaarde heeft. We denken vanuit 'ja, tenzij' en 'hoe kan het wel', communiceren in duidelijke taal en zorgen voor tijdige terugkoppeling. Veelgebruikte processen maken we waar mogelijk eenvoudiger en toegankelijker voor inwoners, ondernemers en organisaties. Door dienstverlening te verbinden met gebiedsgericht werken, sluiten we beter aan bij wat er in de verschillende kernen en gebieden nodig is.

Ons doel is dat we als gemeente duidelijk, toegankelijk en dienstverlenend zijn. We zijn in onze dienstverlening niet afwachtend, maar proactief. We schenken blijvend aandacht aan onze communicatie met inwoners en ondernemers en zijn helder in verwachtingen over en weer. We proberen de regeldruk te verlagen, dienstverlening laagdrempelig, efficiënt en menselijk te houden en waar mogelijk procedures te versnellen. Daarbij denken we actief en constructief mee bij initiatieven uit de samenleving.

We zorgen ervoor dat zoveel mogelijk producten en diensten digitaal beschikbaar zijn. Daarnaast wordt het persoonlijk contact geborgd en kunnen inwoners en bedrijven ook telefonisch contact opnemen. Waar nodig is er persoonlijk contact op centrale locaties in de kernen of zoeken we de samenwerking met omliggende gemeenten.

Naast de dienstverlening zorgen we ook voor een correcte verwerking van de persoonsgegevens van onze inwoners en een adequate beveiliging van de systemen waarin deze worden opgeslagen.

We willen regels en processen eenvoudiger maken, zodat goede initiatieven van inwoners en organisaties sneller mogelijk worden. Daarom kijken we kritisch naar onze eigen regelgeving en benutten we de ruimte die er binnen wettelijke kaders is. We toetsen risicogericht: eenvoudig waar het kan en zorgvuldig waar het moet. Tegelijkertijd onderzoeken we hoe inwonersinitiatieven op initiatief- en kernniveau eenvoudiger, duidelijker en mogelijk structureel financieel kunnen worden ondersteund. Zo zorgen we ervoor dat regels uitlegbaar en proportioneel zijn en vooral helpen om initiatieven mogelijk te maken.

Noaberkracht ontwikkelt zich verder tot een efficiënte, zakelijke en wendbare organisatie die gericht is op mensen én resultaten. We maken duidelijke keuzes, stellen prioriteiten en zetten beschikbare mensen en middelen zo effectief mogelijk in. Tegelijkertijd blijven we flexibel inspelen op wat inwoners, bestuur en samenleving van ons vragen. We investeren in medewerkers, strategisch vermogen, datagedreven werken, digitalisering en een verantwoorde inzet van AI. Zo bouwen we aan een toekomstbestendige organisatie die kwaliteit levert, kansen benut en doet wat nodig is.

We staan open voor een intensievere samenwerking met de gemeenten in Noord-oost-Twente wanneer dit duidelijke meerwaarde oplevert. Bestaande samenwerkingen zetten we voort op onderwerpen waar gezamenlijke inzet helpt om maatschappelijke opgaven beter aan te pakken. Dit geldt bijvoorbeeld voor klimaat, het landelijk gebied, sociaaleconomische structuurversterking en veiligheid. Nieuwe samenwerkingsmogelijkheden beoordelen we eerst bestuurlijk op nut, noodzaak en meerwaarde. Zo zetten

we onze ambtelijke capaciteit gericht in en werken we samen waar dat bijdraagt aan betere resultaten voor onze gemeenten en inwoners. We werken vanuit vertrouwen in onze inwoners, ondernemers, bestuurders en medewerkers en nemen daarbij verantwoordelijkheid voor ons handelen. We benutten de kracht van twee gemeenten en één ambtelijke organisatie, met respect voor de eigen bestuurlijke context en lokale identiteit. We versterken het vakmanschap, het bestuurlijk-ambtelijk samenspel en ons vermogen om te leren en te reflecteren. Daarbij werken we vanuit de bedoeling van regels, formuleren we opdrachten helder en wegen we individuele belangen zorgvuldig af tegen het algemeen belang. We zijn zichtbaar, aanspreekbaar en laagdrempelig en geven daarmee zelf het goede voorbeeld van een organisatie die werkt vanuit vertrouwen.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

53. Gebiedsgericht werken

Gebiedsgericht werken; dat doen we per kern en samen met inwoners én de raad. Daarmee stimuleren we participatie en initiatieven uit de samenleving.

54. Dienstverlening aan inwoners die laagdrempelig is en voor de inwoners dichtbij

Dat inwoners, ondernemers en organisaties de gemeentelijke dienstverlening als toegankelijk, begrijpelijk, snel en dichtbij ervaren. Daarbij moet het niet uitmaken of iemand digitaal contact zoekt of liever persoonlijk geholpen wordt.

55. Een efficiëntere, zakelijkere (mens- en resultaatgerichte) en wendbare ambtelijke organisatie (Noaberkracht)

Dat Noaberkracht efficiënt, zakelijk én wendbaar functioneert, met behoud van de menselijke maat en een duidelijke focus op resultaten.

56. De vermindering van onze eigen regels

Dat gemeentelijke regels en processen minder belemmerend zijn en initiatieven van inwoners en organisaties sneller en eenvoudiger mogelijk maken.

57. Toepassing van de MKB-toets, waarbij ondernemers worden geraadpleegd als nieuwe- wet- of regelgeving belangrijke gevolgen voor het MKB heeft

Ondernemersbelangen op een passende en effectieve wijze meewegen in de besluitvorming.

58. Een open houding voor (intensievere) samenwerking met de gemeenten in Noordoost-Twente

Dat de samenwerking met gemeenten in Noordoost-Twente gericht wordt ingezet wanneer dit aantoonbare meerwaarde heeft voor de gemeente en haar inwoners.

60. Werken op basis van vertrouwen, richting inwoners, ondernemers, het college en elkaar

Dat vertrouwen de basis vormt voor de manier waarop de gemeente samenwerkt, besluiten neemt en omgaat met inwoners, ondernemers, bestuur en medewerkers.

61. De jaarlijkse evaluatie van dit raadsakkoord, ter voorbereiding op de perspectiefnota

Dat het raadsakkoord jaarlijks wordt geëvalueerd en actueel blijft, en dat de gemeenteraad tijdig invloed kan uitoefenen op de koers voor het komende jaar.

WAT GAAN WE ERVOOR DOEN?

53. Gebiedsgericht werken

- We geven invulling en uitwerking aan Gebiedsgericht Werken waarmee opgaven in een specifiek gebied integraal met elkaar worden verbonden en in samenhang en samenlevingsgericht worden bekeken ten behoeve van de versterking van de leefbaarheid van het gebied.
- We werken het Strategisch Asset Management Plan (SAMP) en Meerjaren-Investerings Plan (MIP) gebiedsgericht uit voor de openbare ruimte.
- We continueren het proces MijnDinkelland2040! en blijven kernraden faciliteren.
- We behouden het laagdrempelig contact met de kernen via buur(t)man en -vrouw waarbij we hun rol professionaliseren; via het kernwethouderschap blijven we ook bestuurlijk in verbinding.
- We verkennen hoe we initiatieven uit de samenleving die bijdragen aan een leefbare en zorgzame dorpen kunnen ondersteunen in subsidieondersteuning, kennis en netwerk.
- We optimaliseren interne bewustwording voor gebiedsgericht werken, en het proces MijnDinkelland 2040!
- We continueren het leefbaarheidsfonds voor het ondersteunen van initiatieven uit de samenleving die de leefbaarheid versterken.

54. Dienstverlening aan inwoners die laagdrempelig is en voor de inwoners dichtbij

- We werken vanuit de principes 'ja, tenzij' en 'hoe kan het wel'.
- We verbeteren de digitale toegang voor inwoners, ondernemers en organisaties.
- We zorgen voor duidelijke en begrijpelijke taal in brieven, besluiten, gesprekken en digitale communicatie.
- We informeren inwoners, ondernemers en initiatiefnemers tijdig en geven hen terugkoppeling.
- We onderzoeken waar persoonlijk contact in of nabij de kernen meerwaarde heeft.
- Waar mogelijk vereenvoudigen we veelgebruikte processen.
- We verbinden dienstverlening sterker met gebiedsgericht werken, zodat we beter aansluiten bij wat lokaal nodig is.

55. Een efficiëntere, zakelijkere (mens- en resultaatgerichte) en wendbare ambtelijke organisatie (Noaberkracht)

- We geven invulling aan de taakstellende bezuiniging en we treffen maatregelen om die daadwerkelijk te realiseren.
- We sturen scherper op koers, prioriteiten en resultaten, zodat duidelijk is wat wel en niet wordt gedaan.
- We maken de organisatie wendbaarder zodat Noaberkracht sneller kan inspelen op wat inwoners, samenleving en bestuur nodig hebben.
- We versterken het strategisch vermogen door ontwikkelingen, kennis en keuzes beter met elkaar te verbinden.
- We investeren in medewerkers en organisatieontwikkeling: de juiste mensen aantrekken, mensen op de juiste plek inzetten en ontwikkeling en zelforganisatie stimuleren.
- We versterken opgabegericht en gebiedsgericht werken, waarbij integraal wordt gewerkt vanuit concrete gewenste resultaten.
- We professionaliseren project- en programmatisch werken met centrale coördinatie.
- We ontwikkelen het personeelsbeleid door met gerichte aandacht voor duurzame inzetbaarheid, vitaliteit, ontwikkeling en loopbaan- en levensfasen.

- We stimuleren datagedreven werken en sturen, zodat informatie beter en integraler wordt gebruikt voor besluiten en uitvoering.
- We versterken de digitale weerbaarheid.
- We zetten AI gericht in voor beleid, communicatie en bedrijfsvoering, waarbij het gebruik verantwoord én aantoonbaar moet zijn.

56. De vermindering van onze eigen regels

- We inventariseren welke eigen regels en processen initiatieven onnodig belemmeren en waar lokale beleidsruimte kan worden benut.
- We toetsen risicogericht: eenvoudiger waar het kan en zorgvuldig waar het moet.
- We gebruiken veelvoorkomende knelpunten uit de praktijk om regels en werkwijzen structureel te verbeteren.
- We onderzoeken hoe inwonersinitiatieven op initiatief- en kernniveau passend en mogelijk structureel kunnen worden ondersteund.
- We bekijken of beschikbare middelen eenvoudiger en duidelijker kunnen worden ingezet.
- We hanteren duidelijke criteria voor ondersteuning en financiering.
- We communiceren in begrijpelijke taal over voorwaarden, beoordelingen en besluiten.

57. Toepassing van de MKB-toets, waarbij ondernemers worden geraadpleegd als nieuwe wet- en regelgeving belangrijke gevolgen voor het MKB heeft

- We betrekken ondernemers(verenigingen) actief bij relevante beleidsvoornemens.
- We blijven gebruik maken van lopende gespreksstructuren en reguliere contactmomenten, zodat ondernemersbelangen op passende en effectieve wijze worden meegewogen.

58. Een open houding voor (intensievere) samenwerking met de gemeenten in Noordoost-Twente

- We zetten bestaande samenwerking voort waar deze duidelijke meerwaarde heeft.
- We trekken gezamenlijk op bij opgaven zoals klimaat, landelijk gebied, sociaaleconomische structuurversterking en veiligheid.
- We kijken actief naar kansen voor verdere of intensievere samenwerking.
- We wegen nieuwe samenwerkingsmogelijkheden eerst bestuurlijk af op nut, noodzaak en meerwaarde.
- We breiden de ambtelijke inzet pas uit wanneer daar bestuurlijk voor is gekozen.

60. Werken op basis van vertrouwen, richting inwoners, ondernemers, het college en elkaar

- We benutten de kracht van twee gemeenten en één ambtelijke organisatie met oog voor de lokale identiteit en bestuurlijke context.
- We versterken het ambtelijk vakmanschap en het bestuurlijk-ambtelijk samenspel verder.
- We werken vanuit de bedoeling van regels, met behoud van de noodzakelijke zorgvuldigheid.
- We formuleren bestuurlijke opdrachten scherper op doel, resultaat, capaciteit en risico's.
- We creëren structureel ruimte voor reflectie en leren tussen bestuur en organisatie.
- We nemen individuele belangen serieus en wegen deze zorgvuldig af tegen het algemeen belang.
- We zorgen dat bestuur en organisatie zichtbaar, aanspreekbaar en laagdrempelig zijn.

61. De jaarlijkse evaluatie van dit raadsakkoord, ter voorbereiding op de perspectiefnota

- We organiseren jaarlijks, voorafgaand aan de perspectiefnota, samen met de griffie een raadsavond.
- We bespreken tijdens deze raadsavond de voortgang en actualiteit van het raadsakkoord.
- We geven de raad de gelegenheid om aan te geven waar bijsturing of extra aandacht nodig is.
- We nodigen de raad uit om inhoudelijke input en aandachtspunten mee te geven voor de perspectiefnota.
- We betrekken deze input bij de voorbereiding en verdere uitwerking van de perspectiefnota.

WAT MAG HET KOSTEN?

(bedragen x € 1.000)	Inc.	2027	2028	2029	2030
Invulling en uitwerking Gebiedsgericht Werken	200	0	0	0	0
Voortzetten van het proces MijnDinkelland2040! Dorpsraden hierin blijvend faciliteren	100	0	0	0	0
Cofinanciering provincie	150	0	0	0	0
Voortzetten leefbaarheidsfonds voor ondersteuning van initiatieven uit de samenleving die leefbaarheid versterken	100	0	0	0	0
Inventariseren waar eigen regels of processen onnodig belemmeren	50	0	0	0	0
Totaal	600	0	0	0	0

ONTWIKKELINGEN

Verkiezingen

Op woensdag 17 maart 2027 vinden de gecombineerde verkiezingen plaats voor de Provinciale Staten en de Waterschappen. Op de verkiezingsavond vinden op elk stembureau twee tellingen plaats, waarvoor extra stembureauleden en tellers nodig zijn om de telling correct te laten verlopen.

Paspoortpiek

Sinds 9 maart 2014 zijn paspoorten en identiteitskaarten in plaats van 5, 10 jaar geldig. Dit heeft in de jaren 2014 t/m 2018 geleid tot een jaarlijkse piek in de aanvraag van paspoorten in het voorjaar en de zomer. Deze pieken herhaalt zich nu 10 jaar later, omdat de identiteitsbewijzen weer zijn verlopen. Ook in 2027 en 2028 zorgt deze piek nog voor ruim 2.500 extra aanvragen per jaar. De extra legesopbrengsten zetten we in om de dienstverlening mogelijk te maken.

Begroting 2027: overzicht baten en lasten

Programma Bestuur, organisatie en dienstverlening * € 1000	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur	2.073	0	-2.073
Burgerzaken	1.041	697	-344
Beheer overige gebouwen en gronden	2.311	644	-1.667
Overhead	11.512	0	-11.512
Samenkracht en burgerparticipatie	200	0	-200
Begroot totaal saldo van baten en lasten (voor reserve mutaties)	17.136	1.340	-15.796
Mutaties reserves	957	485	-473
Mutaties reserves	957	485	-473
Begroot totaal resultaat (na reserve mutaties)	18.094	1.825	-16.269

Meerjarig financieel beeld: terugkijken en vooruitkijken

Bedragen x €1.000	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma Bestuur, organisatie en dienstverlening	18.061	26.201	18.094	16.227	16.025	16.276

PROGRAMMA FINANCIËN IN MEERJAREN-PERSPECTIEF

PORTEFEUILLEHOUDER(S)

Wethouder Richard de Way

ALGEMEEN

Het bestuur van onze gemeente wordt gevormd door de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders. In de gemeenteraad zitten 21 inwoners uit onze gemeente. De zetelverdeling is als volgt: Lokaal Dinkelland acht zetels, CDA zes zetels, VVD vier zetels, BBB twee zetels en Pro Dinkelland één zetel. Het college van Burgemeester en Wethouders wordt naast de burgemeester gevormd door drie wethouders. Voor onze inwoners willen we goed inzichtelijk maken wat we als bestuur van de gemeente Dinkelland doen en waar we het gemeenschapsgeld voor inzetten. Onze gemeentelijke begroting moet in evenwicht zijn. Gemeenschapsgeld genereren wij via de algemene uitkering van het gemeentefonds en door het heffen van gemeentelijke belastingen. Ons uitgangspunt is dat we de lokale lasten zo laag en stabiel mogelijk willen houden. We houden oog voor een gezonde balans tussen de hoogte van de lokale lasten, onze begrotingspositie en onze investeringen.

De uitvoering van het gemeentelijke beleid wordt gedaan door onze uitvoeringsorganisatie Noaberkracht Dinkelland Tubbergen. Noaberkracht is een samenwerkingsverband met de gemeente Tubbergen. Er zijn ook maatschappelijke opgaven die om een aanpak vragen die de grenzen van individuele gemeenten overstijgt. In dat geval vinden we het belangrijk om samen te werken met de juiste partners. Op inhoudelijke thema's zullen wij de bestaande samenwerking binnen de provincie Overijssel, regio Twente, Noordoost-Twente en met de gemeente Tubbergen voortzetten.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

59. Het verantwoord omgaan met financiële middelen, waarbij het uitgangspunt is om de lokale lasten betaalbaar te houden.

WAT GAAN WE ERVOOR DOEN?

- We zorgen voor een (meerjaren)begroting die structureel en reëel in evenwicht is en we zorgen ervoor dat de financiële middelen worden gebruikt waarvoor ze bedoeld zijn;
- Om onze grootste inkomstenbron (Algemene Uitkering) optimaal te houden zorgen we ervoor dat we onze eigen belastingcapaciteit voldoende blijven benutten;
- We realiseren ambities maar houden ook balans voor een gezonde financiële positie met een voldoende reservepositie en weerstandsvermogen;
- We werken verder aan een efficiënte en effectieve P&C cyclus en een transparante en goed controleerbare financiële gemeentelijk huishouding;
- Een verantwoorde lokale lastendruk is uitgangspunt waarbij we vasthouden aan 100% kostendekkende tarieven voor afval en riool en waarbij we kiezen voor een trendmatige groei van de OZB opbrengst die gebaseerd is op het volgen van minimaal de inflatie.

WAT MAG HET KOSTEN?

Geen specifieke extra inzet van middelen noodzakelijk.

ONTWIKKELINGEN

Prijsindexatie/Inflatie

We houden in de (meerjaren)begroting rekening met een jaarlijkse stijging van de lonen en de prijzen. Dit doen we door stelposten op te nemen in afwachting van de werkelijke stijgingen van zowel de lonen als de prijzen. Gezien de omvang van de stijging van de lonen en de prijzen is en blijft het afwachten of gemeenten hiervoor in voldoende mate worden gecompenseerd.

(Krapte op de) Arbeidsmarkt

Daarnaast merken we momenteel dat niet altijd alle projecten tijdig volgens planning kunnen worden uitgevoerd vanwege de krapte op de arbeidsmarkt, en worden we geconfronteerd met soms extreme lange levertijden van materialen e.d. Ook dit speelt door onze hele begroting heen variërend van het invullen van vacatures en het inhuren van personeel tot aan de lange levertijden van materialen e.d.

Gemeentefonds

In de berekening van het accres (de groei) Gemeentefonds in de Miljoenennota 2027 en de Septembercirculaire 2026 is voor het jaar 2029 en voor het jaar 2031 een fout gemaakt. Dit heeft ook invloed op het accres in het tussenliggende jaar 2030. In een brief aan de Tweede Kamer corrigeert minister Heinen de cijfers. . De accrestranche 2029 gemeentefonds wordt daardoor 47 miljoen euro lager. De accrestranche 2030 gemeentefonds wordt er 3 miljoen euro lager door en de accrestranche 2031 gemeentefonds wordt er 52 miljoen euro lager door.

Financiering jeugdzorg

Tijdens het VNG-jaarcongres in september 2026 deed premier Jetten de expliciete toezegging dat het Rijk de kosten voor de jeugdzorgtaken zal blijven dragen. Hij gaf daarbij aan: “Het is de taak van gemeenten om de jeugdzorg doelmatig te organiseren, maar het is en blijft ook de taak van het Rijk om de kosten te dragen voor die taken en middelen.” De financiële uitwerking hiervan en de gevolgen van het aankomende advies van de commissie-Van Ark worden meegenomen in de voorjaarsbesluitvorming 2027 aldus premier Jetten.

Landelijk vangnet dure jeugdzorgcasussen

Uitzonderlijk kostbare jeugdzorgcasuïstiek kan een onevenredig groot beslag leggen op de gemeentelijke begroting. Gemeenten vinden daarom dat een landelijk vangnet nodig is, zodat het financiële risico niet uitsluitend bij individuele gemeenten en regio's ligt. Op de Algemene Ledenvergadering van de Vereniging van Nederlandse gemeenten van 30 september 2026 namen gemeenten met 96,77 % een motie aan die het Rijk oproept te komen met een zogenaamde vangnetregeling. Gemeenten voelen zich verantwoordelijk voor jeugdigen en gezinnen die intensieve ondersteuning nodig hebben, maar hebben onvoldoende mogelijkheden om op de kosten van dergelijke casussen te sturen. Daardoor kan 1 uitzonderlijk duur hulptraject andere voorzieningen en preventieve activiteiten onder druk zetten. Dure casuïstiek verhoogt financiële druk op gemeenten.

De financiering van dure casussen vraagt om landelijke risicodeling, passend bij de uitzonderlijke aard en omvang van zulke trajecten. Het VNG-bestuur adviseerde daarom de motie over te nemen. Landelijke risicodeling voor dure casussen is echter geen oplossing voor het grote financiële tekort van alle gemeenten samen. Met de fors gestegen uitgaven in de jeugdzorg en de beoogde bezuinigingen vanaf 2028 is er geen speelruimte om dure casussen onderling te verevenen. Een rechtvaardige financiering van de jeugdzorg blijft daarom prioriteit 1.

Begroting 2027: overzicht baten en lasten

Programma Financiën in meerjarenperspectief * € 1000	Lasten	Baten	Saldo
Treasury	-847	998	1.845
OZB woningen	262	4.784	4.522
OZB niet-woningen	186	3.390	3.204
Belastingen overig	43	35	8
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	54.205	54.205
Overige baten en lasten	1.092	1	-1.091
Economische promotie	0	811	811
Begroot totaal saldo van baten en lasten (voor reserve mutaties)	737	64.224	63.487
Mutaties reserves	0	200	200
Mutaties reserves	0	200	200
Begroot totaal resultaat (na reserve mutaties)	737	64.424	63.687

Meerjarig financieel beeld: terugkijken en vooruitkijken

Bedragen x €1.000	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma Financiën in meerjarenper-spectief	8.041	4.982	737	1.808	3.124	4.642

5. Paragrafen

LOKALE HEFFINGEN

De lokale heffingen zijn een belangrijke bron van inkomsten voor de gemeente. Met deze inkomsten kan de gemeente een deel van haar taken uitvoeren. De lokale heffingen worden vooral door burgers maar ook door bedrijven betaald.

Deze paragraaf geeft inzicht in:

- de geraamde inkomsten;
- het beleid voor lokale heffingen;
- de opbouw en kostendekkendheid van de tarieven;
- de lokale lastendruk;
- het kwijscheldingsbeleid.

In de begroting worden de beleidskeuzes, opbrengsten en tarieven toegelicht. In de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over de gerealiseerde opbrengsten en de afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Overzicht belastingopbrengsten begroting 2027

Soort heffing/belasting (bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Onroerendezaakbelastingen	7.733	7.906	8.151
Afvalstoffenheffing	2.164	2.512	2.739
Rioolheffingen	3.637	3.833	3.971
Toeristenbelasting	693	728	716
Forensenbelasting	91	120	95
Precariobelasting	34	30	35
BIZ-belasting (Ootmarsum)	85	86	97
Totaal	14.437	15.215	15.804

Bestaand beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Voor het belastingjaar 2027 gelden de volgende uitgangspunten voor de gemeentelijke belastingen en tarieven:

Onroerendezaakbelasting (ozb)

De tarieven worden aangepast om in 2027 een meeropbrengst van 3,5% te realiseren (exclusief areaaluitbreiding van de woningen en areaalinkrimping van de niet-woningen). Daarvan betreft 2,5% een inflatiecorrectie (indexcijfer CBS).

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing bestaat uit een basistarief en daarnaast wordt per lediging van de restafvalcontainer (grijs) of per gebruik van een verzamelcontainer een tarief in rekening gebracht. Voor de afvaltarieven wordt gestreefd naar 100% kostendekkendheid. De kosten die we maken voor de afvalinzameling en -verwerking worden doorberekend in de tarieven. De tarieven voor de lediging van een restafvalcontainer dan wel gebruik van een verzamelcontainer zijn jaren gelijk gebleven, maar worden gelet op de stijgende kosten dit jaar verhoogd. Het basistarief stijgt ook met € 37,75 naar € 191,75.

Rioolheffing

Uitgangspunt is dat de tarieven van de rioolheffing kostendekkend zijn. De tarieven blijven gelijk aan 2027 en bedragen € 313,20 .

BIZ-belasting

Er dient een nieuwe verordening BIZ voor Ootmarsum te worden vastgesteld. De tarieven worden daarin voor de gehele periode van 5 jaar (2027-2031) vastgelegd. De hoogte van de aanslag is alleen afhankelijk van de WOZ-waarde(ontwikkeling). De opbrengsten van deze heffing worden in de vorm van een subsidie uitgekeerd aan de Stichting BIZ Ootmarsum.

Precariobelasting

De tarieven voor de precariobelasting blijven ongewijzigd.

Toeristenbelasting

De tarieven toeristenbelasting zijn in 2026 verhoogd. Daarbij is ook de indeling van de verschillende accommodaties gewijzigd zodat deze aansluiten bij de definities in het

beleid 'Buitengebied met kwaliteit'. In het adviesvoorstel toeristenbelasting is geadviseerd om de tarieven voor 2027 gelijk te houden aan de verhoogde tarieven voor 2026. Het standaard bedrag voor een overnachting blijft € 1,75, het tarief voor groepsaccommodaties, kampeerboerderijen en recreatiewoningen € 1,20 en voor vaste en mobiele kampeermiddelen € 0,90.

Forensenbelasting

Het tarief voor de forensenbelasting wordt geïndexeerd met 2,5% en stijgt daarmee van € 371,00 naar € 380,00

Leges

De legestarieven zijn maximaal kostendekkend.

Onroerendezaakbelasting (ozb)

De gemeente heft onroerendezaakbelastingen over binnen de gemeente gelegen onroerende zaken. Er zijn twee soorten:

- een gebruikersbelasting van de gebruikers van niet-woningen (degene die – naar omstandigheden beoordeeld – een onroerende zaak die niet in hoofdzaak als woning dient, al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt);
- een eigenarenbelasting van degene die van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.
- De eigenarenbelasting geldt zowel voor woningen als niet-woningen.

De ozb-tarieven worden jaarlijks (opnieuw) bepaald aan de hand van twee factoren:

- a. de ontwikkeling de WOZ-waarden van de onroerende zaken in de gemeente en
- b. de gewenste ozb-opbrengst in het voorliggende begrotingsjaar.

Voor 2027 wordt uitgegaan van een opbrengststijging van 3,5%. Dit betekent dat de tarieven worden aangepast aan de waardeontwikkeling van zowel woningen als niet-woningen en rekening houdend met een meeropbrengst van 3,5% (exclusief areaaluitbreiding van de woningen en areaalinkrimping van de niet-woningen)

Opbrengsten onroerendezaakbelastingen (in €)	2026	2027
Woning eigenaar	4.549.000	4.770.000
Niet-woning eigenaar	2.046.000	2.054.000
Niet-woning gebruiker	1.312.000	1.327.000
Totale ozb-opbrengst (afgerond)	7.906.000	8.151.000

Afvalstoffenheffing

Met de opbrengst van de afvalstoffenheffing worden de kosten gedekt van de inzameling en –verwerking van huishoudelijk afval. Daarbij is uitgangspunt dat de kosten voor 100% worden gedekt door de heffing. Huishoudens betalen een basistarief en een variabel tarief voor het aanbieden van restafval (container)lediging. Het variabele bedrag is afhankelijk van het gebruik van ofwel:

- a. een container met een capaciteit van 240 liter, of
- b. een container met een capaciteit van 140 liter, of
- c. een chipkaart bij gebruik van een verzamelcontainer (30 of 60 liter opening) voor bewoners van appartementen.

De kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen zijn in 2027 aanzienlijk hoger dan in 2026. Dit komt o.a. door fors verhoogde overheidsheffingen zoals de nieuwe CO2-heffingen. Daar waar in de afgelopen jaren gekozen is voor het hanteren van dezelfde tarieven voor de ledigingen van een grijze container voor restafval, dan wel het aanbieden bij een verzamelcontainer worden deze tarieven voor 2027 verhoogd. Dit past binnen het principe 'de vervuiler betaalt'. Voorgesteld wordt het basistarief vast te stellen op € 191,76. De tarieven voor de ledigingen worden dan als volgt:

1 extra container - lediging grijs 140 liter	€ 6,80
2 extra containers - lediging grijs 240 liter	€ 11,66
Chipkaart lediging verzamelcontainer (30 liter vulopening)	€ 1,46
Chipkaart lediging verzamelcontainer (60 liter vulopening)	€ 2,92

Berekening kostendekkende afvalstoffenheffing (in €)	2027
Kosten taakveld(en)	2.615.000
Inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	304.000
Netto kosten taakveld	2.312.000
Toe te rekenen kosten	2.312.000
Overhead incl. (omslag)rente	110.000
BTW	316.000
Totale kosten	2.738.000
Opbrengst afvalstoffenheffing	2.739.000
Dekkingspercentage	100,0%

Tarieven en opbrengst afvalstoffenheffing (in €)	2026	2027
Basistarief (vast recht)	154,00*	191,76
1 lediging restafvalcontainer (grijs) 240 liter	10,60	11,66
1 lediging restafvalcontainer (grijs) 140 liter	6,50	6,80
1 lediging bij een verzamelcontainer via een chipkaart met een kleine opening	1,35	1,46
1 lediging bij een verzamelcontainer via een chipkaart met een grote opening	2,70	2,92
Opbrengsten afvalstoffenheffing (basistarief + ledigingen)	2026	2027
Raming opbrengst basistarief (vast recht)	1.978.000	2.129.000
Raming opbrengst containers + chipkaarten ledigingen restafval	534.000	610.000
Totaal (afgerond)	2.512.000	2.739.000

*Voorstel was € 180,00 door amendement gewijzigd naar € 154,00 (€ 26,00 per huishouden/aanslag vastrecht ten laste van voorziening).

Voorziening afvalstoffenheffing

Deze voorziening wordt gebruikt om schommelingen in de kosten op te vangen en een gelijkmatige ontwikkeling van de tarieven te bevorderen. De stand van de voorziening afvalstoffenheffing bedraagt per 1 januari 2027 € 120.000.

Rioolheffingen

Het beleid voor het beheer, het onderhoud en de vervanging van de riolering is vastgelegd in het Water- en RioleringsProgramma 20252030 (WRP 20252030). De riolering wordt periodiek geïnspecteerd en op basis van de uitkomst van de inspectie wordt bepaald welke onderhouds- of vervangingsmaatregelen nodig zijn. De kosten voor de riolering worden betaald uit de rioolheffing waarbij gestreefd wordt naar 100% kostendekkendheid. De tarieven voor 2027 blijven gelijk aan die van 2026.

Berekening kostendekkende rioolheffing (in €)	2027
Kosten taakveld(en)	3.363.000
Inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	0
Netto kosten taakveld	3.363.000
Toe te rekenen kosten	3.363.000
Overhead incl. (omslag)rente	417.000
BTW	163.000
Totale kosten	3.943.000
Opbrengst rioolheffing	3.971.000
Dekkingspercentage	100,7 %

Tarieven rioolheffingen (in €)	2026	2027
Rioolheffing gebruiker (tot 300 m³)	313,20	313,20
Meerverbruik per 100 m³ of een deel daarvan	23,80	23,80
Agrarisch bedrijf	360,80	360,80
Opbrengsten rioolheffingen	2026	2027
Waterverbruik tot 301 m³:	3.730.000	3.833.000
Aantal eenheden waterverbruik > 300 m³:	43.000	76.000
Agrarisch tarief	60.000	62.000
Totale raming rioolheffing (afgerond)	3.833.000	3.971.000

De bestaande voorziening gekoppeld aan het huidige WRP bedraagt per 1 januari 2027 € 4.979.000. Deze voorziening wordt gebruikt om schommelingen in de kosten op te vangen en een gelijkmatige ontwikkeling van de tarieven te bevorderen.

Leges

Leges kunnen worden geheven voor het gebruik van voor de openbare dienst bestemde gemeentebezittingen of voor door de gemeente verstrekte diensten, bijvoorbeeld het verstrekken van een paspoort of rijbewijs of het in behandeling nemen van een aanvraag voor een omgevingsvergunning bouwen. De leges worden in rekening gebracht bij de aanvrager. De tarieven zijn maximaal kostendekkend. Dit betekent dat de totale geraamde legesopbrengsten niet hoger mogen zijn dan de totale geraamde kosten die samenhangen met de dienstverlening. Voor 2027 zullen de tarieven worden verhoogd met het inflatiepercentage van 2,5%.

Bedrijven Investeringszone (BIZ)

De ‘BIZ-bijdrage’ is een directe belasting geheven ter bekostiging van activiteiten die zijn gericht op het bevorderen van leefbaarheid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit of een ander mede publiek belang in de openbare ruimte van de BI-zone. De BIZ-bijdrage wordt gedurende een periode van vijf jaar geheven ter zake van binnen de BIZ-zone gelegen onroerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen. De BIZ-bijdrage wordt geheven van degene, die op 1 januari van het betreffende kalenderjaar gebruik maakt van de in de BI-zone gelegen onroerende zaak. Staat de onroerende zaak op 1 januari van het betreffende kalenderjaar leeg, dan wordt de BIZ-belasting geheven van de eigenaar (degene, die van die zaak het genot heeft op basis van eigendom, bezit of beperkt recht).

De verordening BIZ Ootmarsum 2022-2026 is ingesteld tot en met 2026. In overleg met de Stichting wordt een nieuwe BIZ-verordening vastgesteld voor de periode 2027-2031. De tarieven zijn net zoals voor de BIZ 2022-2026 in overleg met de Stichting bepaald. De tarieven zijn afhankelijk van de WOZ-waarde van een object en gelden voor de gehele looptijd (2027-2031) van de belastingverordening. Na het vaststellen van de verordening wordt nog een draagvlakmeting gehouden. Indien het merendeel van belastingplichtigen instemt met de BIZ, treedt de verordening ook daadwerkelijk in werking. De opbrengst wordt in de vorm van subsidie beschikbaar gesteld aan de Stichting BIZ Ootmarsum.

Opbrengstraming BIZ-belasting Ootmarsum (in €)	2026	2027
Bij een WOZ-waarde van:		
€ 100.000 of minder	500	563
meer dan € 100.000 en minder dan € 200.001	615	692
meer dan € 200.000 en minder dan € 300.001	730	821
meer dan € 300.000 en minder dan € 750.000	845	951
€ 750.000 of meer	1.190	1339
Opbrengstraming BIZ-belasting Ootmarsum	2026	2027
aantal aanslagen x € 500	9.000	10.134
aantal aanslagen x € 615	24.600	27.680
aantal aanslagen x € 730	24.820	27.914
aantal aanslagen x € 845	13.520	15.216
aantal aanslagen x € 1.190	14.280	16.068
Raming (afgerond)	86.220	97.012

Precariobelasting

Deze directe belasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. In Dinkelland wordt alleen precariobelasting geheven voor de horecaterrassen. Sinds 2025 wordt geen (tarief-) onderscheid meer gemaakt tussen enerzijds de binnenstad van Ootmarsum en de overige terrassen in de gemeente en anderzijds tussen vaste terrassen en tijdelijke terrassen. De tarieven worden niet verhoogd c.q. geïndexeerd t.o.v. het belastingjaar 2026. De tarieven respectievelijk de opbrengsten zijn als volgt.

Tarieven precariobelasting (in €)	2026	2027
Regulier terras	14,15	14,15
Opbrengstraming precariobelasting	2026	2027
Regulier terras	30.250	35.000
Totale raming precariorechten (afgerond)	30.250	35.000

Toeristenbelasting

Toeristenbelasting wordt geheven voor overnachtingen tegen betaling door personen die niet in de Basisregistratie Personen van de gemeente Dinkelland zijn ingeschreven. De opbrengst is een algemeen dekkingsmiddel en is vrij besteedbaar. De belasting wordt geheven op basis van aangifte. De aangiften worden jaarlijks steekproefsgewijs gecontroleerd. Bij de controles worden niet alleen de aangiften op juistheid en volledigheid gecontroleerd, maar worden de exploitanten - daar waar nodig – ook geadviseerd over een doelmatige opzet van de administratie, zodat zijn hun aangifte correct, eenvoudig en snel kunnen invullen. De tarieven voor de toeristenbelasting zijn in 2026 verhoogd. Ook is de indeling van de verschillende accommodaties gewijzigd zodat deze aansluiten bij de definities in het beleid ‘Buitengebied met kwaliteit’. Conform het adviesvoorstel toeristenbelasting (<https://www.dinkelland.nl/toeristenbelasting> ‘Voorgenomen wijziging toeristenbelasting per 2026’) is ervoor gekozen om de tarieven voor 2027 gelijk te houden aan de in 2026 aanzienlijk verhoogde tarieven. De tarieven per overnachting zijn als volgt:

Tarieven toeristenbelasting (prijs per persoon per nacht in €)	2026	2027
Standaardtarief (voor alle vormen van accommodaties met uitzondering van:)	1,75	1,75
Groepsaccommodaties	1,20	1,20
Kampeerboerderijen	1,20	1,20
Recreatiewoningen en bungalows op een recreatieterrein	1,20	1,20
Kampeermiddelen (vaste en mobiele)	0,90	0,90
Opbrengst toeristenbelasting (in €)	2026	2027
a. Alle vormen van accommodaties met uitzondering van:	277.000	251.000
b. Groepsaccommodaties, kampeerboerderijen, recreatiewoningen en bungalows op een recreatieterrein	168.000	173.000
c. Kampeermiddelen (vaste en mobiele)	284.000	292.000
Raming toeristenbelasting (afgerond)	729.000	716.000

*raming 2027 op basis van aanslagen zoals opgelegd voor het belastingjaar 2025.

Forensenbelasting

Deze belasting wordt geheven van natuurlijke personen die, zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, er op meer dan negentig dagen van het belastingjaar voor zich of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar te houden. De forensenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Voor 2027 is besloten de tarieven te verhogen met een inflatiepercentage van 2,5%.

Tarieven forensenbelasting (in €)	2026	2027
Forensenbelasting: vast bedrag per gemeubileerde woning	371	380
Opbrengst forensenbelasting	2026	2027
(verwacht) aantal aanslagen x € 380	120.000	94.900
Raming (afgerond)	120.000	94.900

Lokale lastendruk

De lokale lastendruk geeft inzicht in de ontwikkeling van de gemeentelijke woonlasten voor huishoudens met en zonder eigen woning. Bij de berekening worden de volgende heffingen betrokken:

- de onroerendezaakbelasting voor eigenaren van een woning;
- de afvalstoffenheffing;
- de rioolheffing.

Voor de berekening gelden de volgende uitgangspunten:

- voor de afvalstoffenheffing: het basistarief en gemiddeld vier ledigingen van een restafvalcontainer van 240 liter;
- voor de rioolheffing: het gebruikerstarief voor een waterverbruik tot en met 300 m³;
- voor de onroerendezaakbelasting: een gemiddelde woningwaarde van € 448.000.

De ontwikkeling van de lokale lastendruk in de gemeente Dinkelland is als volgt:

Dinkelland	2025	2026	2027	verschil 2026-2027	
				in €	in %
OZB	€411,98	€420,22	434,93	€ 14,71	3,5%
Rioolrecht eigenaar	€298,30	€313,20	313,20	€ 0,00	0,0%
Afval					
- vastrecht	€149,50	€154,00	191,75	€ 37,75	24,5%
- 4 ledigingen restafval (240 liter)	€42,40	€42,40	46,64	€4,24	10,0%
Totaal	€ 902,18	€ 929,82	986,52	€ 56,70	6,1%

Zoals uit vorenstaande tabel blijkt neemt de lokale lastendruk voor een meerpersoonshuishouden met een eigen woning (gemiddelde waarde € 448.000) ongeveer toe met € 57,00.

Kwijtscheldingsbeleid

Een belastingplichtige die niet in staat is, anders dan met buitengewoon bezwaar, de belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen te betalen kan om kwijtschelding verzoeken.

Een verzoek om kwijtschelding wordt beoordeeld aan de hand van het inkomen en vermogen van de belastingplichtige. Belastingplichtigen, die denken voor kwijtschelding in aanmerking te komen, kunnen gebruik maken van de mogelijkheid om door het 'Inlichtingenbureau' een geautomatiseerde toets te laten uitvoeren. Het Inlichtingenbureau verzamelt en beoordeelt dan de benodigde inkomens- en vermogensgegevens. De belastingplichtige hoeft deze gegevens daardoor in beginsel niet zelf aan te leveren. De gemeente Dinkelland verleent alleen kwijtschelding voor:

- afvalstoffenheffing,
- rioolheffing en
- onroerendezaakbelastingen.

Aantal kwijtscheldingsverzoeken	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Aanvragen: volledige afwijzing	76	70	60
Aanvragen: gedeeltelijke toewijzing	3	5	5
Aanvragen: volledige toewijzing	209	230	210
Totaal	288	305	275
Kwijtscheldingsbedragen	2025	2026	2027
Raming kwijtschelding gemeentelijke belastingen en heffingen (in €)	101.000	101.000	105.000
Werkelijke kwijtschelding gemeentelijke belastingen en heffingen	95.000	0	0
Verschil tussen werkelijke kwijtschelding en raming	6.000	101.000	101.000

WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

INLEIDING

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobebatering geeft een indicatie in welke mate het vermogen van de gemeente Dinkelland toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het beleid moet worden aangepast. Door de financiële risico's te beheersen en het weerstandsvermogen hierop af te stemmen, kan worden voorkomen dat elke nieuwe financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen.

RISICOBEBEERSING EN WEERSTANDSVERMOGEN

Op 24 november 2020 is door de raad de Kadernota Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2020 vastgesteld. Risicomanagement omvat alles wat we doen om risico's, kansen en onzekerheden in beeld te brengen en te beheersen. Risicomanagement moet onze organisatie in staat stellen doelstellingen optimaal te realiseren. Dit impliceert prioriteiten stellen en sommige risico's bewust accepteren. Daartoe is het noodzakelijk gedetailleerd inzicht te hebben in alle risico's die samenhangen met alle gemeentelijke activiteiten en processen. De uitdaging is om binnen de organisatie het risicomanagement niet alleen onbewust onderdeel van ons werkproces te laten zijn maar risico's en kansen en de wijze waarop we daarmee om willen gaan juist ook expliciet en transparant te betrekken bij de realisatie van onze doelen als ook bij bestuurlijke besluitvorming. Hierbij is een voortdurende balans tussen de systeemwereld en de leefwereld van groot belang. Hierin is de belangrijkste uitdaging binnen de organisatie dat we deze twee werelden samenbrengen in wat gemeenten doen, hoe zij dat doen en hoe ze hierin omgaan met de samenleving en de kracht van de samenleving en de inwoners benutten.

Kortom: Nevenheid waar het kan, overheid waar het moet. Integraal risicomanagement kan hierin bijdragen door het in balans brengen/houden van deze twee werelden en daardoor een verbetering te bewerkstelligen in geprofessionaliseerde sturing en een verbeterde borging en besteding van de organisatie te creëren. Met deze kadernota zetten we een belangrijke stap in het versterken van risicomanagement, met als doel het bewust en verantwoord omgaan met risico's door een open en transparante manier van samenwerken.

Integraal risicomanagement is de nieuwe manier van denken over risico's, kansen en onzekerheden. Het doel van deze integrale aanpak is het vergroten van het risicobewustzijn van organisatie en bestuur, zodat een goede en verantwoorde balans ontstaat tussen risico's nemen en risico's beheersen. Het continu organiseren van aandacht voor en het gesprek over risico's vormt de basis van deze aanpak. Door regelmatig het gesprek te voeren - zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau - over (strategische) risico's, ontstaat een gezamenlijk beeld. Niet door te zenden, te vertellen en voor te lichten, maar door te delen, te bespreken en de dialoog aan te gaan. De risicodialoog is een open gesprek met als doel het gezamenlijk bepalen van een constructieve risico-aanpak. Het gesprek en de communicatie over risico's is een essentieel onderdeel van integraal risicomanagement. Transparantie is hierbij het uitgangspunt.

Risico's kunnen financiële consequenties met zich meebrengen. De financiële gevolgen van de risico's worden periodiek tijdens de P&C-Cyclus inzichtelijk gemaakt in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobebatering. Naast financiële consequenties worden dan ook de impact van imago schade en de impact op de realisatie van onze organisatiedoelstellingen gewogen.

Het weerstandsvermogen kunnen we bepalen door onderstaande stappen te doorlopen:

1. Een inventarisatie van de risico's (risicoprofiel);
2. Benodigde weerstandscapaciteit;
3. Beschikbare weerstandscapaciteit;
4. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit.

RISICOPROFIEL EN WEERSTANDSCAPACITEIT

In onderstaande tabel worden de tien risico's gepresenteerd met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Omschrijving	Kans van optreden	Maximaal financieel gevolg	Invloed op WV
Migratie: Door de aanhoudende druk op de asielketen en het onvoldoende realiseren van asielopvang en huisvesting voor statushouders bestaat het risico op toenemende druk op de woningmarkt, zorg, onderwijs, gemeentelijke financiën en capaciteit, en op bestuurlijke interventies vanuit het Rijk.	70%	€ 800.000	7.90%
Sociaal Domein: Verhoogde vraag naar voorzieningen met een open-eind karakter zoals Wmo, Jeugd en Participatiewet.	60%	€ 800.000	6.77%
Grondbedrijf: Als gevolg van onvoorzienbare zaken (vooraf) bestaat de kans op extra kosten met als gevolg tegenvallers bouw- en woonrijp maken (o.a. bodem).	50%	€ 600.000	4.22%
Geopolitiek energie- en prijsstijgingsrisico: Als gevolg van geopolitieke escalatie rond Iran en mogelijke verstoringen van olie- en gasstromen bestaat het risico op stijgende energie- en bouwmaterialenprijzen in Europa. Dit leidt tot hogere kosten en budgetdruk, met directe impact op onder andere bouw- en woonrijp maken, leerlingenvervoer en de buitendienst, en verhoogt de kans op vertragingen en contractuele heronderhandelingen.	50%	€ 500.000	3.50%
Proces Datalek: Als gevolg van onjuist en onzorgvuldig handelen van medewerkers en/of systemen bestaat de kans op het weglekken of het onjuist/ongewild verspreiden van informatie aan onbevoegde partijen/ individuen (Noaberkracht werken / privacy en informatiebeveiliging), waardoor en een boete of aansprakelijkstelling volgt vanuit AP.	30%	€ 810.000	3.44%
Als gevolg van het verliezen van bezwaar- en beroepsprocedures inzake ruimtelijke (bestemmings)plannen bestaat de kans op overschrijden van termijnen en budgetten waardoor de gemeente extra kosten moet maken.	40%	€ 500.000	3.19%
Grondbedrijf: Als gevolg van economische groei bestaat de kans op schaarste met als gevolg Kostenstijging bouw- en woonrijp maken (stijging > cbs-index en voor een periode van 2 jaar).	40%	€ 500.000	2.80%
Financiën: Als gevolg van het verliezen van bezwaar- en beroepsprocedures inzake ruimtelijke (bestemmings)plannen bestaat de kans op overschrijden van termijnen en budgetten waardoor de gemeente extra kosten moet maken.	40%	€ 500.000	2.76%

Frauderisico - Bezittingen/Kunstobjecten: Als gevolg van onvoldedige en niet-actueel registratie van bezittingen/kunstobjecten bestaat de kans dat op onrechtmatige wijze bezittingen/kunstobjecten aan de gemeente worden onttrokken of op onrechtmatige wijze gebruik worden gemaakt van bezittingen, met als gevolg dat wij onvoldedig zijn verzekerd voor mogelijke schade	30%	€ 500.000	2.38%
Proces Subsidies: Als gevolg van onvoldoende functiescheiding bestaat de kans op onjuiste en onvoldedige beschikkingen met als gevolg het onrecht verstrekken van een subsidie.	50%	€ 250.000	1,.79%
Frauderisico - Subsidieverlening: Het risico dat subsidievoorwaarden niet worden nageleefd en/of subsidies onrechtmatig worden gedeclareerd.	50%	€ 250.000	1.76%

MUTATIES IN TOP 10 RISICO'S:

De actuele ontwikkelingen en de uitgevoerde audits hebben geleid tot een herijking van het risicoprofiel en enkele wijzigingen in de top 10 risico's van Dinkelland. Het risico als gevolg van geopolitieke ontwikkelingen en de daarmee samenhangende energie- en prijsstijgingen is toegevoegd. Daarnaast is met name het risico rondom migratie verder opgeschaald, vanwege de aanhoudende druk op de asielopvang en de huisvesting van statushouders, in combinatie met mogelijke bestuurlijke interventies vanuit het Rijk. Ook het risico binnen het grondbedrijf (bouw- en woonrijp maken) is toegenomen. Tot slot blijven de processen rondom bezittingen en subsidieverlening belangrijke aandachtspunten. Hiervoor zijn reeds verbeteracties in gang gezet om de beheersing van deze risico's verder te versterken.

BENODIGDE WEERSTANDSCAPACITEIT

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. Hieruit volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden gedekt met een bedrag van € 4 miljoen (benodigde weerstandscapaciteit).

BESCHIKBARE WEERSTANDSCAPACITEIT

De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente bestaat uit het geheel aan mid-delen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. In onderstaande tabel wordt de totale weerstandscapaciteit weergegeven.

Beschikbare weerstandscapaciteit (in €)	
Weerstand	Capaciteit 2027
Algemene reserve	9.379.000
Totale weerstandscapaciteit	9.379.000

De geraamde stand van de algemene reserve per 1 januari 2027 bedraagt € 9.594.000 (zie staat van reserves € 8.629.000 plus saldo MJB 2027 € 965.000). In deze stand van de algemene reserve is de mogelijke winst/afwaardering op de grondexploitatie over het jaar 2026 meegenomen. Dit is feitelijk een (administratieve) winst die we dan ook (nog) niet meenemen in de herziene stand van de algemene reserve. We wachten de werkelijke resultaten van alle grondexploitatie over het jaar 2026 af en nemen deze dan mee in de jaarverantwoording 2026 waar ook de verrekening met de algemene reserve plaatsvindt. Voor nu houden we rekening met een herziene stand van de algemene reserve van € 9.379.000. Deze stand merken we aan als beschikbare weerstandscapaciteit.

RELATIE BENODIGDE EN BESCHIKBARE WEERSTANDSCAPACITEIT

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

Ratio weerstandsvermogen =	beschikbare weerstandscapaciteit	=	€ 9.379.000	2,34
	benodigde weerstandscapaciteit		€4.000.000	

De door de raad vastgestelde ratio bedraagt 1,4 wat neerkomt op een benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit van € 5.600.000. Dit betekent dat er sprake is van een surplus op de algemene reserve van € 3.779.000. Dit surplus onttrekken we aan de algemene reserve en voegen we toe aan de Reserve Incidenteel Beschikbare Algemene Middelen.

Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar het financiële hoofdstuk in deze begroting. De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio. Hieronder is de normtabel weergegeven.

Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	uitstekend
B	1.4 - 2.0	ruim voldoende
C	1.0 - 1.4	voldoende
D	0.8 - 1.0	matig
E	0.6 - 0.8	onvoldoende
F	< 0.6	ruim onvoldoende

Het ratio valt dan in klasse B. Dit duidt op een ruim voldoende weerstandsvermogen.

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN

Op de basis van het meerjarig verloop van de algemene reserve ontwikkelt de ratio van de gemeente Dinkelland zich als volgt:

	2027
Ratio	1,4

KENGETALLEN

De ontwikkeling van de volgende kengetallen zijn opgenomen bij de balans van de gemeente:

- Netto schuldquote
- Solvabiliteitsratio
- Grondexploitatie
- EMU-saldo

Kengetallen

Om de financiële positie van de gemeente in beeld te brengen, stelt de gemeente Dinkelland jaarlijks een balans en een overzicht van de exploitatie in baten en lasten op. Maar voor een goed oordeel over deze financiële positie zijn aanvullende kengetallen nodig. Deze kengetallen bieden u ondersteuning bij uw kader stellende en controle-rende rol. Bovendien kan met deze kengetallen de gemeente Dinkelland goed worden vergeleken met andere gemeenten. Eén afzonderlijk kengetal zegt niet alles en moet altijd in relatie worden gezien met andere kengetallen.

We onderscheiden vijf kengetallen:

- 1a. netto schuldquote
- 1b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
2. solvabiliteitsratio
3. grondexploitatie
4. structurele exploitatieruimte
5. belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

1a. Netto schuldquote

Dit kengetal zegt het meest over de financiële vermogenspositie van de gemeente. Hoe hoger de schuld, hoe meer kapitaallasten (rente en aflossing) er zijn. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossing op de exploitatie.

(bedragen x € 1.000)		Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
A	Vaste schulden	15.723	13.297	11.152	9.316	7.583	6.312
B	Netto vlottende schuld	6.189	5.654	5.654	5.654	5.654	5.654
C	Overlopende passiva	11.747	36.129	47.062	42.742	41.531	40.814
D	Financiële vaste activa	10.843	7.134	8.186	8.123	8.067	8.011
E	Uitzettingen < 1 jaar	15.192	17.762	17.762	17.762	17.762	17.762
F	Liquide middelen	486	488	488	488	488	488
G	Overlopende activa	4.392	1.090	1.090	1.090	1.090	1.090
H	Totale baten	96.201	87.104	99.426	90.086	86.819	88.931
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		2,9	32,8	36,6	33,6	31,5	28,6

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Zie netto schuldquote, maar dan gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
A Vaste schulden	15.723	13.297	11.152	9.316	7.583	6.312
B Netto vlottende schuld	6.189	5.654	5.654	5.654	5.654	5.654
C Overlopende passiva	11.747	36.129	47.062	42.742	41.531	40.814
D Financiële vaste activa	2.803	2.803	2.803	2.803	2.803	2.803
E Uitzettingen < 1 jaar	15.192	17.762	17.762	17.762	17.762	17.762
F Liquide middelen	486	488	488	488	488	488
G Overlopende activa	4.392	1.090	1.090	1.090	1.090	1.090
H Totale baten	96.202	87.104	99.426	90.086	86.819	88.931
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	11,2	37,8	42,0	39,5	37,6	34,5

2. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hieronder wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen. Hoe hoger het aandeel, hoe gezonder de gemeente.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
A Eigen vermogen	51.843	43.316	40.730	40.315	40.217	40.701
B Balanstotaal	94.264	106.318	113.884	107.331	104.285	102.355
Solvabiliteit (A/B) x 100%	55,0	40,7	35,8	37,6	38,6	39,8

3. Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Deze boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
A Niet in exploitatie genomen bouwgronden	0	0	0	0	0	0
B Bouwgronden in exploitatie	2.707	3.261	4.114	1.465	3.686	4.808
C Totale baten	96.201	87.104	99.426	90.086	86.819	88.931
Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	2,8	3,7	4,1	1,6	4,2	5,4

4. Structurele exploitatieruimte

Het financiële kengetal structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de (structurele) vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft het ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen, dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
A Totale structurele lasten	77.213	79.656	74.331	88.318	84.807	86.346
B Totale structurele baten	80.307	80.250	74.556	87.920	84.406	86.511
C Totale structurele toevoegingen aan de reserves	0	0	0	0	0	0
D Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	326	747	740	740	739	697
E Totale Baten	96.202	87.104	99.426	90.086	86.819	88.931
Structurele exploitatieruimte (B-A)+(D-C)/E x 100%	3,6	1,5	1,0	0,4	0,4	1,0

5. Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft de ruimte weer die de gemeente Dinkelland heeft om zijn belastingen te verhogen. De O.Z.B. is voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomst. Een hoog tarief ten opzichte van het landelijk gemiddelde geeft aan in hoeverre de gemeente al gebruikt heeft moeten maken van deze optie.

	(bedragen in €)	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
A	Ozb-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde Ozb-lasten voor een gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (uitgangspunt COELO-atlas)	412	420	435
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	298	313	313
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	192	222	238
D	Eventuele heffingskorting	0	26	0
E	Totale woonlasten (A+B+C+D)	902	929	987
F	Woonlasten landelijk gemiddelde	1.053	1.095	n.n.b.
	Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde (E/F) x 100%	86%	85%	n.n.b.

Totaal tabel kengetal en uitkomst

Kengetal Uitkomst (%)	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Netto schuldquote	2,9	32,8	36,6	33,6	31,5	28,6
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen	11,2	37,8	42,0	39,5	37,6	34,5
Solvabiliteit	55,0	40,7	35,8	37,6	38,6	39,8
Grond-exploitatie	2,8	3,7	4,1	1,6	4,2	5,4
Structurele exploitatie-ruimte	3,6	1,5	1,0	0,4	0,4	1,0
Belasting-capaciteit	86%	85%	n.n.b.			

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

INLEIDING

De gemeente beschikt over kapitaalgoederen (ook wel assets genoemd), die noodzakelijk zijn voor een goede leefomgeving. Deze goederen, zoals gebouwen, wegen, kunstwerken, riolering, openbare verlichting, groen en speelvoorzieningen, vertegenwoordigen een grote waarde. Investerings in onderhoud en vervanging zijn noodzakelijk om deze kapitaalgoederen in goede staat te houden en hun functioneren te waarborgen. In deze paragraaf wordt inzichtelijk gemaakt:

- de staat van de kapitaalgoederen;
- het beleid voor beheer en onderhoud;
- de financiële gevolgen van dat onderhoud;
- de mate waarin de beschikbare middelen voldoende zijn om de gewenste kwaliteit in stand te houden.

WETTELIJKE KADERS

De relevante wettelijke kaders zijn:

- Gemeentewet: waarin door de gemeenteraad is vastgelegd welke regels voor de waardering en afschrijving van activa gelden. De in artikel 212 Gemeentewet bedoelde verordening is de ‘Financiële verordening gemeente Dinkelland (2024)’.
- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV): op grond van artikel 12 moeten de kapitaalgoederen wegen, riolering, water, groen en gebouwen in deze paragraaf aan de orde komen.
- Burgerlijk Wetboek: waarin opgenomen de gemeentelijke taak als ‘goed wegbeheerder’ om te zorgen dat het gebruik van de weg geen risico oplevert voor de weggebruiker (wettelijke aansprakelijkheid).
- Omgevingswet (en voorheen Wet milieubeheer): Gemeenten hebben een wettelijke zorgplicht voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en de grondwaterstand. Het Water en rioleringsrioleringsprogramma (vroeger het gemeentelijk rioleringsplan, GRP) het beleidsdocument waarin de gemeente invulling geeft aan deze zorgplichten.
- Gemeentewet (art. 228a): De basis voor de rioolheffing, waarmee de kosten van het rioleringsprogramma worden gedekt.

BELEID EN BEHEER

Algemeen

De wijze waarop de kapitaalgoederen worden beheerd en onderhouden is opgenomen in separate beleidsplannen. In onderstaand overzicht is aangegeven welke plannen dat zijn.

Beleidsplan	Door Raad vastgesteld in	Looptijd (jaren)	Financieel vertaald in begroting	Achterstallig onderhoud
Wegen	2016	n.v.t.	Ja	Nee
Riolering en water (WRP)	2024	6	Ja	Nee
Groen en speelvoorzieningen	2020	n.v.t.	Ja	Nee
Gebouwen MOP	2025	4	Ja	Nee
Civiele kunstwerken	2025	5	Ja	Nee
Openbare verlichting	2011	15	Ja	Nee
Afvalvoorzieningen	2024	10	Ja	Nee

Assetmanagement

Voor alle assets (met uitzondering van gebouwen) geldt dat we een overkoepelend strategisch beleidsplan voorbereiden: het Strategisch Assetmanagement Plan. Hierin wordt omschreven hoe we met een scala aan gecoördineerde activiteiten tijdens de levensduur van onze assets daaruit waarde realiseren bij het verwezenlijken van onze organisatiedoelstellingen. Daarbij vertalen we de langetermijnvisie en de strategische ambities van onze organisatie naar concrete kaders voor het beheer van onze assets. We hebben expliciet aandacht voor het vinden van een optimale balans tussen prestaties, kosten en risico's. Hiermee ondersteunt het plan de organisatie bij het maken van onderbouwde keuzes voor investeringen in beheer en onderhoud. Dit resulteert in een efficiënte en toekomstbestendige inrichting van de leefomgeving.

Kentallen

Om een indruk te geven van onze kapitaalgoederen is onderstaand overzicht opgenomen. Voor meer inhoudelijke of meer specifieke informatie verwijzen wij u naar de separate bijlage bij deze begroting of naar de betreffende beleidsdocumenten, zoals hierboven genoemd.

Asset	Omschrijving	Hoeveelheid
Wegen	Weglengte totaal	585 km
Wegoppervlakte totaal	294.8 ha	
Riolering en water	Lengte vrijverval hoofdriolering totaal	164 km
Lengte druk- en persleidingen totaal	455 km	
Aantal pompunits drukriolering en gemalen	1.278 st	
Aantal kolken	9.938 st	
Groen en speelvoorzieningen	Beplantingsoppervlakte totaal	87.8 ha
Aantal bomen	30.391 st	
Gebouwen	Aantal schoollocaties	13 st
Oppervlakte accommodaties voor sport en maatschappelijke doeleinden	17.479 m²	
Oppervlakte overige accommodaties	18.429 m²	
Civiele kunstwerken	Aantal bruggen	110 st
Aantal duikers	1.160 st	
Openbare verlichting	Aantal lichtpunten	5.900 st
Afvalvoorzieningen	Aantal boven- en ondergrondse verzamelcontainers	66 st

Wegen

Beleid en beheer

In 2027 bieden we een nieuw wegenbeleidsplan ter vaststelling aan. Daarmee ontwikkelen we het beheer verder naar risico gestuurd assetmanagement. Bij het bepalen van de onderhoudsprioriteiten wegen we de veiligheid, de technische staat, de functie en het gebruik van de weg en de gevolgen van uitgesteld onderhoud mee. Daarbij blijven we de CROW-systematiek volgen. Belangrijke doorgangswegen kunnen hierdoor eerder prioriteit krijgen dan wegen met een lagere verkeersfunctie. Daarnaast voeren we klein onderhoud uit om vervolgschade en kapitaalvernietiging zoveel mogelijk te voorkomen.

Staat van onderhoud

De wegen verkeren over het algemeen in een redelijke staat. De veiligheid van weggebruikers staat bij het beheer en onderhoud altijd voorop. Om de huidige staat te

behouden, is tijdig onderhoud noodzakelijk. Uitstel kan leiden tot versnelde achteruitgang, hogere herstelkosten en kapitaalvernietiging. Daarom blijven we de technische staat nauwlettend volgen en voeren we gericht klein en planmatig onderhoud uit. Zo beperken we risico's en vervolgschade en behouden we de veiligheid en bruikbaarheid van het wegennet.

Ontwikkelingen

We werken aan een nieuw beleidsplan dat in 2027 aan de raad wordt voorgelegd.

Riolering en water

Beleid en beheer

In het Water en Rioleringsplan (WRP 2025 2030) is uitgewerkt hoe de gemeente invulling geeft aan de wettelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Uitgangspunt is een betrouwbaar en doelmatig functionerend riool- en watersysteem dat bijdraagt aan de volksgezondheid, een veilige en leefbare openbare ruimte en een klimaatbestendige inrichting van de gemeente.

Het rioolbeheer vindt risicogestuurd plaats. Hiervoor inspecteren we jaarlijks een deel van de riolering en op basis van analyse bepalen we het onderhoud. Vernieuwing van riolering stemmen we integraal af met andere werkzaamheden in de openbare ruimte, zoals wegonderhoud, herinrichting, klimaatadaptatie en de energietransitie. Daarmee maken we zoveel mogelijk werk met werk en beperken we de maatschappelijke kosten.

Staat van onderhoud

De gemeente beschikt over een omvangrijk areaal aan vrijvervalriolering, drukriolering, rioolgemalen, en persleidingen. Uit het WRP blijkt dat het rioolstelsel over het algemeen goed functioneert en adequaat wordt beheerd. Wel is sprake van een toenemende vervangingsopgave en vraagt de verwerking van hemelwater op enkele locaties extra aandacht door steeds extremere neerslag als gevolg van klimaatverandering.

Ontwikkelingen

De komende jaren staat het beheer van het riool- en watersysteem in toenemende mate in het teken van klimaatadaptatie en integraal assetmanagement. Daarnaast werken we steeds meer volgens de principes van water en bodem sturend. Dit betekent dat de natuurlijke eigenschappen van bodem en watersysteem een belangrijk uitgangspunt vormen bij ruimtelijke ontwikkelingen. Hierdoor worden nieuwe woonwijken, bedrijventerreinen en herinrichtingsprojecten beter bestand tegen extreme weersomstandigheden en worden problemen niet afgewenteld op andere gebieden. Dit sluit aan bij het beleid uit het Water- en Rioleringsprogramma. Ook de invoering van de Omgevingswet heeft invloed op het beheer van de gemeentelijke watertaken. Water, riolering, klimaatadaptatie en de inrichting van de openbare ruimte wegen we steeds meer integraal af binnen het omgevingsplan en gebiedsontwikkelingen. Hierdoor neemt de samenwerking tussen de gemeente, het waterschap en andere beheerders verder toe. Een belangrijke ontwikkeling is daarnaast de verdere professionalisering van het beheer door toepassing van strategisch assetmanagement. Door gebruik te maken van inspectiegegevens, risicoanalyses en gegevensgestuurd beheer kunnen we onderhoud en vervangingsinvesteringen steeds beter programmeren en afstemmen op andere werkzaamheden in de openbare ruimte. Dit draagt bij aan een doelmatige inzet van middelen en een toekomstbestendig riool- en watersysteem.

Kaderrichtlijn Water (KRW)

Overheden moeten bijdragen aan het behalen van de doelstellingen van de Europese Kaderrichtlijn Water. Voor gemeenten betekent dit onder meer het beperken van emissies vanuit de riolering, het verminderen van overstorten, het afkoppelen van schoon hemelwater en een intensieve samenwerking met het waterschap aan een betere waterkwaliteit.

Subsidieregeling klimaat adaptieve maatregelen

Deze regeling is sinds 1 mei 2025 actief en is bedoeld om voorbereid te zijn op extreme weersomstandigheden, zoals hevige regenval, droogte en hitte. Er is subsidie beschikbaar voor zowel inwoners als bedrijven en instellingen. Er is jaarlijks € 50.000 aan budget beschikbaar en de regeling loopt door t/m 2028.

Herziene Richtlijn Stedelijk Afvalwater

De Europese wetgeving voor afvalwater is in 2024 vernieuwd via de herziene Richtlijn Stedelijk Afvalwater. Deze wet verplicht EU-landen om stedelijk afvalwater strenger te zuiveren, microverontreinigingen (zoals medicijnresten en microplastics) te verwijderen, en in te zetten op energieneutrale rioolwaterzuiveringen en waterhergebruik. Deze wetgeving moet nog geïmplementeerd worden in de Nederlandse wetgeving en voor gemeenten komt er mogelijk een planverplichting. De focus zal vooral komen te liggen op emissies uit ondergrondse afval- en hemelwatervoorzieningen. De komende 2 jaar zal er meer duidelijk worden wat dit gaat betekenen. We spelen hier al op in door bijvoorbeeld onderzoek uit te voeren naar verkeerde aansluitingen op onze stelsels (vrijverval en drukriool), na te denken over hoe om te gaan met afvalwater in het buitengebied en door het verbeteren van het monitoren van onze riooloverstorten.

Groen en speelvoorzieningen

Beleid en beheer

We beheren de groen- en speelvoorzieningen niet alleen om deze veilig en netjes te houden, maar ook om bij te dragen aan een gezonde, aantrekkelijke en toekomstbestendige leefomgeving. Groen helpt bij het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering, versterkt de biodiversiteit en maakt de openbare ruimte prettiger om in te wonen, werken en recreëren. Daarom kijken we bij het beheer niet alleen naar de technische staat van het groen, maar ook naar de bijdrage die het levert aan de maatschappelijke doelen van de gemeente. Hierbij zoeken we steeds naar een goede balans tussen kwaliteit, risico's en kosten.

Staat van onderhoud

De groen- en speelvoorzieningen verkeren over het algemeen in een goede staat en voldoen aan de vastgestelde kwaliteitsniveaus. Tegelijkertijd vragen klimaatverandering, droogte, wateroverlast en het verlies aan biodiversiteit om een andere manier van inrichten en beheren. De opgave verschuift daarom van het behouden van de bestaande kwaliteit naar het toekomstbestendig ontwikkelen en beheren van de groene leefomgeving. Wij onderhouden het groen op basis van beeldkwaliteit. De beeldkwaliteitsniveaus zijn vastgesteld door de raad.

In het algemeen is kwaliteitsniveau C het gewenste niveau. Voor hotspots is kwaliteitsniveau B vastgesteld.

Ontwikkelingen

In 2026 hebben wij een digitale tool geïmplementeerd welke de medewerkers van de buitendienst helpt goed rekening te houden met beschermde soorten tijdens o.a. maaiwerkzaamheden. Hierdoor verminderen we het risico op overtreding van regels voor Natuurbescherming binnen de Omgevingswet. De komende jaren werken we verder aan de ontwikkeling van een duurzame en toekomstbestendige openbare ruimte. Daarbij zetten we in op klimaatbestendig bomenbeheer, versterking van de biodiversiteit, toekomstbestendige speelvoorzieningen, datagedreven beheer en een integrale planning van werkzaamheden. Deze ontwikkelingen vragen om een andere manier van beheren, waarbij duurzaamheid, klimaatadaptatie, biodiversiteit en een efficiënte inrichting van de openbare ruimte steeds meer met elkaar worden verbonden. Door beheer en vervanging integraal te plannen en gebruik te maken van actuele data, kunnen we werkzaamheden beter op elkaar afstemmen en voegen we meerwaarde toe aan de kwaliteit van de openbare ruimte.

Gebouwen

Beleid, onderhoud en beheer

De directe taak betreft het beheer en (groot) onderhoud van de gemeentelijke gebouwen. Daar waar het gaat om het energiegebruik en het dagelijks onderhoud is Noaberkracht verantwoordelijk voor de gemeentelijke accommodaties. Het groot onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is opgenomen in de Meerjaren Onderhouds Plan (MOP) wat onderdeel uitmaakt van de nota gemeentelijke gebouwen. Deze nota is op 25 november 2025 door de raad vastgesteld. De MOP is opgesteld volgens NEN2767 en is gericht op de instandhouding van kwaliteitsniveau 3 (op een schaal van 1 tot 6). De MOP heeft een inventarisatie-cyclus van 4 jaar en de administratieve actualisatie is elk jaar. Op grond van de hieruit voortvloeiende planning wordt de reserve voor het groot onderhoud op peil gebracht. Het jaarlijks onderhoud gebeurt waar mogelijk in overleg met de gebruiker/beheerder van het betreffende pand (check op nut en noodzaak).

Ontwikkelingen

In de gemeente Dinkelland realiseren we twee schoolgebouwen voor primair onderwijs. Voor het gemeentehuis in Denekamp staat een renovatie van de installatie in de planning. Het doel is om deze zo duurzaam mogelijk uit te voeren, onderdelen die aangepakt worden zijn: verlichting, klimaatinstallatie, koeling en verwarming en aanverwante bouwkundige werkzaamheden. Dekking hiervoor is opgenomen in de Meerjaren Onderhouds Plan.

Civiele kunstwerken

Beleid en beheer

In het Beleidsplan civiele kunstwerken 2025-2029 is vastgelegd hoe wij het beheer en onderhoud van onze kunstwerken vormgeven. Op basis van 'goed rentmeesterschap' streven we met toepassing van risicogestuurd beheer naar minimaal een redelijke conditie (conditiescore 3), waarbij de veiligheid en beschikbaarheid is geborgd, wordt voldaan aan vigerende wet- en regelgeving en middelen verantwoord worden uitgegeven. In het beleidsplan zijn de onderhouds- en vervangingskosten in beeld gebracht en deze zijn verwerkt in deze begroting.

Staat van onderhoud

Het onderhoud van de kunstwerken behoeft aandacht en zorg. Uit de resultaten van de meest recente algemene inspectie (uitgevoerd in 2023) blijkt dat de kunstwerken over het algemeen in een redelijke staat zijn. Als er gekeken wordt naar de staat per type, dan zijn de stalen bruggen over het algemeen in een redelijke staat, de betonnen objecten in een goede tot redelijke staat, met uitschieters naar slecht, en de houten objecten in een redelijke staat. In 2025 hebben we het nodige onderhoud op basis van voornoemde inspectie uitgevoerd, waarmee de algemene staat van onderhoud is verbeterd. Naar verwachting wordt in 2028 een nieuwe algemene inspectie uitgevoerd.

Ontwikkelingen

Voor het onderhoud en de vervangingen willen wij meer gebruik maken van kennis uit de markt. Daarom bereiden wij het 'programmatisch werken' voor, waarin wij met

marktpartijen in een meerjarig bouwteamverband het onderhoud en de vervangingen willen voorbereiden en uitvoeren. De aanbesteding voor dit bouwteam verwachten wij in 2027 te kunnen houden.

Openbare verlichting

Beleid en beheer

Wij beheren de openbare verlichting volgens de principes van strategisch asset-management. Uitgangspunt is bewust verlichten: openbare verlichting wordt alleen toegepast waar dit noodzakelijk is voor de verkeersveiligheid, sociale veiligheid of de kwaliteit van de openbare ruimte. Daarbij maken we een integrale afweging tussen prestaties, risico's, duurzaamheid en kosten. Besluitvorming vindt plaats op basis van de gehele levenscyclus van de installatie, waarbij veilig, betrouwbaar, duurzaam en doelmatig beheer centraal staat.

Staat van onderhoud

Ongeveer 86% van de openbare verlichtingsinstallatie is inmiddels is voorzien van energiezuinige ledverlichting. De technische kwaliteit van het areaal bewaken we door planmatig onderhoud, storingsregistratie en jaarlijkse veiligheidsinspecties van een representatieve steekproef van lichtmasten. Op basis van inspectieresultaten en areaalgegevens actualiseren we periodiek de meerjarige onderhouds- en vervangingsopgave. De resterende conventionele verlichting vervangen we gedurende de planperiode planmatig.

Ontwikkelingen

In het voorjaar van 2027 leggen wij het Beleidsplan Openbare Verlichting 2027-2037 ter besluitvorming aan de raad voor. De komende jaren geven we verder uitvoering aan de vervanging van de resterende conventionele verlichting en de verdere verduurzaming van het areaal. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden van slimme openbare verlichting, zoals dimregimes en andere Smart City-toepassingen, mits deze aantoonbaar bijdragen aan verkeersveiligheid, duurzaamheid en doelmatig beheer. We actualiseren het meerjarig investeringsprogramma jaarlijks op basis van inspectieresul-

taten, areaalontwikkelingen en nieuwe beleidsontwikkelingen, zodat we tijdig kunnen inspelen op toekomstige vervangings- en investeringsopgaven.

Afvalvoorzieningen

Beleid en beheer

De gemeente heeft op grond van de Wet milieubeheer de wettelijke zorgplicht om huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen en inwoners in staat te stellen verschillende afvalstromen gescheiden aan te bieden. Om hier op een doelmatige en toekomstbestendige wijze invulling aan te geven, beschikt de gemeente over een netwerk van ondergrondse inzamelvoorzieningen voor restafval, PMD, glas en Groente, Fruit- en Etenresten (GFE). Ondergrondse containers leveren een belangrijke bijdrage aan een duurzame en efficiënte afvalinzameling. Zij vergroten de toegankelijkheid van gescheiden inzameling, verbeteren de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen, beperken de hoeveelheid restafval en dragen daarmee bij aan de gemeentelijke en landelijke doelstellingen op het gebied van circulariteit en grondstoffenbeheer.

Staat van onderhoud

De ondergrondse inzamelvoorzieningen voor restafval, PMD, glas en GFE zijn eigendom van ROVA. Het beheer, onderhoud en de vervanging maken onderdeel uit van de dienstverleningsovereenkomst tussen de gemeente en ROVA. Wij sturen vanuit onze opdrachtgeversrol op een doelmatige, betrouwbare en toekomstbestendige uitvoering van deze wettelijke inzameltaak.

Ontwikkelingen

Op 1 januari 2026 is de nieuwe samenwerkingsovereenkomst tussen de VNG, gemeenten en Verpact (het verpakkende bedrijfsleven) ingegaan. In deze overeenkomst zijn onder meer afspraken gemaakt over de kwaliteit van het ingezamelde verpakkingsafval (PMD) gemaakt. Verspreid over de gemeente zijn ondergrondse containers geplaatst voor de inzameling van PMD. Uit de monitoring van de kwaliteit van het ingezamelde PMD blijkt dat een deel van het via deze brengvoorzieningen ingezamelde materiaal niet voldoet aan de kwaliteitseisen die Verpact stelt voor recycling. In de sa-

menwerkingsovereenkomst is afgesproken dat gemeenten en inzamelaars onderzoeken op welke locaties brengvoorzieningen kunnen worden aangepast of uitgefaseerd wanneer de vereiste kwaliteit structureel niet wordt gehaald. We volgen deze ontwikkeling samen met ROVA en beoordelen welke gevolgen dit heeft voor de bestaande ondergrondse PMD-containers en de toekomstige inrichting van de inzamelstructuur.

Financieel

Structurele financiële onderhoudsgelden gebruiken we in beginsel voor het reguliere en 'groot' onderhoud voor wegen en groen. Onderhouds- en vervangingsinvesteringen voor riolering dekken we uit voorziening Riolering. Als gevolg van afstemming van onderhouds- of vervangingsmaatregelen is het mogelijk om structurele onderhoudsgelden aan te vullen met incidentele middelen op grond van investeringen of met middelen uit de rioolheffing. Ook andere interne en externe bronnen van financiering zijn mogelijk, bijvoorbeeld middelen uit de reserves of bijdragen van externe partijen.

Wegen

Het regulier onderhoud wordt uitgevoerd, zoals aangegeven in het Meerjaren Onderhouds Plan, dat jaarlijks wordt geactualiseerd. Binnen dit programma wordt rekening gehouden met een percentage voor onvoorziene omstandigheden en tegenvallers.

Riolering en Water

De financiële uitgangspunten zijn opgenomen in het WRP 20252030. Er wordt gewerkt volgens onderstaande principes:

- Investerings, zoals rioolvervanging, pompkelders en andere betonwerken, worden geactiveerd en afgeschreven over 50 jaar[MR1] .
- Investerings met kortere levensduurverwachting, zoals relinen, pompen en elektronica, worden geactiveerd en afgeschreven over 15 jaar.
- Door de inhaalslag in de investeringsopgave, de hogere inflatie en de stijgende kosten van beheer en onderhoud is een geleidelijke stijging van de rioolheffing noodzakelijk om de rioleringszorg ook op lange termijn kostendekkend uit te kunnen voeren.

Groen en speelvoorzieningen

Klimaatadaptief en biodivers beheer vraagt om een andere manier van werken dan traditioneel groenbeheer. Op sommige onderdelen is het onderhoud intensiever en daardoor duurder, zoals het onderhouden van vaste plantenborders of de bestrijding van de invasieve Japanse duizendknoop. Daarnaast is de gemeente op grond van de Omgevingswet verplicht om bij beheer en onderhoud rekening te houden met beschermde planten- en diersoorten. Daarom werken we volgens de Gedragscode Soortenbescherming. De uitvoering hiervan neemt kosten met zich mee. Zonder voldoende budget komt de naleving van deze wettelijke verplichtingen onder druk te staan. Dus om gemeentelijke ambities voor een toekomstbestendige leefomgeving waar te maken, moeten de beheerbudgetten aansluiten bij de gekozen beheerstrategie. Alleen dan kunnen de gewenste kwaliteit en duurzaamheid van de openbare ruimte worden gerealiseerd.

Tegelijkertijd staat de gemeente voor een groeiende financiële opgave. Naast de hogere kosten voor klimaatadaptief en biodivers beheer blijven ook vervanging en onderhoud van andere kapitaalgoederen noodzakelijk. Dit vraagt om een zorgvuldige afweging van investeringen en een doelmatige inzet van de beschikbare middelen.

Gebouwen

Voor het groot onderhoud van de gebouwen staat de Reserve Groot onderhoud gemeentelijke gebouwen ter beschikking. Via de P&C Cyclus wordt verantwoording afgelegd over de onderhoudsstaat van de gemeentelijke gebouwen.

Civiele kunstwerken

We voeren het onderhoud en de vervangingen uit binnen de vastgestelde budgetten. Daarbij wordt over de jaren gebruik gemaakt van verevening middels de Reserve Wegen en kunstwerken. Voor 2027 verwachten we dat de voorziene gemiddelde jaarlijkse onttrekking uit de Reserve wegen en kunstwerken voldoende is voor het uit te voeren onderhoud.

Openbare verlichting

De kosten voor beheer, onderhoud, inspecties en storingsafhandeling worden gedekt vanuit de exploitatiebegroting. Vervangingen vinden plaats op basis van een meerjarig investeringsprogramma, waarbij wordt gestuurd op de totale levensduurkosten van de installaties. Door werkzaamheden waar mogelijk te combineren met andere projecten in de openbare ruimte en verder in te zetten op ledverlichting en slimme regeltechnieken worden de beheer- en exploitatiekosten beheersbaar gehouden. Wel wordt rekening gehouden met stijgende elektriciteitsprijzen, netbeheerkosten en prijsontwikkelingen van materialen en aannemersdiensten

Afvalvoorzieningen

Het beheer, onderhoud en de vervanging van de ondergrondse inzamelvoorzieningen zijn ondergebracht in de dienstverleningsovereenkomst met ROVA voor de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen. De uitvoering vindt plaats binnen de overeengekomen kwaliteitsafspraken. De kosten worden volledig gedekt uit de opbrengsten van de afvalstoffenheffing.

Reserves en voorzieningen

Voor het onderhoud en de vervangingen van onze kapitaalgoederen maken wij gebruik van reserves en voorzieningen om jaarlijkse schommelingen in de kosten te verevenen. In de reguliere P&C-cyclus wordt gerapporteerd over dotaties en onttrekkingen uit deze reserves en voorzieningen. Wij kennen de volgende voorzieningen en reserves:

- Reserve wegen en kunstwerken
- Voorziening riolering
- Reserve onderhoud en vervanging openbaar groen en speeltoestellen
- Voorzieningen afval
- Reserve groot onderhoud gebouwen

FINANCIERING ALGEMEEN

De wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) bevordert een solide financieringswijze bij openbare lichamen. Het doel hiervan is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten. De wet kent een onderscheid tussen regels voor korte financiering (kasgeldlimiet) en regels voor lange financiering (renterisiconorm). Het onderscheid is gelegd bij 1 jaar.

KASGELDLIMIET EN KORTE FINANCIERING

De kasgeldlimiet vormt de bovengrens waarmee een tijdelijk liquiditeitstekort gefinancierd kan en mag worden met een kortlopende geldlening (korter dan 1 jaar). Als het liquiditeitstekort een structureel karakter draagt moet een langlopende geldlening worden aangetrokken. Indien voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet wordt overschreden moet de toezichthouder hiervan op de hoogte worden gesteld. Ook moet de kwartaalrapportage en een plan om binnen de kasgeldlimiet te blijven ter goedkeuring worden voorgelegd aan de toezichthouder. De kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal.

Een kasgeldlimiet van € 8,5 miljoen betekent dat Dinkelland in 2027 tot een bedrag van € 8,5 miljoen met kort geld (looptijd < 1 jaar) mag financieren.

Kasgeldlimiet	(bedragen x €1 mln)
Begrotingstotaal 2027	99,0
Vastgesteld percentage	8,50%
Kasgeldlimiet	8,5

Renterisiconorm en lange financiering

De renterisiconorm is een instrument voor de beheersing van het risico van een rentewijziging. Jaarlijks mogen de renterisico's uit hoofde van renteherziening en herfinanciering niet hoger zijn dan 20% van het begrotingstotaal. Er mag dus maar 1/5e deel van de totale begroting aan rentegevoeligheid onderhevig zijn.

Renterisiconorm	(bedragen x €1 mln)
Begrotingstotaal 2027	99,0
Vastgesteld percentage	20%
Renterisiconorm	19,8
Renterisico (volume renteherzieningen en aflossingen)	2,1
Ruimte	17,7

In 2027 is er voldoende ruimte binnen de norm.

Leningen

Onderstaande tabel geeft inzicht in de ontwikkeling van de geldleningen in 2027:

Leningen (opgenomen)	(bedragen x €1 mln)
Beginstand per 1 januari 2027	13,3
Bij: nieuwe leningen t.b.v. investeringen	0
Af: reguliere aflossingen	2,1
vervroegde aflossingen	0
Eindstand per 31 december 2027	11,2

Algemene ontwikkelingen

Geldleningen

In 2027 zullen geen renteherzieningen plaatsvinden. De reguliere aflossingen in 2027 zijn € 2,1 miljoen en de rentelasten € 215.000.

Rentevisie, liquiditeit en schatkistbankieren

De gemeente Dinkelland heeft gekozen voor spreiding in de financieringsmogelijkheden. Door een actuele liquiditeitsplanning kan worden ingespeeld op eventuele tekorten of overschotten in de toekomst. Zo wordt door het aantrekken van langlopende geldleningen ingespeeld op eventuele liquiditeitstekorten voor de lange termijn. De marktrente voor langlopende geldleningen is op dit moment 3,64%. Eventuele voorziene tekorten op de korte termijn worden opgevangen door het aantrekken van geldleningen van één maand. Het tarief ligt rond de 2,49%.

Eventuele liquiditeitsoverschotten worden als gevolg van schatkistbankieren automatisch afgeroomd naar onze bankrekening bij het Ministerie. Hiervoor ontvangt de gemeente creditrente. Het huidige rentetarief bedraagt 2,44%.

Verdere beleidsuitgangspunten

We passen totaalfinanciering toe

Bij de financiering van de gemeentelijke activiteiten wordt de gemeente als één geheel beschouwd. We spreken van totaalfinanciering of integrale financiering. Dat houdt in dat bij het bepalen van de financieringsbehoefte alle inkomsten en uitgaven betrokken worden, zowel reguliere activiteiten als projecten. Door totaalfinanciering worden de rentekosten geminimaliseerd. Leningen worden op de meest optimale momenten aangetrokken, rekening houdend met de gemeentelijke rentevisie, de Wet Fido, de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

We rekenen reële rente toe aan de taakvelden

Voor de begroting 2027 rekenen wij rente toe aan de taakvelden. Daarbij wordt uitgegaan van de werkelijke kosten van geldleningen. Op basis hiervan is voor 2027 een omslagrente van 0,5% vastgesteld. Deze omslagrente wordt toegepast bij de toerekening aan de verschillende taakvelden en geldt tevens voor de grondexploitatie. Voor de kostenonderbouwing van leges, heffingen en nieuwe investeringen wordt een andere systematiek gehanteerd: hierbij sluiten we aan bij de renteontwikkeling op de kapitaalmarkt. Op die manier worden de rentekosten zo realistisch en transparant mogelijk toegerekend. Voor het jaar 2027 gaan we uit van 3%.

EMU-Saldo

Het EMU-saldo is in grote lijnen in onderstaande tabel opgenomen:

	EMU-saldo	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1	Exploitatiesaldo voor bestemming	2.071	-5.397	-11.385	-415	-98	484
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	285	5.891	5.891	-785	-644	-637
3	Mutatie voorzieningen	619	18	1.364	18	-4	-426
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	1.436	697	697	-5.579	-2.221	-1.122
5	Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0	0
	EMU-saldo	3.173	-11.968	-16.610	5.966	2.763	1.817

Het EMU-saldo kan gezien worden als een extra financieel kengetal, naast de andere vijf verplichte financiële kengetallen zoals de solvabiliteit en de (netto) schuldquote. Het EMU-saldo heeft een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht in het bedrijfsleven. Het negatieve EMU-saldo over 2027 geeft aan dat we als gemeente in 2027 meer verwachten uit te geven (reële transacties) dan dat we verwachtten te ontvangen. Het is echter wel van belang om het EMU-saldo in de juiste context te zien. Gemeenten maken voor hun boekhouding gebruik van het 'gemodificeerde stelsel van baten en lasten'. Hierdoor zegt het EMU-saldo van één jaar relatief weinig, omdat de uitgaven voor investeringen bijvoorbeeld in één jaar leiden tot een uitgave, maar in de exploitatie via de kapitaallasten leiden tot meerjarige lasten. Of dat toevoegingen aan voorzieningen ten laste van het resultaat gaan, maar pas bij besteding van de voorziening leiden tot een uitgave. Daarnaast worden de onttrekkingen aan reserves niet meegenomen in dit saldo.

VERBONDEN PARTIJEN

ALGEMEEN

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan dat de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Het financiële belang is het bedrag dat ter beschikking is gesteld en dat niet verhaalbaar is, of waarvoor aansprakelijkheid bestaat, indien de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt. Het aangaan van banden met verbonden derde partijen komt altijd voort uit het publieke belang. Het is een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren.

Op 26 februari 2019 heeft uw raad het Beleidskader verbonden partijen 2019 vastgesteld. In dit beleidskader zijn de volgende punten verder uitgewerkt:

1. Afwegingskader deelname verbonden partijen
2. Bestuurlijke rollen (eigenaar en opdrachtgever)
3. Toezicht op verbonden partijen
4. Informatievoorziening aan de raad

Door het vaststellen van het Beleidskader verbonden partijen 2019 beschikt de gemeente over een afwegingskader voor toekomstige besluitvorming over toe- en uitreden bij verbonden partijen. Daarnaast geeft dit beleidskader aan hoe de gemeente grip op verbonden partijen wil vormgeven en welke rollen de gemeente daarbij heeft.

Deze paragraaf is om twee redenen voor u van belang. Op de eerste plaats voeren verbonden partijen vaak beleid uit dat de gemeente in principe zelf ook kan doen. De gemeente blijft de uiteindelijke verantwoordelijkheid houden voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's. Er blijft dus voor u nog steeds een kader stellende en controlerende taak over bij die programma's. De tweede reden betreft de kosten – het budgettaire beslag- en de financiële risico's die de gemeente met de verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen. De risicoanalyse van de verbonden partijen is dit jaar wederom uitgevoerd met behulp van het pakket Naris Self Assessment. Hierbij werken we samen met de gemeente

Almelo, Hengelo en Enschede. De risico's voor de verbonden partijen worden geïnventariseerd met behulp van een gestandaardiseerde vragenlijst. De vragen worden samengevat in acht indicatoren, die gezamenlijk een beeld geven van het risicoprofiel. De indicatoren zijn: directie/bestuur, eigenaarsbelang, marktomgeving, flexibiliteit, contracten, opdrachtgeversrelatie, governance, control en kwaliteit. Het financieel belang is gebaseerd op een brede definitie. Dat betekent dat er onder meer rekening wordt gehouden met de exploitatiebijdrage, de boekwaarde van aandelen, dividenden, subsidies, afgenomen werkzaamheden en verstrekte leningen en garanties. De verbonden partijen waarbij de gemeente een groot financieel belang heeft en die een hoge risicoscore kennen, vormen een belangrijk risico voor de gemeente. De verbonden partijen, waarbij de gemeente Dinkelland betrokken is, zijn hieronder opgenomen in een tweetal overzichten. Hierbij is een onderscheid gemaakt in privaatrechtelijke en publiekrechtelijke verbonden partijen.

Actualiteit

Energiecoöperatie Noordoost Twente

De Energiecoöperatie Noordoost Twente is in 2026 geliquideerd.

Twenteboard

Twenteboard is voornemens om de stichting en de BV te laten fuseren waarbij de BV ophoudt te bestaan en er dus alleen nog een Stichting Twenteboard overblijft. Het voornemen is dat de akte op 30 december 2026 wordt gepasseerd, waarbij terugwerkende kracht tot 1 januari ervoor zorgt dat 2026 als één financieel en bestuurlijk consistent jaar kan worden verantwoord.

Publiekrechtelijk

Verbonden partij	Portefeuillehouder	Vorm van belang	Omvang belang	Begrote financiële bijdrage 2027	Begroot eigen vermogen 1/1/2027	Begroot eigen vermogen 31/12/2027	Begroot vreemd vermogen 1/1/2027	Begroot vreemd vermogen 31/12/2027	Begroot resultaat 2027	Risico's	Toezicht-regime
Noaberkracht Dinkelland Tubbergen	Burgemeester Joosten	GR: bedrijfsvoeringsorganisatie	Stemrecht: 50%: Financieel: 56,35%	27.376.000	3.683.000	2.348.000	5.205.000	7.591.000	0	Gemiddeld	Hoog
Veiligheidsregio Twente	Burgemeester Joosten	GR: openbaar lichaam	Stemrecht: iedere gemeente één stem Financieel: maatstaven gemeentefonds	2.454.000	3.469.000	3.774.000	83.620.000	91.220	0	Gemiddeld	Hoog
Samen Twente	Wethouder Olde Meule	GR: openbaar lichaam	Stemrecht: iedere gemeente één stem Financieel: aantal inwoners en aantal jeugdigen	1.954.000	3.447.000	3.455.000	20.923.000	19.120.000	0	Gemiddeld	Hoog
Omgevingsdienst Twente	Wethouder Olde Kalter	GR: openbaar lichaam	Stemrecht: iedere gemeente één stem Financieel: afname van uren	1.462.000	902.000	902.000	2.607.000	2.327.000	0	Gemiddeld	Hoog
Stadsbank Oost Nederland	Wethouder Olde Meule	GR: openbaar lichaam	Stemrecht: iedere gemeente één stem Financieel: bekostigingssystematiek	186.000	n.n.b.	1.787.000	n.n.b.	8.296.000	0	Laag	Gemiddeld
Recreatieschap Twente	Wethouder Olde Meule	GR: bedrijfsvoeringsorganisatie	Stemrecht: iedere gemeente één stem Financieel: inwoneraantal	184.000	2.419.000	2.374.000	4.763.000	5.126.000	0	Gemiddeld	Gemiddeld
Crematoria Twente	Wethouder De Way	GR: openbaar lichaam	Stemrecht: iedere gemeente één stem per 20.000 inwoners (of een gedeelte daarvan) Financieel: o.b.v. gemiddeld aantal crematies per gemeente over de voorgaande 4 jaar	20.000	2.579.000	2.398.000	0	0	34.000	Gemiddeld	Gemiddeld
Beschermd Wonen	Wethouder Olde Meule	GR: centrumregeling	De werkzaamheden die de centrumgemeente Enschede uitvoert zijn nader omschreven en vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst (DVO).	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Energie voor Noordoost Twente	Wethouder Olde Kalter	GR: regeling zonder meer	Stemrecht: in het Opdrachtgeversoverleg is de stemverhouding tussen deelnemende partijen gelijk verdeeld.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Euregio	AB: Raadslid Tijkotte en burgemeester Joosten Euregioraad: Raadslid Tijkotte	Nederlands-Duitse GR	Elke vertegenwoordiger in het AB heeft 1 stem. Het aantal vertegenwoordigers dat een lid kan afvaardigen is afhankelijk van de jaarlijkse bijdrage en die bijdrage is afhankelijk van het aantal inwoners.	8.000	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	Gemiddeld	Laag

Privaatrechtelijk

Verbonden partij	Portefeuillehouder	Vorm van belang	Omvang belang	Begrote financiële opbrengst 2027	Eigen vermogen 1/1/2025*	Eigen vermogen 31/12/2025*	Vreemd vermogen 1/1/2025*	Vreemd vermo- gen 31/12/2025*	Resultaat 2025*	Risico's	Toezicht- regime
Stichting Participatie Noaberkracht	Burgemeester Joosten	Stichting	N.v.t.	69.000	200.000	200.000	1.416.000	1.075.000	0	Gemid- deld	Gemiddeld
Twenteboard	Wethouder Olde Kalter	Stichting	N.v.t.	275.000	36.000	35.000	0	0	1.000	Hoog	Hoog
Cogas	Burgemeester Joosten	NV	9,10%	463.000	150 miljoen	157 miljoen	107 miljoen	105 miljoen	11,4 miljoen	Laag	Gemiddeld
Enexis	Wethouder Olde Kalter	NV	0,06%	65.000	5.538 miljoen	5.411 miljoen	5.949 miljoen	7.627 miljoen	400 mil- joen	Laag	Gemiddeld
Twence	Wethouder De Way	BV	4,23%	281.000	166 miljoen	174 miljoen	174 miljoen	170 miljoen	15,1 miljoen	Laag	Gemiddeld
Wadinko	Burgemeester Joosten	NV	3,89%	46.000	85 miljoen	87 miljoen	10 miljoen	10 miljoen	3,5 miljoen	Gemid- deld	Gemiddeld
BNG	Wethouder De Way	NV	0,03%	21.000	4.777 miljoen	4.863 miljoen	123.164 miljoen	110.701 miljoen	174 mil- joen	Laag	Laag
ROVA	Wethouder De Way	NV	260 aandelen B	65.000	44 miljoen	46 miljoen	64 miljoen	64 miljoen	5,1 miljoen	Laag	Gemiddeld

*= o.b.v. jaarrekeningen 2025

GRONDBELEID

INLEIDING EN SAMENVATTING

Samenvatting (financiële) resultaten Grondbeleid

In de paragraaf Grondbeleid geven we een doorkijk in het te voeren grondbeleid voor het komende jaar en naar de toekomst. Als uitgangspunt streven we een bouwka-
vel-productie van ongeveer 50 gemeentelijke woningbouwka-
vels en ongeveer 50 woning-
bouwka-
vels door de particuliere/private sector na. Als verkoopresultaat voorzien we
voor 2027 31 woningbouwka-
vels en 1 bedrijfska-
vel. Het verloop van de boekwaarde in
2027 ziet er als volgt uit:

Boekwaarde 01-01-2027	€ 2,5 mln
Uitgaven/investeringen (voornamelijk kosten bouw- en woonrijp maken)	+ € 4,9 mln
Opbrengsten (kavelverkoop)	- € 3,1 mln
Winstneming 2027	€ 0,4 mln
Boekwaarde 31-12-2027	€ 4,7 mln

De boekwaarde neemt als gevolg van de start van het bouwrijp maken van diverse
plannen en waarbij de opbrengsten voor een deel in 2028 worden verwacht toe tot
€ 4,7 miljoen.

Voor het kunnen opvangen van de conjuncturele- en projectrisico's van het grondbe-
drijf is een bedrag benodigd van € 1,3 miljoen, het zogenaamde weerstandsvermogen.
Voor de toekomst is het van groot belang om de woningbouwproductie (o.a. aantallen
en typologieën) blijft voldoen aan het woningbouwprogramma. Hier zetten wij ons
grondbeleid actief op in. Dit kunnen wij als gemeente niet alleen en dit vraagt om een
goede samenwerking met andere partners, waaronder het Rijk, Provincie, corporaties
en ontwikkelaars, maar ook particuliere initiatiefnemers.

De woning- en vastgoedmarkt laat nog steeds een grote vraag naar woningen zien.
De bouw van nieuwe woningen heeft echter te maken met een aantal problemen.
Grote bottlenecks voor de woningbouw zijn onder andere de hoge bouwkosten, het

stikstofdossier en juridische vertragingen. Ook netcongestie, waardoor nieuwe woon-
wijken niet op het elektriciteitsnetwerk aangesloten kunnen worden, zorgt steeds vaker
voor vertraging. Deze problematiek kan ook gevolgen hebben voor de toekomstige
resultaten van het grondbedrijf. De ontwikkelingen in de markt monitoren wij continu en
verwerken wij indien nodig in de ramingen van de projecten.
Door de ambities omtrent betaalbaar wonen, groen, water en duurzaamheid komt het
financieel haalbaar maken van nieuwe gebiedsontwikkelingen verder onder druk te
staan.

GRONDBELEID

1.1 Algemeen

Het grondbeleid van de gemeente Dinkelland is vastgelegd in de Nota Grondbeleid
die door de raad in 2016 is vastgesteld. In deze Nota zijn de beleidskaders vastgelegd
voor de wijze waarop de gemeente de gewenste verandering van het grondgebruik
en de beleidsdoelen wil realiseren. Hierbij kan onder andere worden gedacht aan de
beleidsvelden wonen en werken. Met de keuze tussen actief grondbeleid en facilite-
rend grondbeleid geeft de gemeente aan, hoe zij de regie op de gewenste ruimtelijke
invulling wil bereiken. We bieden een geactualiseerde Nota Grondbeleid in 2027 ter
vaststelling aan de raad aan.

1.2 Doel grondbeleid

In de huidige Nota Grondbeleid is het doel van het gemeentelijk grondbeleid als volgt
geformuleerd:
Grondbeleid kan hiermee worden gedefinieerd als het beleid dat zich richt op een
efficiënt en rechtvaardig verloop van activiteiten op de grondmarkt, met het oog op het
realiseren van publieke doelstellingen zoals bevordering van het maatschappelijk ruim-
tegebruik, het bevorderen van een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten
bij locatieontwikkeling en het verhogen van de kwaliteit van het ruimtegebruik, de
zeggenschap voor de burger en marktwerking op de grondmarkt.

1.3 Keuze voor grondbeleid

De vorm van grondbeleid (actief, faciliterend of mogelijk een mengvorm) kiezen we afhankelijk van de situatie. Ons uitgangspunt is hierbij actief grondbeleid, tenzij dit op basis van factoren als grondposities, gemeentelijke doelstellingen, mogelijkheid tot sturing, risicoprofiel, verwacht financieel resultaat en/of benodigde deskundigheid onwenselijk of niet goed mogelijk is.

1.4 Financieel beleid Grondbedrijf

Het voeren van (actief) grondbeleid brengt risico's met zich mee. Door een voorzichtig en behoudend financieel beleid te voeren, houden we de kans op negatieve financiële verrassingen zo klein mogelijk. Dit financieel beleid zetten we ook voor de komende jaren voort.

We streven voor grondexploitatie voor nieuwe gebiedsontwikkelingen naar financieel sluitend, waarbij tijdens de realisatie het eindresultaat verder wordt geoptimaliseerd.

We merken dat dit uitgangspunt hoe langer hoe meer onder druk komt te staan. Door de ambities, extra opgaven voor water, groen en energie en het aandeel betaalbare woningen, maken het lastiger om tot een financieel sluitende grondexploitatie te komen voor de nieuwe gebiedsontwikkelingen.

1.5 Grondprijsbeleid

Grondprijzen stellen we op basis van een onafhankelijk en marktconform taxatierapport vast middels de Grondprijsbrief. Door het vaststellen van marktconforme grondprijzen voorkomen we tevens een vermeende staatssteun.

1.6 Risicomanagement

Bij grondexploitatie lopen gemeenten risico's. Het financiële risico voor gemeenten is bij actief grondbeleid over het algemeen groot, omdat dit gemoeid gaat met omvangrijke gemeentelijke (voor)investeringen, die pas later door de inkomsten uit grondverkoop worden afgedekt. Het financiële risico is voor de gemeente bij faciliterend grondbeleid relatief beperkt, omdat de gemeente uitsluitend kosten verhaalt op particuliere ontwikkelaars. Het regelmatig en systematisch onderzoeken en kwantificeren van de

risico's die de financiële haalbaarheid van een project bedreigen en het formuleren en toepassen van maatregelen, waarmee deze risico's zo doeltreffend mogelijk beheerst kunnen worden, noemen we risicomanagement. Binnen de algemene reserve houden we een buffer aan om deze risico's te kunnen opvangen, indien deze zouden optreden (het benodigde weerstandsvermogen).

1.7 Resultaten van het grondbedrijf

Alle financiële resultaten van de grondexploitatie (winstnemingen en verliesvoorzieningen) en afwaarderingen van grondaankopen brengen we rechtstreeks ten laste/ten gunste van de algemene reserve. Voor een aantal specifieke risico's berekenen we een weerstandsvermogen. Deze maakt deel uit van het algemene weerstandsvermogen van de hele gemeente.

1.8 Verantwoording over het gevoerde grondbeleid

Voor het afleggen van verantwoording over het grondbeleid en de financiële effecten ervan sluiten we aan bij de reguliere planning en control momenten.

Begroting

In de begroting geven we een doorkijk in het te voeren grondbeleid voor het komende jaar en naar de toekomst. Daarnaast actualiseren we de prognose van de projecten (inkomsten en uitgaven). De resultaten hiervan zijn terug te vinden in paragraaf 3.1 van deze paragraaf Grondbeleid 2027.

Tussentijdse Rapportage Grondbedrijf (Programmajaarnaal)

Tussentijds actualiseren we de grondexploitatie met het doel om te bezien in welke mate de prognoses omtrent inkomsten en uitgaven in de diverse complexen naar verwachting gerealiseerd gaan worden. Het moment van actualisatie vindt plaats in het derde kwartaal als onderdeel van het programmajaarnaal.

BESPIEGELEN OP DE GROND- EN VASTGOEDMARKT

Lokaal

De vraag naar woningen in de gemeente Dinkelland is in 2026 nog onverminderd groot. Als gemeente streven we naar het verkopen van gemiddeld 50 woningbouwka-

vels per jaar. Bij deze doelstelling betrekken we de woningbouwcorporatie actief om de taakstellingen binnen de sociale huursector ook op korte termijn te kunnen verwezenlijken. Voor 2027 verwachten we 31 woningbouwkavels te verkopen: 3 kavels in Diepengoor (Denekamp) en 28 kavels in De Wieffer Deurningen. En 1 bedrijfskavel op het bedrijventerrein De Mors V.

Voor de (nabije) toekomst verwachten wij dat de vraag naar woningen groot blijft, maar de nieuwbouwproductie heeft te maken met diverse problemen waardoor de productie kan tegenvallen. Met name de huidige grote onzekerheid in het stikstofdossier en de lange planningsprocedures bij de energienetbeheerders (stroom en water) kunnen aanzienlijke vertragingen gaan opleveren. In totaal hebben we in onze grondexploitaties per 01012027 nog ongeveer 6,0 hectare woningbouwgrond voor ongeveer 307 woningen in de pijplijn en 1,6 hectare bedrijfskavels. Daarnaast proberen we de komende jaren met de recente aankopen in Ootmarsum en Rossum het aanbod verder te vergroten. We zijn actief om een nieuwe bedrijventerreinen te ontwikkelen in de kernen Weerselo en Denekamp. De eerdergenoemde stikstofproblematiek verwachten we ook voor de bedrijventerreinen. Daarnaast speelt hier ook nog de aansluitingen op het energienetwerk een extra vertragende factor.

FINANCIËLE POSITIE GRONDBEDRIJF

2.1 Inleiding

Om het feitelijke (eind)resultaat van het grondbedrijf over 2027 te kunnen bepalen, is het nodig dat voor de onderstaande drie groepen projecten/gronden wordt stilgestaan bij de afzonderlijke resultaten van deze categorieën:

A. Bouwgronden in Exploitatie (BIE)

Dit zijn gronden die het grondbedrijf actief transformeert naar bouwgrond. Uw raad heeft hiervoor een grondexploitatiecomplex (ruimtelijk plan) met een grondexploitatiebegroting vastgesteld. Voor deze begroting hebben wij alle lopende grondexploitatiebegrotingen weer geactualiseerd.

B. Ruilgronden Materieel Vast Actief (MVA)

Dit gaat om gronden die niet of nog niet in ontwikkeling worden gebracht of worden afgestoten.

2.2 Bouwgronden in Exploitatie (gemeentelijke grondexploitaties, ofwel BIE's)

In 2026 worden twee woningbouwcomplexen Brookhuis Ootmarsum en De Lenne Saasveld en bedrijventerrein De Mors IV afgesloten. Het aantal BIE's binnen het grondbedrijf bedraagt op 112027 9 woningbouwcomplexen en 1 bedrijventerrein. Naar verwachting kan dit in 2027 worden uitgebreid met een woningbouwcomplex De Duus Ootmarsum en een bedrijventerrein in Weerselo.

2.2.1 Kosten en opbrengsten 2027

In onderstaand overzicht zijn de totale kosten en opbrengsten van alle gemeentelijke grondexploitaties opgenomen, uitgesplitst naar de geraamde kosten en opbrengsten en de verwachte inkomsten en uitgaven voor 2027 (exclusief winstneming).

Kosten 2027 (bedragen x € 1000)	Raming
Bouw- en woonrijp maken	4455
Plankosten en beheerskosten	412
Overige en rente	13
Totale kosten	4880

Opbrengsten 2027 (bedragen x € 1000)	Raming
Opbrengsten woningbouw	2723
Opbrengsten bedrijventerreinen	399
Totale opbrengsten	3122

Kosten

De hoge kosten in 2027 worden veroorzaakt door de start van het bouwrijp maken van Rossum Noord, Bögelscamp, Diepengoor, De Wieffer en Koninksweg alsmede het woonrijp maken van het Spikkert en Denekamp Oost 1e fase.

Opbrengsten woningbouw

We verwachten in 2027 te starten met de kaveluitgiftes Rossum Noord 2e fase, Denekamp Oost fase 2B, Bögelscamp en Koninksweg. Hiervan verwachten we de kavelopbrengsten in 2028. Dit in verband met de optietermijn van 6 maanden tot het moment van de aktepassering/moment van betaling. Voor de start van de kaveluitgiftes in Diepengoor (3 kavels) en De Wieffer (28 kavels) verwachten we de inkomsten in 2027.

2.2.2 Winstnemingen

De BBV schrijft voor dat eerder dan bij het afsluiten van grondexploitaties, tussentijds winst genomen moet worden. Indien met voldoende zekerheid vaststaat dat er sprake is van een positief resultaat ofwel winst, moet deze worden genomen. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de risico's die specifiek samenhangen met de nog te realiseren kosten en opbrengsten van de individuele grondexploitaties.

In 2027 worden er binnen de grondexploitaties kosten en opbrengsten gerealiseerd en zijn de ramingen van toekomstige kosten en opbrengsten geactualiseerd. Dit leidt ertoe dat er op diverse complexen met een positief resultaat winst dient te worden genomen. In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de complexen waar (tussentijds) winst kan worden genomen per 31122027. De tussentijdse winstnemingen brengen we ten gunste van de algemene reserve. Dit betreft een bedrag van in totaal € 327.000.

Winstraming complexen (bedragen x € 1000)	Raming
Denekamp Oost 2e fase	10
Tilligte Noord	5
Deurningen De Wieffer	226
De Mors V	86
Totale kosten	327

2.2.3 Resultaat afgesloten complexen

Per 31122027 kunnen de grondcomplexen Spikkert en Denekamp Oost 1e fase worden afgesloten met een voordelig resultaat van € 96.000.

2.2.4 Getroffen verliesvoorziening BIE's

Als we op een BIE een tekort verwachten, dan treffen wij direct een voorziening ter grootte van het verwachte tekort na realisatie, ofwel het tekort op eindwaarde. Naar verwachting worden in 2027 geen complexen met een verliesvoorziening afgesloten.

2.3 Overige gronden/ Complex Ruilgronden

Algemeen

Onder deze categorie vallen alle strategische gronden en ruilgronden. Deze gronden maken geen onderdeel uit van een BIE.

Ontwikkeling boekwaarde (MVA)

Dit onroerend goed wordt op termijn in ontwikkeling gebracht dan wel verkocht of geruild. Gronden die in het verleden verworven zijn, zijn volgens de BBV uitgesplitst in:

- “Warme gronden”, waarvan wordt voorzien dat deze binnen afzienbare termijn tot ontwikkeling worden gebracht (bijvoorbeeld als nieuw woningbouwgebied of bedrijventerrein) en waarvoor een operationele grondexploitatie zal worden opgesteld. Deze gronden mogen gewaardeerd worden tegen de toekomstige bestemming.
- “Agrarische gronden”, deze moeten gewaardeerd worden tegen de (markt)waarde in het economische verkeer volgens de huidige bestemming.

In de volgende tabel is een samenvattend overzicht opgenomen van de boekwaarden en oppervlakten van de gronden, zoals hiervoor omschreven.

Ontwikkeling boekwaarde	Oppervlakte 01-01-2027	Boekwaarde 01-01-2027	Boekwaarde per m2
Warm	141.566 m2	5.502.354	€ 38,87
Agrarisch	302.816 m2	1.748.501	€ 5,77
Totale	444.382 m2	7.250.855	€ 16,32

2.4 Te verwachten resultaten van het grondbedrijf

De bedragen zijn in eerdere paragrafen toegelicht, en in onderstaand overzicht samenvattend opgenomen. Totaalresultaat € 423.000 voordelig.

- 3.2.2 Winstnemingen € 327.000
- 3.2.3 Afsluitingen € 96.000
- 3.2.4 Vrijvallen verliesvoorzieningen n.v.t.

2.5 Weerstandsvermogen

Voor het grondbedrijf zijn een aantal risico's becijferd:

- Vertraging in de gronduitgifte;
- Rentestijging;
- Extra kostenstijging bouw- en woonrijp maken;
- Tegenvallers bouw- en woonrijp maken.

Het totaal van deze risico's hebben we becijferd op € 0,9 miljoen. Veiligheidshalve wordt een veiligheidsmarge van 40% gehanteerd. Daarmee komt het benodigde weerstandsvermogen uit op € 1,3 miljoen. Het grootste risico binnen het grondbedrijf is en blijft de post bouw- en woonrijp maken. De hoogte hiervan is sterk afhankelijk van de conjuncturele omstandigheden. Vanaf 2027 is hiervoor een totaalraming van € 10,1 miljoen geraamd. Hierin is rekening gehouden met een jaarlijkse kostenstijging van 3%. De onderliggende ramingen worden jaarlijks geactualiseerd en geïndexeerd om het financiële risico zo klein mogelijk te houden.

PROGNOSE 2027 EN VOLGENDE JAREN

3.1 Inleiding

Alle grondexploitaties zijn doorgerekend met de gerealiseerde kosten en opbrengsten uit 2026 en de nog te verwachten kosten en opbrengsten na 2026. Hiermee worden de te verwachten eindresultaten opnieuw berekend. Deze eindresultaten zijn tevens van belang om de hoogte van de winstnemingen in 2026 en 2027 te kunnen bepalen. In dit deel wordt ingegaan op de ontwikkelingen van het grondbedrijf, resulterend in de prognose van de financiële positie van het grondbedrijf 2027.

3.2 Uitgangspunten

Kostenstijging

Kijkend naar het verleden, dan komt het gemiddelde langjarig kostenstijgingspercentage voor de grond, weg- en waterbouw uit op circa 3%. Voor de toekomstige jaren rekenen we met een verwachte kostenstijging bouw- en woonrijp maken van gemiddeld 3% op jaarbasis.

Opbrengstenstijging

De grondprijzen die in de grondexploitaties zijn opgenomen zijn actueel en marktconform volgens de meest recente grondprijsbrief 2026. Gelet op de verwachte ontwikkelingen op de woning- en vastgoedmarkt, houden we mede uit het voorzichtigheidsprincipe geen rekening met een toekomstige opbrengstenstijging van de bouwgrond.

Rente

De grondexploitaties rekenen we door met een toekomstig rentepercentage van 0,5% (omslagrente voor het grondbedrijf). De disconteringsvoet, ofwel de rente waarmee het exploitatieresultaat op eindwaarde naar de waarde per heden wordt gebracht (=startwaarde), is conform de landelijke BBV-regelgeving 2,0%.

Looptijd

Om risico's die samenhangen met een zeer lange looptijd te beperken, is het uitgangspunt dat de looptijd van een grondexploitatie in beginsel maximaal 10 jaar bedraagt. Gemotiveerd kan hiervan worden afgeweken.

3.3 Programma

De grondexploitaties (BIE's) voorzien in de uitgifte van gronden voor woningen en bedrijven. Hierna wordt ingegaan op de programmering van de uitgifte van gemeentelijke bouwterreinen bedoeld voor woningbouw respectievelijk bedrijventerreinen.

Prognose uitgifte gemeentelijke woningbouwkwavels en bedrijfskwavels

In totaal voorzien de huidige gemeentelijke grondexploitaties (harde plannen) in de bouw van circa 307 woningen. Het betreft de uitgifte van bouwgrond, de oplevering van de woningen is gemiddeld één tot twee jaar later. In dit overzicht is de plancapaciteit van De Duus Ootmarsum nog niet opgenomen. Zodra de raad de grondexploitatie, naar verwachting in 2027, heeft vastgesteld, zal een aanzienlijk aantal woningbouwkwavels aan het onderstaande overzicht worden toegevoegd.

Vastgestelde complexen woningbouw

Aantallen kavels	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Totaal
Rossum Noord 2e fase	0	39	-	0	0	0	39
Denekamp Oost 2e fase	0	80	25	18	0	15	138
Bögelscamp	0	38	24	0	0	0	62
Tilligte Noord	0	6	6	7	7	0	26
Diepengoor	3	0	-	0	0	0	0
Deurningen De Wieffer	28	0	-	0	0	0	28
Saasveld Koninksweg	0	11	-	0	0	0	11
Totalen	31	174	55	25	7	15	307

Vastgestelde complexen bedrijventerreinen

Te verkopen m2's	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Totaal
De Mors V	0	3194	3194	3194	3194	3194	15970
Totalen	0	3194	3194	3194	3194	3194	15970

Bouw- en woonrijp maken

Voor alle grondcomplexen hebben we de ramingen bouw- en woonrijp maken opnieuw geactualiseerd en op prijspeil 2026 geraamd. Voor de verwachte uitgaven in de komende jaren hebben we de bedragen geïndexeerd met een parameter voor kostenstijging. Daarbij hebben we aansluiting gezocht bij een langjarig CBS gemiddelde vanuit de gww-sector.

Opbrengsten

De nog te verkopen bouw kavels hebben we doorgerekend op basis van de grondprijzen uit de Grondprijsbrief 2026. Te verwachten kosten en opbrengsten vanaf 2027:

Te verwachten kosten en opbrengsten 2027

Complexen	bouw- en woonrijp	Plan-kosten	Beheers-kosten	Rente	Totaal kosten	Opbrengsten
Spikkert	650	5	1	-3	652	0
Denekamp Oost 1e fase	665	5	2	-4	668	34
Rossum Noord 2e fase	1253	55	15	-4	1318	1960
Denekamp Oost 2e fase	2355	195	65	-26	2589	5292
Bögelscamp	2279	110	15	-11	2392	3224
Tilligte Noord	364	140	40	-4	540	2430
Diepengoor	97	15	13	5	130	154
Deurningen De Wieffer	1333	30	10	-1	1372	2509
Saasveld Koninksweg	394	18	8	4	423	642
De Mors V	757	125	13	-8	887	1996
Totalen	10147	698	180	-53	10972	18240

3.4 Resultaat Grondexploitaties met een winstverwachting en voorzienbaar tekort

In onderstaand overzicht zijn de (eind)resultaten van de gezamenlijke grondexploitaties vermeld, waarbij een onderscheid is gemaakt tussen grondexploitaties met een verwacht positief en een verwacht negatief eindresultaat. De grondexploitaties met een verwacht positief resultaat hebben een gezamenlijk geprognosticeerd resultaat van afgerond € 5,201 miljoen op eindwaarde. Dit bedrag zal in de loop der jaren via tussen-tijdse winstneming ten gunste van de algemene reserve worden gebracht.

De grondexploitatie met een verwacht negatief exploitatieresultaat, laat een totaal exploitatietekort van € 0,627 miljoen (op eindwaarde) zien. Hiervoor zijn reeds een tweetal verliesvoorzieningen getroffen. Jaarlijks zal de hoogte van de verliesvoorzieningen worden afgestemd op het dan berekende exploitatietekort.

Positieve exploitatieresultaten

	Raming
Spikkert	-2
Denekamp Oost 1e fase	-94
Rossum Noord 2e fase	-307
Denekamp Oost 2e fase	-1998
Bögelscamp	-496
Tilligte Noord	-1249
Deurningen De Wieffer	-287
De Mors V	-769
Totalen	-5201

Negatieve exploitatieresultaten

Voorzieningen per 01-01-2027	Raming
Diepengoor	570
Saasveld Koninksweg	56
Totalen	627

Een – betekent een positief resultaat in bovenstaande tabel

Winstnemingen

Voor het bepalen van de winst hebben we de Percentage of Completion (PoC)-methode gebruikt. Dit betekent dat winst geleidelijk wordt genomen naarmate het project vordert. Daarbij kijken we naar:

- welk deel van de totale verwachte opbrengsten al is gerealiseerd; en
- welk deel van de totale verwachte kosten al is gemaakt.

Deze percentages vermenigvuldigen we met elkaar en passen we toe op het verwachte positieve eindresultaat:

Winstneming = % gerealiseerde opbrengsten × % gerealiseerde kosten × verwacht eindresultaat

Omdat de verkoop van kavels, de kosten en het verwachte eindresultaat gedurende het project kunnen veranderen, kan de winstneming per jaar verschillen.

3.5 Resultaat Materieel Vaste Activa (complex Ruilgronden)

De MVA gronden kennen een boekwaarde van € 7,3 miljoen per 112027, waarvoor geldt dat bij het openen van een grondexploitatie deze gronden worden overgeheveld naar het betreffende complex. In zijn algemeenheid geldt, dat de boekwaarde is afgestemd op de waarde in het huidige economische verkeer (MVA) of tegen rendabele inbrengwaarden in geval van een toekomstige grondexploitatie (warme gronden).

Ontwikkeling boekwaarde	Oppervlakte 01-01-2027	Boekwaarde 01-01-2027	Boekwaarde per m2
Warm	141.566 m2	5.502.354	€ 38,87
Agrarisch	302.816 m2	1.748.501	€ 5,77
Totale	444.382 m2	7.250.855	€ 16,32

Weerstandsvermogen

Het risicoprofiel blijft voorlopig hoog. Dit wordt met name veroorzaakt door de vertragingen in de woningbouwproductie. Maar ook door politieke, economische en (inter) nationale ontwikkelingen zijn de financiële onzekerheden toegenomen. We houden rekening met een bedrag van € 1,3 miljoen als weerstandsvermogen per 112027 (zie ook paragraaf 2.5).

BEDRIJFSVOERING

Voor de gemeenten Dinkelland en Tubbergen is de bedrijfsvoering binnen Noaberkracht georganiseerd. De begroting 2027 van Noaberkracht is, na een zienswijzeprocedure bij beide gemeenteraden, in september 2026 door het bestuur van Noaberkracht vastgesteld.

FRAUDERISICO'S

De gemeente is zelf verantwoordelijk voor fraudebestrijding. Vanwege de maatschappelijke functie is het van belang om dit intern en extern zichtbaar en transparant te maken. Daarom voeren we sinds 2018 een fraude-risicoanalyse uit. In het kader van de jaarlijkse herijking van deze fraude-risicoanalyse hebben we dit jaar opnieuw een inventarisatie uitgevoerd op de (mogelijk) aanwezige frauderisico's en de getroffen beheersmaatregelen. Naar aanleiding van deze inventarisatie hebben we gekeken naar de opzet, bestaan en werking van beheersing en getroffen bijsturingsmaatregelen van de toprisico's met de risico-inschatting 'hoog' en de toprisico's met een gemiddeld risico. Aan de hand van deze analyse kunnen wij de beheersbaarheid van de frauderisico's binnen onze organisatie vergroten en deze aandacht geven tijdens de controlewerkzaamheden.

De specifieke fraude-risico's met verhoogde aandacht nemen we op in de fraude-risicoanalyse. In de scope van de belangrijkste frauderisico's vallen onder andere subsidies, inkopen, sociaal domein, uitkeringen, aanbestedingen, M&O etc. Mochten er gedurende het boekjaar fraude-risico's opspelen, dan worden deze met een eventuele toelichting verantwoord in de financiële overzichten. Met betrekking tot de recente herijking van de fraude-risicoanalyse kunnen we concluderen dat er geen materiële fraudes zijn geconstateerd.

CONTINUÏTEIT

De begroting is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. De continuïteit van gemeenten is op grond van artikel 12 van de financiële-verhoudingswet verankerd. Om die reden is de continuïteit van de gemeente in voldoende mate gewaarborgd. Tevens zijn in de jaarrekening of andere besluiten geen stellige voornemens om majeure aanpassingen te doen in beleid, taken, activiteiten of locaties die mogelijk materiële effecten hebben op vermogen of resultaat.

OPENBAARHEID

WET OPENBAARHEID

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden en heeft als doel een transparanter en actief openbaar makende overheid. Aandacht voor de open-overheid is van belang. We zien dat inwoners steeds meer transparantie vragen. Ook zijn er steeds vaker publiek beladen dossiers en is de complexiteit daarvan groot.

De drie voornaamste verplichtingen uit de wet zijn actieve openbaarmaking (informatie uit eigen beweging openbaar maken), passieve openbaarmaking (informatie verstrekken naar aanleiding van een (Woo-)verzoek) en de informatiehuishoudingsplicht. De actieve openbaarmaking is verdeeld in informatie categorieën, welke weer verdeeld zijn in tranches. Tranche 1 is reeds in 2024 in werking getreden. Tranche 2, 3 en 4 worden verwacht in 2027.

In 2027 gaan we verder met de uitvoering van het plan van aanpak open overheid, waarin de drie belangrijkste verplichtingen uit de Woo zijn opgenomen. In 2027 gaan we verder met de uitvoering van het plan van aanpak open overheid, waarin de drie belangrijkste verplichtingen uit de Woo zijn opgenomen. De regie ligt bij een stuurgroep en de uitvoering bij een kernteam.

6. Financiële begroting

OVERZICHT BATEN EN LASTEN

Overzicht baten en lasten per programma inclusief mutaties reserves

	Rekening 2025				Begroting 2026				Begroting 2027				Begroting 2028				Begroting 2029				Begroting 2030			
Bedragen * € 1000	Baten	Lasten	Saldo		Baten	Lasten	Saldo		Baten	Lasten	Saldo		Baten	Lasten	Saldo		Baten	Lasten	Saldo		Baten	Lasten	Saldo	
Begroting																								
Sociaal en gezond samenleven	15.468	45.442	29.974	N	14.481	47.564	33.082	N	12.849	44.964	32.115	N	7.500	40.658	33.158	N	7.407	39.760	32.352	N	7.497	39.794	32.296	N
Duurzaamheid en toekomstbestendige leefomgeving	4.524	4.658	134	N	9.073	10.083	1.011	N	5.736	5.668	68	V	3.706	3.712	6	N	3.705	3.715	11	N	3.712	3.724	11	N
Ruimte, wonen en leefbare kernen	8.999	9.771	772	N	11.100	12.189	1.089	N	5.851	8.760	2.909	N	7.895	9.893	1.998	N	4.166	6.256	2.090	N	3.836	5.948	2.112	N
Openbare ruimte, verkeer en mobiliteit, water en klimaat	6.039	10.712	4.674	N	5.839	10.851	5.012	N	6.314	11.668	5.353	N	5.364	10.757	5.393	N	5.494	10.904	5.410	N	5.554	10.980	5.426	N
Buitengebied, recreatie en transitie landelijk gebied	54	569	515	N	139	585	446	N	415	1.281	866	N	0	248	248	N	0	248	248	N	0	248	248	N
Economie, werk en regionale ontwikkeling	708	1.155	447	N	736	1.078	341	N	1.596	1.692	95	N	551	1.287	736	N	551	1.289	738	N	551	1.292	740	N
Veiligheid en weerbaarheid	26	4.766	4.740	N	45	4.875	4.830	N	415	5.598	5.183	N	20	5.155	5.135	N	20	5.159	5.139	N	20	5.166	5.146	N
Bestuur, organisatie en dienstverlening	4.185	18.061	13.876	N	11.252	26.201	14.948	N	1.825	18.094	16.269	N	1.203	16.227	15.024	N	1.089	16.025	14.936	N	1.025	16.276	15.251	N
Financien in meerjarenperspectief	63.173	8.041	55.132	V	65.742	4.982	60.759	V	64.424	737	63.687	V	63.847	1.808	62.039	V	64.386	3.124	61.262	V	66.735	4.642	62.093	V
Begroting - Totaal	103.175	103.175	0	V	118.408	118.408	0	V	99.426	98.461	965	V	90.086	89.745	341	V	86.819	86.481	338	V	88.931	88.069	862	V
Totaal	103.175	103.175	0	V	118.408	118.408	0	V	99.426	98.461	965	V	90.086	89.745	341	V	86.819	86.481	338	V	88.931	88.069	862	V

Overzicht baten en lasten per programma exclusief mutaties reserves

Programmaplan zonder overhead bedragen * € 1000	Rekening 2025		Begroting 2026		Begroting 2027		Begroting 2028		Begroting 2029		Begroting 2030	
Programma's Begroting												
Sociaal en gezond samenleven	30.154	N	33.151	N	38.485	N	33.901	N	32.990	N	32.997	N
Duurzaamheid en toekomstbestendige leefomgeving	638	N	1.396	N	1.799	N	6	N	11	N	11	N
Ruimte, wonen en leefbare kernen	1.822	N	1.340	N	4.024	N	1.998	N	1.800	N	1.790	N
Openbare ruimte, verkeer en mobiliteit, water en klimaat	6.264	N	5.466	N	7.158	N	6.080	N	6.096	N	6.071	N
Buitengebied, recreatie en transitie landelijk gebied	456	N	585	N	1.241	N	248	N	248	N	248	N
Economie, werk en regionale ontwikkeling	737	N	717	N	793	N	736	N	738	N	740	N
Veiligheid en weerbaarheid	4.740	N	4.855	N	5.578	N	5.135	N	5.139	N	5.146	N
Bestuur, organisatie en dienstverlening	3.920	N	3.844	N	4.284	N	3.035	N	2.902	N	3.013	N
1. Overhead	10.656	N	11.314	N	11.512	N	11.315	N	11.436	N	11.593	N
Financien in meerjarenperspectief	6.824	N	1.166	N	625	N	1.706	N	3.058	N	4.553	N
1. Lokale heffingen	7.661	V	7.851	V	8.101	V	8.459	V	8.747	V	9.049	V
2. Algemene uitkeringen	52.238	V	52.611	V	54.205	V	53.404	V	53.657	V	55.627	V
3. Dividend	1.553	V	971	V	962	V	919	V	919	V	919	V
4. Saldo financieringsfunctie	504	V	525	V	883	V	1.002	V	1.038	V	1.091	V
6. Onvoorzien		V	34	N	40	N	40	N	40	N	40	N
Programma's Begroting - Totaal	4.255	N	1.909	N	11.385	N	415	N	98	N	484	V
Programma's Mutaties reserves - Totaal	4.255	V	1.909	V	12.350	V	756	V	436	V	378	V
Resultaat	0	V	0	V	965	V	341	V	338	V	862	V

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

Sociaal en gezond samenleven										
Bedragen * € 1000			Begroting 2027		Begroting 2028		Begroting 2029		Begroting 2030	
Baten			6.479		6.757		6.770		6.797	
Lasten			44.964		40.658		39.760		39.794	
Saldo van baten en lasten			38.485	N	33.901	N	32.990	N	32.997	N
Mutatie reserve beschikking			6.370		743		638		701	
Mutatie reserve toevoeging										
Reservemutatie			6.370	V	743	V	638	V	701	V
Resultaat			32.115	N	33.158	N	32.352	N	32.296	N
Duurzaamheid en toekomstbestendige leefomgeving										
Bedragen * € 1000			Begroting 2027		Begroting 2028		Begroting 2029		Begroting 2030	
Baten			3.869		3.706		3.705		3.712	
Lasten			5.668		3.712		3.715		3.724	
Saldo van baten en lasten			1.799	N	6	N	11	N	11	N
Mutatie reserve beschikking			1.867		0		0		0	
Mutatie reserve toevoeging			0		0		0		0	
Reservemutatie			1.867	V	0	V	0	V	0	V
Resultaat			68	V	6	N	11	N	11	N
Ruimte, wonen en leefbare kernen										
Bedragen * € 1000			Begroting 2027		Begroting 2028		Begroting 2029		Begroting 2030	
Baten			4.190		7.895		4.166		3.836	
Lasten			8.214		9.893		5.967		5.626	
Saldo van baten en lasten			4.024	N	1.998	N	1.800	N	1.790	N
Mutatie reserve beschikking			1.661		0		0		0	
Mutatie reserve toevoeging			547		0		289		322	
Reservemutatie			1.114	V	0	V	289	N	322	N
Resultaat			2.909	N	1.998	N	2.090	N	2.112	N

Openbare ruimte, verkeer en mobiliteit, water en klimaat										
Bedragen * € 1000			Begroting 2027		Begroting 2028		Begroting 2029		Begroting 2030	
Baten			4.510		4.677		4.808		4.909	
Lasten			11.668		10.757		10.904		10.980	
Saldo van baten en lasten			7.158	N	6.080	N	6.096	N	6.071	N
Mutatie reserve beschikking			1.804		687		686		645	
Mutatie reserve toevoeging			0		0		0		0	
Reservemutatie			1.804	V	687	V	686	V	645	V
Resultaat			5.353	N	5.393	N	5.410	N	5.426	N
Buitengebied, recreatie en transitie landelijk gebied										
Bedragen * € 1000			Begroting 2027		Begroting 2028		Begroting 2029		Begroting 2030	
Baten			40		0		0		0	
Lasten			1.281		248		248		248	
Saldo van baten en lasten			1.241	N	248	N	248	N	248	N
Mutatie reserve beschikking			375		0		0		0	
Mutatie reserve toevoeging										
Reservemutatie			375	V	0	V	0	V	0	V
Resultaat			866	N	248	N	248	N	248	N
Economie, werk en regionale ontwikkeling										
Bedragen * € 1000			Begroting 2027		Begroting 2028		Begroting 2029		Begroting 2030	
Baten			898		551		551		551	
Lasten			1.692		1.287		1.289		1.292	
Saldo van baten en lasten			793	N	736	N	738	N	740	N
Mutatie reserve beschikking			698		0		0		0	
Mutatie reserve toevoeging			0		0		0		0	
Reservemutatie			698	V	0	V	0	V	0	V
Resultaat			95	N	736	N	738	N	740	N
Veiligheid en weerbaarheid										
Bedragen * € 1000			Begroting 2027		Begroting 2028		Begroting 2029		Begroting 2030	
Baten			20		20		20		20	
Lasten			5.598		5.155		5.159		5.166	
Saldo van baten en lasten			5.578	N	5.135	N	5.139	N	5.146	N
Mutatie reserve beschikking			395		0		0		0	
Reservemutatie			395	V	0	V	0	V	0	V
Resultaat			5.183	N	5.135	N	5.139	N	5.146	N

Bestuur, organisatie en dienstverlening						
Bedragen * € 1000	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030		
Baten	1.340	1.178	988	971		
Lasten	17.136	15.528	15.326	15.577		
Saldo van baten en lasten	15.796	N 14.350	N 14.338	N 14.606	N	
Mutatie reserve beschikking	485	25	101	54		
Mutatie reserve toevoeging	957	699	699	699		
Reservemutatie	473	N 674	N 598	N 645	N	
Resultaat	16.269	N 15.024	N 14.936	N 15.251	N	
Financien in meerjarenperspectief						
Bedragen * € 1000	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030		
Baten	64.224	63.847	64.386	66.735		
Lasten	737	1.808	3.124	4.642		
Saldo van baten en lasten	63.487	V 62.039	V 61.262	V 62.093	V	
Mutatie reserve beschikking	200	0	0	0		
Mutatie reserve toevoeging	0	0	0	0		
Reservemutatie	200	V 0	V 0	V 0	V	
Resultaat	63.687	V 62.039	V 61.262	V 62.093	V	
Geheel - Totaal	965	V 341	V 338	V 862	V	
Totale:	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030		
lasten	96.957	89.046	85.493	87.048		
baten	85.571	88.631	85.394	87.532		
tussentelling	11.385	415	98	484		
beschikking	13.854	1.455	1.425	1.399		
toevoeging	1.504	699	988	1.021		
Totaal	965	341	338	862		

OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN

bedragen * € 1000	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lokale heffingen						
Afvalstoffenheffing	2.164	2.226	2.739	2.739	2.739	2.739
BIZ-bijdrage Ootmarsum	85	86	97	97	97	97
Compensatie lokale heffingen	0					
Forensenbelasting	91	120	95	95	95	95
O.Z.B. niet-woningen eigenaren	2.010	2.006	2.054	2.126	2.179	2.233
O.Z.B. niet-woningen gebruikers	1.277	1.296	1.327	1.373	1.408	1.443
O.Z.B. woningen eigenaren	4.446	4.591	4.770	5.009	5.209	5.417
Precariobelasting	34	30	35	35	35	35
Rioolheffing	3.637	3.870	3.971	3.988	4.003	4.019
Toeristenbelasting	693	729	716	827	827	909
Lokale heffingen - Totaal	14.439	14.953	15.804	16.288	16.592	16.987
Gemeentefonds						
Algemene uitkering uit het gemeentefonds	52.238	52.611	54.205	53.404	53.657	55.627
Gemeentefonds - Totaal	52.238	52.611	54.205	53.404	53.657	55.627
Dividenden						
Dividend en andere inkomsten uit beleggingen	1.553	971	962	919	919	919
Dividenden - Totaal	1.553	971	962	919	919	919
Financieringsfunctie						
Financiering dmv langlopende leningen > 1 jaar	40	38	37	35	34	33
Financiering dmv eigen financieringsmiddelen	4					
Financiering dmv kortlopende leningen < 1 jaar	273	130				
Financieringsfunctie - Totaal	318	168	37	35	34	33
Totaal	68.547	68.704	71.007	70.647	71.201	73.566

STAAT VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

In de volgende tabel worden de incidentele mee- en tegenvallers over 2026 - 2030 weergegeven (bedragen x €1.000).

Staat van incidentele baten en lasten					
Rijlabels	Baten	Lasten	Reserve toevoeging	Reserve beschikking	Resultaat na bestemming
Circulaire economie					
2027	0	25	0	25	0
2028	0	0	0	0	0
2029	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0
Collegeprogramma					
2027	0	3.937	0	3.937	0
2028	0	0	0	0	0
2029	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0
Cultuureducatie					
2027	13	13	0	0	0
2028	13	13	0	0	0
2029	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0
Dotatie reserve RIBAM					
2027	3.937	0	3.937	0	0
2028	0	0	0	0	0
2029	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0
Grondexploitatie					
2027	423	1.661	423	1.661	0
2028	0	0	0	0	0
2029	289	0	289	0	0
2030	322	0	322	0	0
Het geven van het goede voorbeeld als gemeente op klimaatadaptatie					
2027	0	40	0	40	0
2028	0	0	0	0	0
2029	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0
Juridische kosten motie klimaatprogramma					
2027	0	62	0	62	0
2028	0	0	0	0	0
2029	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0

Staat van incidentele baten en lasten					
Rijlabels	Baten	Lasten	Reserve toevoeging	Reserve beschikking	Resultaat na bestemming
Kleikoel					
2027	0	100	0	100	0
2028	0	0	0	0	0
2029	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0
Landelijke beëindigingsregeling veehouderij bedrijven					
2027	0	288	0	288	0
2028	0	0	0	0	0
2029	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0
MFA Saasveld					
2027	0	3.650	0	3.650	0
2028	0	0	0	0	0
2029	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0
MOP 2027 - 2030					
2027	699	1.839	699	1.839	0
2028	699	685	699	685	0
2029	699	656	699	656	0
2030	699	672	699	672	0
Mutaties reserves onderling					
2027	5.596	5.596	5.596	5.596	0
2028	0	0	0	0	0
2029	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0
Onderhoudsbudget					
2027	0	281	0	281	0
2028	0	0	0	0	0
2029	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0
Overbrengen archieven naar bewaarplaats					
2027	0	200	0	200	0
2028	0	0	0	0	0
2029	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0
Personele inzet					
2027	0	47	0	47	0
2028	0	0	0	0	0
2029	0	0	0	0	0

Staat van incidentele baten en lasten					
Rijlabels	Baten	Lasten	Reserve toevoeging	Reserve beschikking	Resultaat na bestemming
2030	0	0	0	0	0
Privatiseringsbijdragen sport voor 4 jaar in 1 maal dekken					
2027	0	30	0	30	0
2028	0	30	0	30	0
2029	0	30	0	30	0
2030	0	30	0	30	0
Realisatiestimulans					
2027	210	0	210	0	0
2028	0	0	0	0	0
2029	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0
Soorten Management Plan Dinkelland					
2027	139	0	139	0	0
2028	0	0	0	0	0
2029	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0
Uitvoeringsprogramma cultuurregio Twente					
2027	0	34	0	34	0
2028	0	0	0	0	0
2029	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0
Uitvoeringsprogramma KOG					
2027	0	36	0	36	0
2028	0	0	0	0	0
2029	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0
Uitvraag onderzoek geothermie omgeving Denekamp					
2027	0	80	0	80	0
2028	0	0	0	0	0
2029	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0
Verkeersveiligheid					
2027	0	411	0	411	0
2028	0	0	0	0	0
2029	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0

Staat van incidentele baten en lasten					
Rijlabels	Baten	Lasten	Reserve toevoeging	Reserve beschikking	Resultaat na bestemming
Versnelling van woningbouw in alle kernen tlv realisatiestimulans					
2027	0	200	0	200	0
2028	0	0	0	0	0
2029	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0
Vrijval reserve coalitieakkoord tgv reserve collegeprogramma 2026 - 2030					
2027	0	3.937	0	3.937	0
2028	0	0	0	0	0
2029	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0
Witgoedregeling					
2027	0	52	0	52	0
2028	0	0	0	0	0
2029	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0
Zonnepanelen Dorper Esch					
2027	0	110	0	110	0
2028	0	0	0	0	0
2029	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0
Totaal 2027	11.015	22.626	11.003	22.614	0
Totaal 2028	712	728	699	715	0
Totaal 2029	988	686	988	686	0
Totaal 2030	1.021	702	1.021	702	0

De belangrijkste incidentele baten en lasten betreffen:

- Grondexploitatie; Winsten en verliezen grondexploitatie zijn eenmalig van aard en zijn, dus incidenteel (budgettair neutraal door dotatie/dekking aan/uit algemene reserve);
- Mutaties reserves onderling; Betreft mutaties welk eenmalig van aard zijn om reserves op peil te houden, dus incidenteel (budgettair neutraal);
- MOP 2027 - 2030; Betreft hier onttrekkingen/storungen voor onderhoud gemeentelijke gebouwen, dus incidenteel (budgettair neutraal door dekking/storting via de reserve onderhoud gebouwen);
- MFA Saasveld; Betreft hier onttrekking voor realiseren van een MFA te Saasveld, dus incidenteel (budgettair neutraal door dekking via de reserve verplichtingen voorgaande college-/raadsperiode);
- Collegeprogramma 2026 - 2030; Betreft hier de jaarlijks beschikbaar gestelde middelen voor de uitvoering van het collegeprogramma, dus incidenteel, (budgettair neutraal door dekking uit reserve collegeprogramma 2026 - 2030);
- Overige mutaties betreft hier vooral de beschikbaar gestelde middelen van voorgaande college-/raadsperiode waarvoor reeds een verplichting is aangegaan.

STRUCTUREEL BEGROTINGSSALDO DINKELLAND

(Bedragen * € 1.000)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Geraamde lasten	96.957	89.046	85.493	87.048
Geraamde baten	85.571	88.631	85.394	87.532
Saldo van baten en lasten (begrotingssaldo voor bestemming)	11.385	N 415	N 98	N 484
Beoogde toevoegingen aan reserves	1.504	699	988	1.021
Beoogde onttrekkingen aan reserves	13.854	1.455	1.425	1.399
Begrotingssaldo na bestemming (geraamd resultaat)	965	V 341	V 338	V 862
Waarvan incidentele lasten en incidentele toevoegingen aan reserves	13	13	0	0
Waarvan incidentele baten en incidentele onttrekkingen aan reserves	13	13	0	0
Saldo incidentele baten en lasten	0	0	0	0
Structureel begrotingssaldo (geraamd structureel resultaat)	965	V 341	V 338	V 862

MEERJARENBALANS

De begroting wordt gekenmerkt door verwachte kosten en opbrengsten in de komende jaren. De tegenhanger hiervan is de balans waarin de bezittingen en schulden aan het einde van het jaar worden gepresenteerd. Hoewel de balans centraal staat in de jaarrekening, is deze met de vernieuwing van de verslaggevingsregels nu ook voor de begroting verplicht. Oftewel, wat is de verwachte ontwikkeling van de bezittingen en schulden van de gemeente Dinkelland?

De balans hoeft in de begroting niet hetzelfde detailniveau te kennen als in de jaarrekening. Daarbij is alleen het eerstvolgende jaar voorgeschreven. Om een goed beeld te krijgen kiezen wij ervoor om wél een meerjarig beeld te geven. Daarbij ligt de nadruk op balansposten die een grote omvang hebben en/of meerjarig fluctueren. De belangrijkste bronnen zijn de geplande investeringen in materiële vaste activa (gebouwen, infrastructuur en riolering) en ruimtelijke ontwikkelingsplannen. Dit geeft het volgende beeld.

OVERZICHT TAAKVELDEN

Hieronder is de begroting opgenomen naar de voorgeschreven taakvelden vanuit de nieuw BBV regelgeving.

Taakvelden	* € 1000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
0.1	Bestuur	2.818 N	2.073 N	1.996 N	2.018 N	2.040 N
0.10	Mutaties reserves	1.909 V	12.350 V	756 V	436 V	378 V
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	2.219 N	0 V	0 V	0 V	0 V
0.2	Burgerzaken	465 N	344 N	371 N	420 N	425 N
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	561 N	1.667 N	668 N	464 N	549 N
0.4	Overhead	11.314 N	11.512 N	11.315 N	11.436 N	11.593 N
0.5	Treasury	1.496 V	1.845 V	1.921 V	1.956 V	2.009 V
0.61	OZB woningen	4.302 V	4.522 V	4.760 V	4.959 V	5.167 V
0.62	OZB niet-woningen	3.116 V	3.204 V	3.323 V	3.409 V	3.502 V
0.64	Belastingen overig	19 N	8 N	8 N	9 N	9 N
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	52.611 V	54.205 V	53.404 V	53.657 V	55.627 V
0.8	Overige baten en lasten	623 V	1.091 N	2.284 N	3.632 N	5.208 N
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.310 N	2.512 N	2.512 N	2.512 N	2.513 N
1.2	Openbare orde en veiligheid	2.545 N	3.066 N	2.623 N	2.627 N	2.633 N
2.1	Verkeer en vervoer	4.178 N	5.692 N	4.748 N	4.757 N	4.723 N
2.2	Parkeren	43 N	51 N	51 N	51 N	52 N
2.5	Openbaar vervoer	15 V	12 V	12 V	12 V	12 V
3.1	Economische ontwikkeling	295 N	315 N	275 N	275 N	275 N
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	132 N	24 V	0 V	0 V	0 V
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	229 N	1.199 N	253 N	255 N	257 N
3.4	Economische promotie	595 V	417 V	658 V	657 V	739 V
4.2	Onderwijshuisvesting	572 N	1.114 N	1.408 N	1.552 N	1.702 N
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.608 N	1.655 N	1.658 N	1.660 N	1.664 N
5.1	Sportbeleid en activering	399 N	396 N	395 N	390 N	377 N
5.2	Sportaccommodaties	2.523 N	2.775 N	2.727 N	2.952 N	2.772 N
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	245 N	273 N	224 N	225 N	226 N
5.4	Musea	475 N	258 N	196 N	133 N	156 N

Taakvelden	* € 1000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
5.5	Cultureel erfgoed	71 N	73 N	77 N	73 N	258 N
5.6	Media	612 N	527 N	527 N	527 N	527 N
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.425 N	2.200 N	2.067 N	2.083 N	2.097 N
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.805 N	7.223 N	2.672 N	2.681 N	2.685 N
6.22	Toegang en eerstelijns-voorzieningen Jeugd	V	V	V	V	V
6.23	Toegang en eerstelijns-voorzieningen Integraal	254 N	156 N	156 N	156 N	156 N
6.3	Inkomensregelingen	600 N	532 N	457 N	467 N	476 N
6.4	WSW en beschut werk	2.345 N	2.274 N	2.327 N	2.291 N	2.129 N
6.5	Arbeidsparticipatie	1.325 N	1.335 N	1.323 N	1.324 N	1.325 N
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	1.483 N	1.579 N	1.579 N	1.579 N	1.579 N
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	3.331 N	3.322 N	3.002 N	1.770 N	1.715 N
6.712	Begeleiding (WMO)	2.123 N	2.176 N	2.176 N	2.176 N	2.176 N
6.713	Dagbesteding (WMO)	864 N	886 N	886 N	886 N	886 N
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	40 N	40 N	40 N	40 N	40 N
6.752	Jeugdhulp ambulant regi-onaal	4.362 N	4.470 N	4.470 N	4.470 N	4.470 N
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	1.774 N	1.794 N	1.778 N	1.778 N	1.778 N
6.791	PGB WMO	45 N	47 N	47 N	47 N	47 N
6.792	PGB Jeugd	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	278 N	317 N	317 N	317 N	317 N
6.821	Jeugdbescherming	340 N	348 N	348 N	348 N	348 N
6.822	Jeugdreclassering	13 N	13 N	13 N	13 N	13 N
6.91	Coördinatie en beleid WMO	1.830 N	2.032 N	2.036 N	2.057 N	2.082 N
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	1.376 N	1.455 N	1.449 N	1.465 N	1.482 N
7.1	Volksgezondheid	1.484 N	1.617 N	1.612 N	1.613 N	1.614 N
7.2	Riolering	574 V	581 V	582 V	591 V	598 V
7.3	Afval	328 V	357 V	366 V	365 V	368 V
7.4	Milieubeheer	1.628 N	2.086 N	304 N	307 N	311 N
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	58 N	49 N	49 N	49 N	49 N
8.1	Ruimte en leefomgeving	855 N	1.048 N	986 N	1.063 N	1.075 N
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	454 V	1.319 N	6 V	295 V	328 V
8.3	Wonen en bouwen	754 N	1.636 N	1.038 N	1.052 N	1.063 N
Totaal		0 V	965 V	341 V	338 V	862 V

Bijlagen

BIJLAGE 1 VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN

INLEIDING

Gemeenten zijn sinds 2017 verplicht om een uniforme basisset van maatschappelijke beleidsindicatoren op te nemen in hun begroting en jaarrekening volgens de Regeling beleidsindicatoren gemeenten. Hieronder zijn de beleidsindicatoren gerangschikt per taakveld.

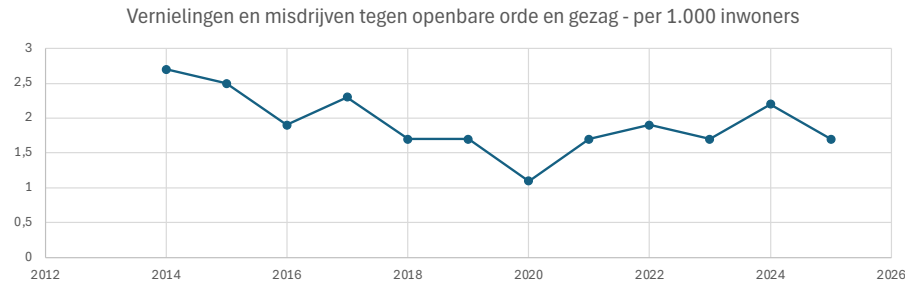
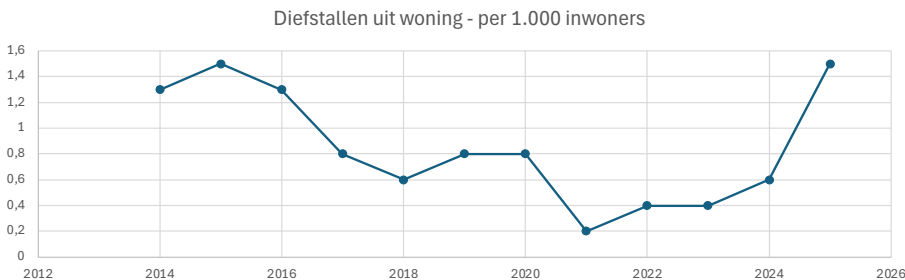
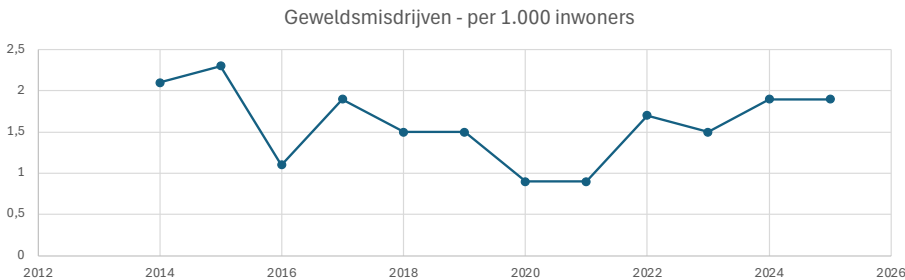
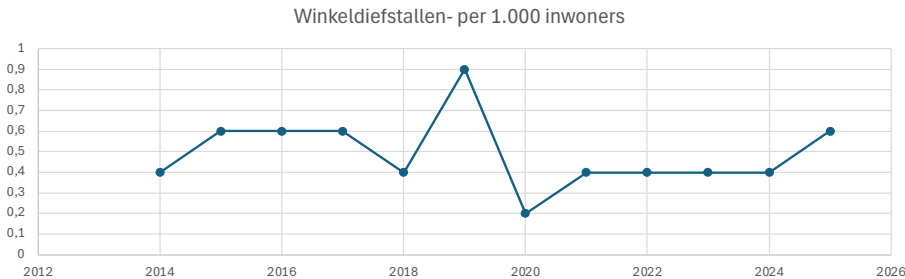
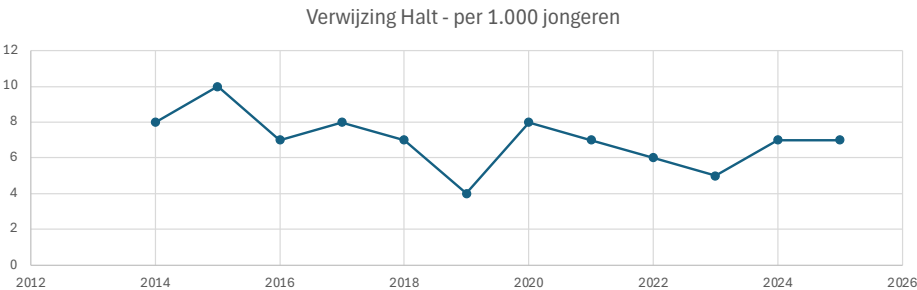
PROGRAMMA FINANCIËN IN MEERJARENPERSPECTIEF

De effecten van ons lokale beleid worden toegelicht aan de hand van een vaste set (verplichte) beleidsindicatoren.

Indicator	Realisatie 2025	2026	2027
Formatie (fte per 1.000 inwoners) *1	8,66	10,33	10,26
Bezetting (aantal medewerkers per 1.000 inwoners)	9,72	9,69	9,62
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	932	965	982
Externe inhuur (kosten als percentage van totale loonsom plus totale kosten inhuur externen) *2	9,69	4,05	4,19
Overhead (percentage van de totale kosten)	11,3	12,3	11,7

Veiligheid

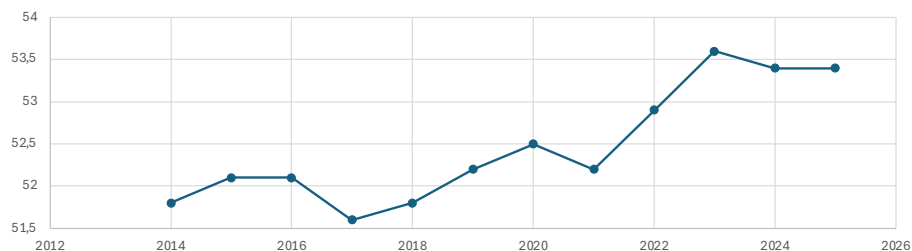
De beleidsindicatoren zijn te raadplegen via de volgende link: <https://noaberkracht.incijfers.nl/dashboard/beleidsindicatoren-bbv/veiligheid>

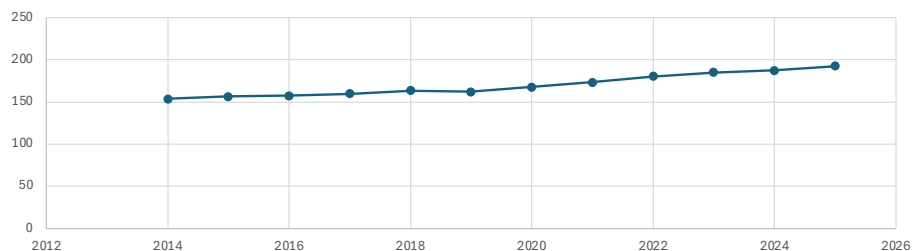
Economie

De beleidsindicatoren zijn te raadplegen via de volgende link: <https://noaberkracht.incijfers.nl/dashboard/beleidsindicatoren-bbv/economie>

Functiemenging - in percentages

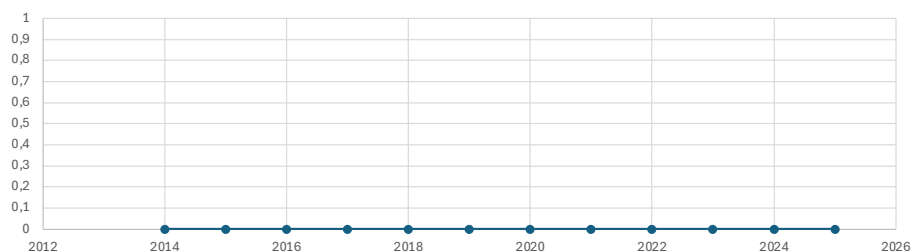
Vestigingen (van bedrijven) - per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar

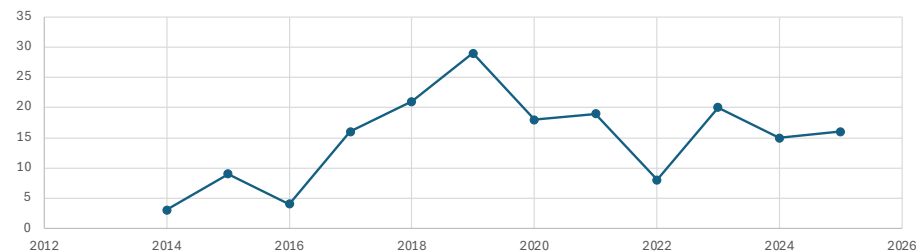
Onderwijs

De beleidsindicatoren zijn te raadplegen via de volgende link: <https://noaberkracht.incijfers.nl/dashboard/beleidsindicatoren-bbv/onderwijs>

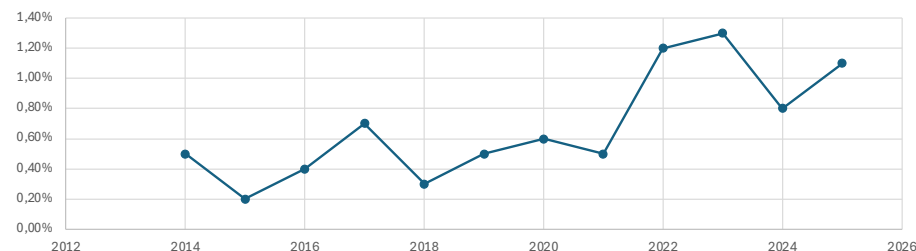
Absoluut verzuim - per 1.000 leerlingen

Relatief verzuim - per 1.000 leerlingen

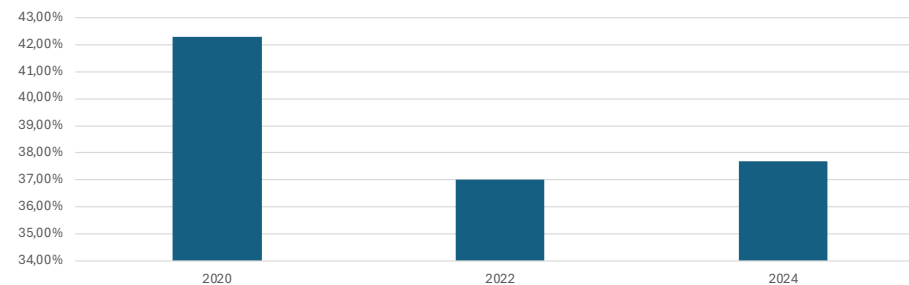
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

Sport, cultuur en recreatie

De beleidsindicatoren zijn te raadplegen via de volgende link: <https://noaberkracht.incijfers.nl/dashboard/beleidsindicatoren-bbv/sport--cultuur-en-recreatie>

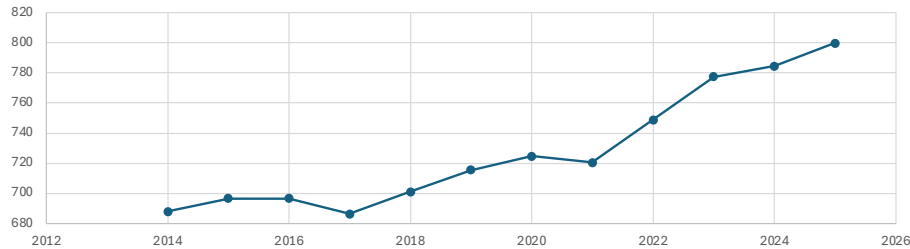
Niet-sporters

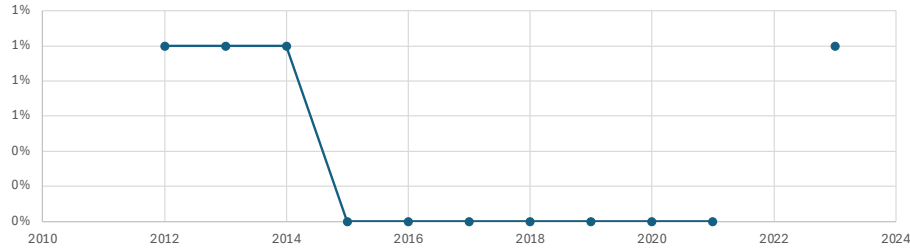
Sociaal domein

De beleidsindicatoren zijn te raadplegen via de volgende link: <https://noaberkracht.incijfers.nl/dashboard/beleidsindicatoren-bbv/sociaal-domein>

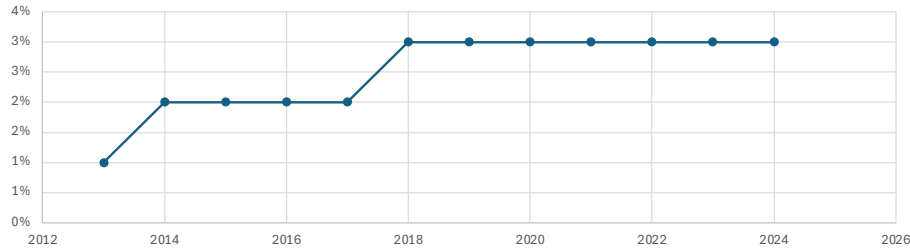
Banen - per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar

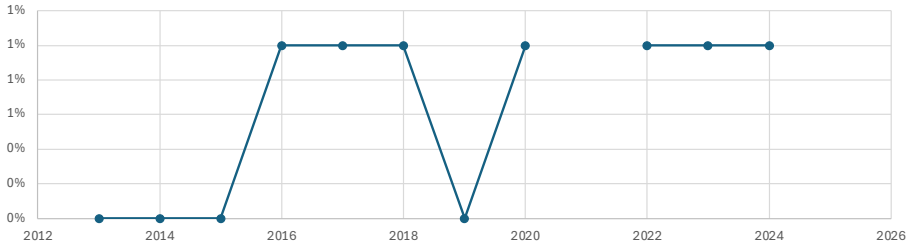
Jongeren met een delict voor de rechter

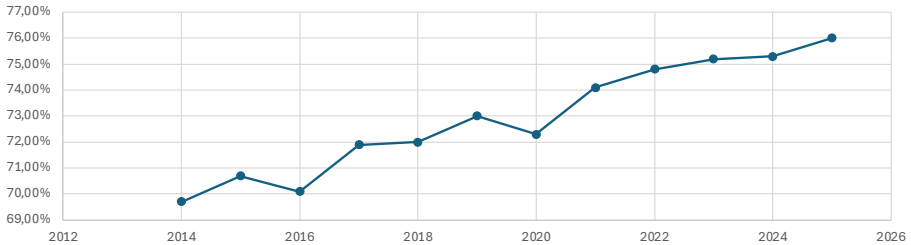
Kinderen in uitkeringsgezin

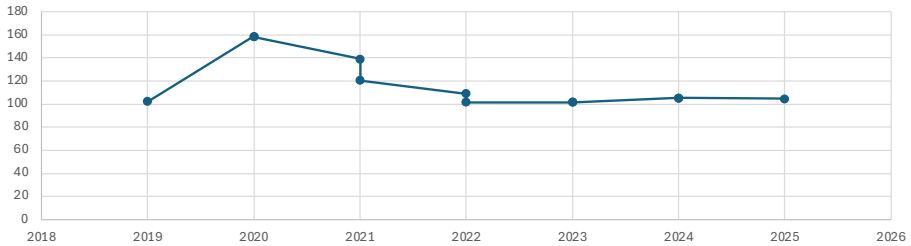
Werkloze jongeren

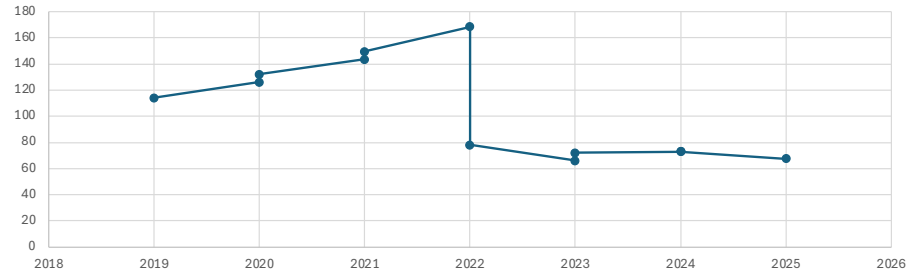
Netto arbeidsparticipatie

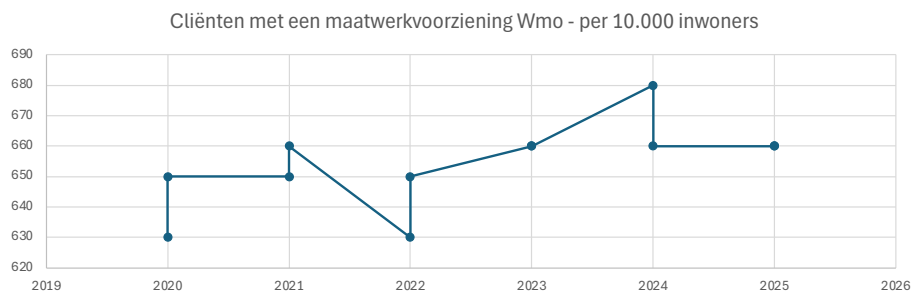
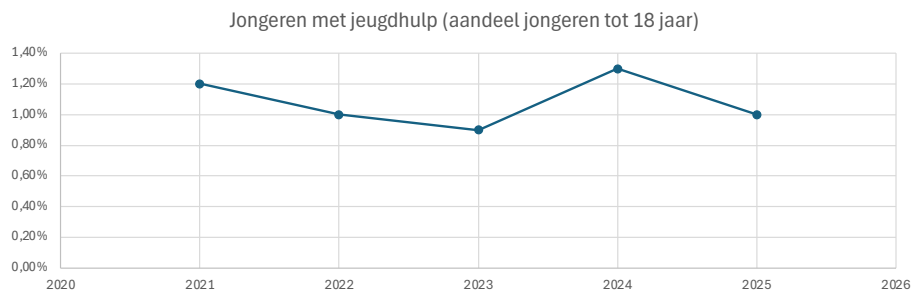
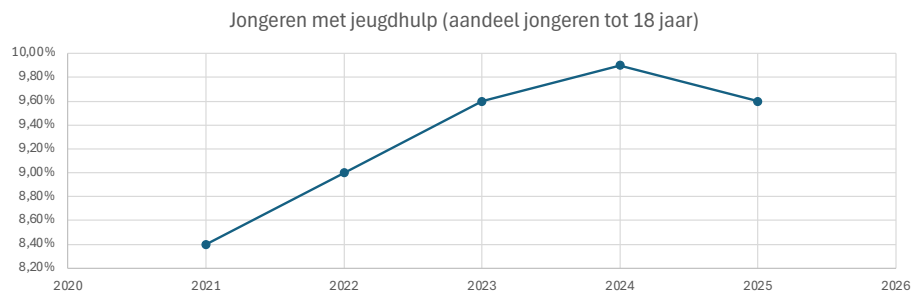

Personen met een bijstandsuitkering - per 10.000 inwoners

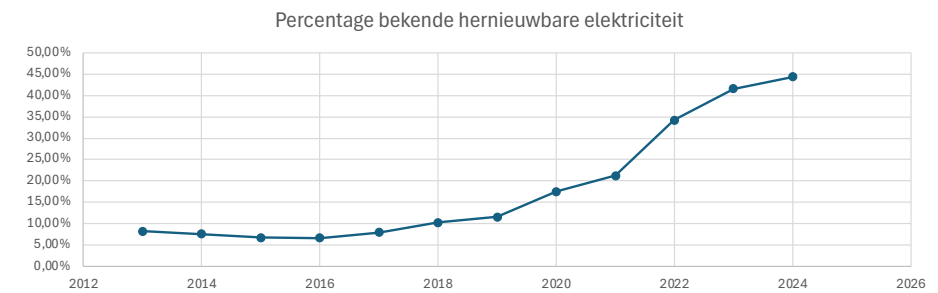
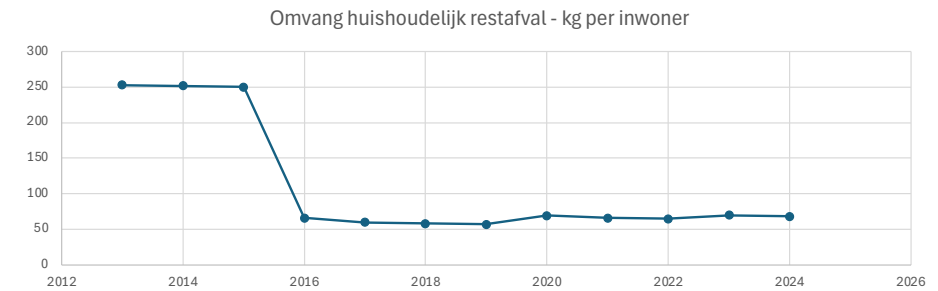
Lopende re-integratievoorzieningen - per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar

Volksgezondheid en milieu

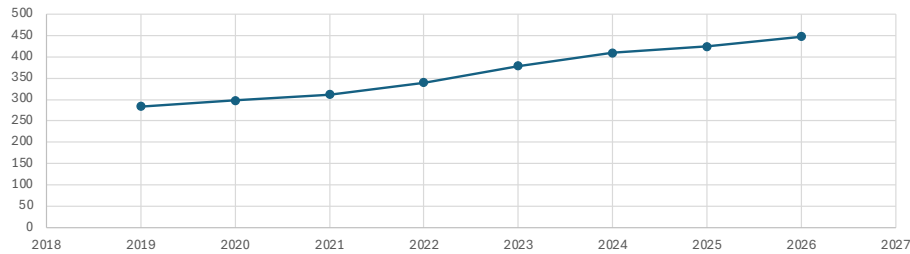
De beleidsindicatoren zijn te raadplegen via de volgende link: <https://noaberkracht.incijfers.nl/dashboard/beleidsindicatoren-bbv/volksgezondheid-en-milieu>

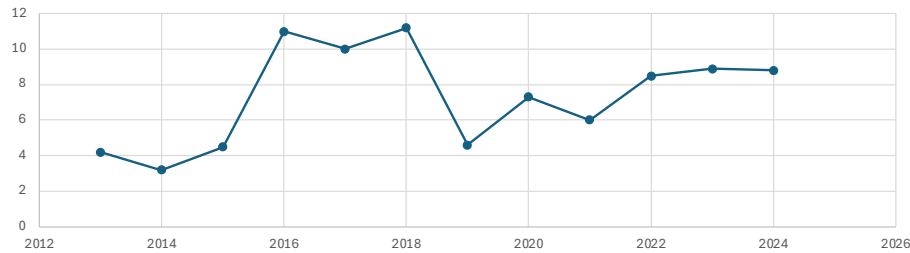
Volkshuisvesting, RO en Stadvernieuwing

De beleidsindicatoren zijn te raadplegen via de volgende link: <https://noaberkracht.incijfers.nl/dashboard/beleidsindicatoren-bbv/volkshuisvesting--ro-en-stadsvernieuwing>

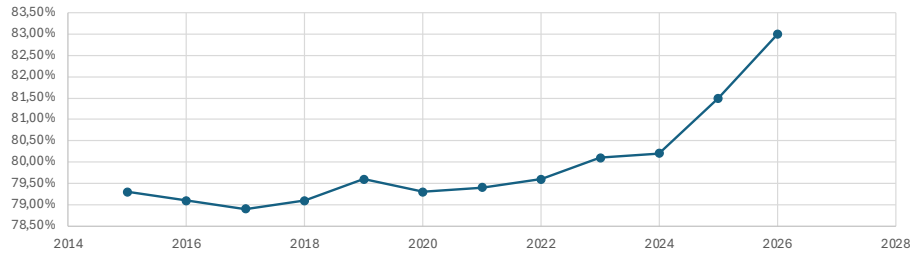
WOZ-waarde - Woningen totaal x € 1000

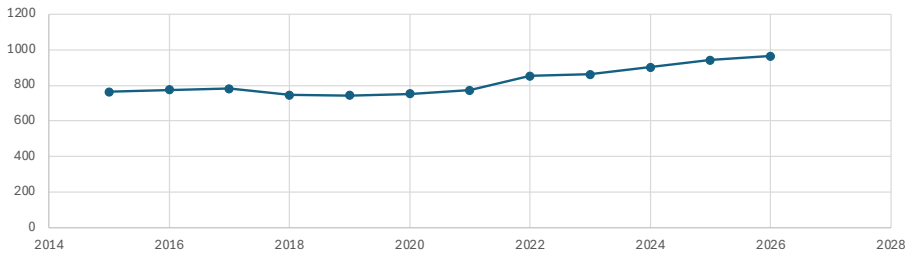
Nieuw gebouwde woningen - per 1000 woningen

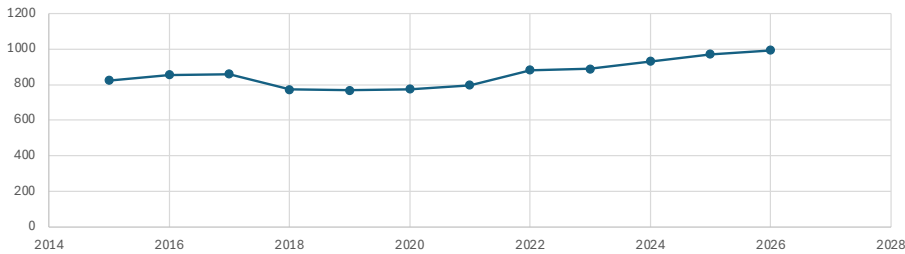
Demografische druk (Groene + grijze druk tov 20-64)

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

BIJLAGE 2: OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing laten we zien hoe de risico's zich verhouden tot het weerstandsvermogen: de saldireserve. Bij die ontwikkeling houden we niet alleen rekening met datgene wat in de begrotingsadministratie is opgenomen maar ook met verwachtingen en claims waar we nu zicht op hebben. In dit deel geven we inzicht in de stand van de reserves en voorzieningen zoals die nu in de (begrotings-) administratie is opgenomen.

Omschrijving Bedragen x € 1.000	Jaar	Saldo begin van het jaar	Struc- turele dotatie	Incidentele dotatie	Structurele onttrekking	Incidentele onttrekking	Dekking i.v.m. afschrij- ving	Saldo einde van het jaar
Algemene reser- ve, exploitatie	2027	8.629	0	423	0	7.223	0	1.828
	2028	1.828	0	0	0	0	0	1.828
	2029	1.828	0	289	0	0	0	2.118
	2030	2.118	0	322	0	0	0	2.440
Reserve nog te bestemmen resultaat vorig boekjaar	2027	894	0	210	0	262	0	843
	2028	843	0	0	0	0	0	843
	2029	843	0	0	0	0	0	843
	2030	843	0	0	0	0	0	843
Reserve groot onderhoud gebouwen	2027	2.550	0	338	0	1.839	0	1.049
	2028	1.049	0	338	0	685	0	702
	2029	702	0	338	0	656	0	384
	2030	384	0	338	0	672	0	50
Reserve inciden- teel beschik- bare algemene middelen	2027	12.018	0	5.562	0	4.001	0	13.579
	2028	13.579	0	0	0	30	0	13.549
	2029	13.549	0	0	0	30	0	13.519
	2030	13.519	0	0	0	30	0	13.489
Voorzieningen pensioenaan- spraken wethou- ders	2027	3.312	200	0	128	0	0	3.384
	2028	3.384	0	0	0	0	0	3.384
	2029	3.384	0	0	0	0	0	3.384
	2030	3.384	0	0	0	0	0	3.384
Voorziening riolering	2027	4.979	0	0	-23	0	0	5.002
	2028	5.002	0	0	125	0	0	4.877
	2029	4.877	0	0	237	0	0	4.640
	2030	4.640	0	0	320	0	0	4.320
Voorzieningen afval	2027	120	0	0	0	0	0	120
	2028	120	0	0	24	0	0	96
	2029	96	0	0	23	0	0	73
	2030	73	0	0	30	0	0	43

Reserve dekking afschrijvingen investeringen majeure projecten	2027	11.490	0	0	0	0	740	10.750
	2028	10.750	0	0	0	0	740	10.011
	2029	10.011	0	0	0	0	739	9.272
	2030	9.272	0	0	0	0	697	8.575
Reserve wegen en kunstwerken	2027	665	0	361	0	381	0	645
	2028	645	0	361	0	0	0	1.006
	2029	1.006	0	361	0	0	0	1.367
	2030	1.367	0	361	0	0	0	1.728
Reserve onderhoud en vervanging open- baar groen en speeltoestellen	2027	36	0	0	0	36	0	0
	2028	0	0	0	0	0	0	0
	2029	0	0	0	0	0	0	0
	2030	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening groot onderhoud Dorper Esch	2027	586	532	0	346	0	0	772
	2028	772	565	0	398	0	0	939
	2029	939	574	0	318	0	0	1.194
	2030	1.194	672	0	748	0	0	1.119
Voorziening Verlofsparen	2027	8	0	0	0	0	0	8
	2028	8	0	0	0	0	0	8
	2029	8	0	0	0	0	0	8
	2030	8	0	0	0	0	0	8
Reserve onder- wijshuisvesting Denekamp	2027	9.658	0	0	0	0	0	9.658
	2028	9.658	0	0	0	0	0	9.658
	2029	9.658	0	0	0	0	0	9.658
	2030	9.658	0	0	0	0	0	9.658
Reserve Migratie	2027	1.250	0	0	0	0	0	1.250
	2028	1.250	0	0	0	0	0	1.250
	2029	1.250	0	0	0	0	0	1.250
	2030	1.250	0	0	0	0	0	1.250
Reserve ver- plichtingen voor- gaande college-/ raadsperiode	2027	4.925	0	172	0	4.936	0	161
	2028	161	0	0	0	0	0	161
	2029	161	0	0	0	0	0	161
	2030	161	0	0	0	0	0	161
Reserve colle- geprogramma 2026-2030	2027	0	0	3.937	0	3.937	0	0
	2028	0	0	0	0	0	0	0
	2029	0	0	0	0	0	0	0
	2030	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	2027	61.121	733	11.003	451	22.614	740	49.052
Totaal	2028	49.052	565	699	547	715	740	48.313
Totaal	2029	48.313	574	988	579	686	739	47.872
Totaal	2030	47.872	672	1.021	1.098	702	697	47.069

De reserve maakt inzichtelijk welke middelen nog zijn verbonden aan eerder genomen besluiten. Onttrekkingen vinden plaats overeenkomstig de uitvoering en financiële afwikkeling van deze verplichtingen. Na afronding van de betreffende verplichtingen kan een mogelijk resterend saldo aan de reserve incidenteel beschikbare algemene middelen worden toegevoegd.

TOELICHTING PER RESERVE / VOORZIENING

Algemene reserve

Doel Buffer om toekomstige incidentele financiële tegenvallers en risico's op te vangen om de continuïteit van de gemeente te waarborgen. De algemene reserve vormt het beschikbare weerstandsvermogen.

Reserve nog te bestemmen resultaat vorig boekjaar

Doel Doel van de reserve is om het te verdelen resultaat van de exploitatie toe te voegen aan het eigen vermogen.

Toelichting Het saldo in deze reserve betreft gelden met betrekking tot realisatiestimulans welk nog niet definitief zijn vastgesteld bij het opstellen van de jaarstukken.

Reserve groot onderhoud gemeentelijke gebouwen

Doel Doel van de reserve is om planmatig “groot onderhoud” en “vervangingsinvesteringen” gelijkmatig over de begrotingsjaren te verdelen. De gemeentelijke gebouwen dienen een adequaat niveau van onderhoud te hebben.

Toelichting Jaarlijks wordt € 338.000 (welk elk jaar wordt geïndexeerd) gedoteerd aan deze reserve. De (geïndexeerde)onttrekkingen zijn gebaseerd op het meerjarig onderhoudsplan (MOP) dat door de raad is vastgesteld. In 2026 is er een nieuwe geactualiseerd Mop opgesteld. Aan de hand hiervan worden de jaarlijkse dotaties en de jaarlijkse onttrekkingen opnieuw vastgesteld.

Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen

Doel De middelen in de reserve incidenteel beschikbare algemene middelen hebben (nog) geen bestemming of besteding meegekregen. Ze zijn (nog) vrij besteedbaar. Het doel van deze reserve is vooral het in beeld hebben en houden van de beschikbare incidentele algemene middelen, de vrije incidentele ruimte.

Reserve wegen en kunstwerken

Doel Doel van de reserve is om planmatig “groot onderhoud” gelijkmatig over de begrotingsjaren te verdelen. Om fluctuaties van de budgetten van wegen en kunstwerken op te vangen is in de begroting van 2017 € 1.000.000 beschikbaar gesteld. In 2024 is er € 1.700.000 gedoteerd voor de noodzakelijke vervangingen en het achterstallig (groot) onderhoud van kunstwerken voor de jaren 2024 en 2025.

Toelichting Deze middelen die resteren zijn naast de structureel geraamde bedragen in de begroting bedoeld om het meerjarige planmatige onderhoud op grond van de Meerjaren Onderhouds Plannen uit te voeren.

Reserve dekking afschrijvingen investeringen majeure projecten

Doel Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van geactiveerde majeure projecten.

Toelichting De afschrijvingslasten van de volgende, voorzien van een raadsbesluit, geactiveerde majeure projecten komen ten laste van deze reserve:

Fietsverbinding Reestman	€ 39
Verbinding Meijerij	€ 189.493
2e fase Dusinksweg	€ 1.074.401
Centrumplein Weerselo	€ 1.091.728
Investeringskrediet Stadsweide	€ 381.952
Churchillstraat Denekamp	€ 78.820
Bisschopstraat/rondweg Weerselo	€ 7.429.160
Zwembad Kuiperberg	€ 309.096
Fietspad Kanaal Almelo-Nordhorn	€ 147.233
Restauratie Huize Keizer	€ 135.381
Restauratie Heemhoes	€ 122.366
Opstellen beheer en onderhoudsplan kunstwerken	€ 96.000
Groot onderhoud 2 landbouwbruggen	€ 76.488
Herinrichting Thijplein Rossum	€ 223.403
Kunstwerken	€ 169.650
Fietsverbinding Bornsestraat	€ 200.000
Vervanging kunstwerken	€ 590.350
Vorbereidingskrediet De Zevenster Denekamp	€ 454.200
Vorbereidingskrediet Gymzaal De Kerkeresch	€ 137.600
Vervanging kunstwerken	€ 270.000
Totaal	€ 13.177.360

Reserve dekking onderhoud en vervanging openbaar groen, speeltoestellen en biodiversiteit

Doel In 2020 is deze nieuwe reserve gevormd en is er 1,6 miljoen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het KOG (Kwaliteit Openbaar Groen). Op deze manier wordt de Raad in de gelegenheid gesteld om de uitvoering op het KOG te volgen.

Toelichting In 2020 is het Uitvoeringsplan KOG door de Raad vastgesteld waarin voor de komende 4 jaren een kostenraming is opgesteld.

Reserve Onderwijshuisvesting Denekamp

Doel In 2023 is deze nieuwe reserve gevormd en is er 9,0 miljoen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de visie onderwijshuisvesting Denekamp.

Toelichting In 2023 is de visie door de Raad vastgesteld waarin het plan Samen Scholen wordt uitgewerkt.

Reserve Migratie

Doel Via het instellen van deze reserve ontstaat een volledig beeld van alle beschikbare algemene middelen binnen het brede begrip Migratie. Door dit volledige(re) beeld kan op een transparante manier worden gewerkt aan een integrale afweging tussen de beschikbare middelen voor migratie en de trends en ontwikkelingen die spelen. In het programmajournaal 2025 is deze nieuwe reserve gevormd en zijn alle beschikbare middelen binnen het brede begrip Migratie gestort in deze nieuwe reserve. In datzelfde programmajournaal heeft ook de formele verwerking van een aantal onttrekkingen aan deze reserve plaatsgevonden. Daarnaast zijn ook een aantal (toekomstige) verplichtingen in beeld gebracht.

Toelichting In deze reserve zijn naast de beschikbare middelen voor statushouder, inburgering, spreidingswet, etc. ook de resterende middelen voor de opvang van de Oekraïners gestort.

Reserve verplichtingen voorgaande college- / raadsperiode

Doel Het doel van deze reserve is het afzonderlijk beschikbaar houden van incidentele middelen voor verplichtingen en reeds genomen besluiten uit de voorgaande college- en raadsperiode die in de nieuwe bestuursperiode nog tot uitvoering of financiële afwikkeling komen. Hiervoor is € 4,9 miljoen beschikbaar.

Toelichting De reserve maakt inzichtelijk welke middelen nog zijn verbonden aan eerder genomen besluiten. Onttrekkingen vinden plaats overeenkomstig de uitvoering en financiële afwikkeling van deze verplichtingen. Na afronding van de betreffende verplichtingen kan een mogelijk resterend saldo aan de reserve incidenteel beschikbare algemene middelen worden toegevoegd.

Reserve collegeprogramma 2026 - 2030

Doel Het doel van deze reserve is het afzonderlijk beschikbaar houden van incidentele middelen voor de uitvoering van ambities, maatregelen en projecten uit het collegeprogramma 20262030.

Toelichting De gemeenteraad heeft in 2026 het collegeprogramma 20262030 vastgesteld. De daarin opgenomen koers vormt het vertrekpunt voor de verdere uitwerking door het college. In 2027 zal door een dotatie € 3,9 miljoen beschikbaar worden gesteld, waarna onttrekkingen via deze reserve worden gevolgd en overeenkomstig afzonderlijke besluitvorming worden ingezet.

Voorziening pensioenen en wachtgelden wethouders

Doel De gemeente is eigen risicodragers voor de pensioenaanspraken van (oud) wethouders in de toekomst. (Oud)wethouders kunnen op basis van hun rechtspositie aanspraak maken op een pensioenuitkering. Om deze toekomstige verplichting te kunnen voldoen, is deze voorziening in het leven geroepen.

Toelichting Het uiteindelijke doelvermogen wordt berekend aan de hand van de sterftekans (afhankelijk van geslacht en leeftijd) en een rekenrente. Jaarlijks worden hiertoe actuariële berekeningen opgesteld. De dotaties betreffen de rekenrente en de pensioenopbouw van de huidige wethouders. De onttrekkingen betreffen pensioenbetalingen aan voormalig wethouders, die de pensioengerechtigde leeftijd bereikt hebben en wachtgelden. Een groot deel van deze voorziening zal begin 2028 worden opgeheven en worden afgestort aan het ABP.

Voorziening riool

Doe! Deze voorziening heeft als doel om ongewenste schommelingen (pieken en dalen) in de tarieven en het resultaat te voorkomen. een egaliserend karakter dus.

Toelichting De dotaties en onttrekkingen betreffen de egalisatie van het verschil tussen de rioolheffing en de lasten van riolering (zowel exploitatielasten als kapitaallasten).

Voorziening afval

Doe! Deze voorziening heeft als doel om ongewenste schommelingen (pieken en dalen) in de tarieven en het resultaat te voorkomen. een egaliserend karakter dus.

Toelichting De dotaties en onttrekkingen betreffen de egalisatie van het verschil tussen de afvalstoffenheffing en de lasten van afvalinzameling en -verwijdering (zowel exploitatielasten als kapitaallasten).

Voorziening groot onderhoud Dorper Esch

Doe! Ten behoeve van de vernieuwbouw van sportcomplex Dorper Esch is in februari 2018 een Design, Build&Maintain overeenkomst afgesloten. In deze overeenkomst zijn met de aannemer prijsafspraken gemaakt over het onderhoud voor een periode voor 30 jaar. Om aan de verplichtingen met betrekking tot het onderhoud te kunnen voldoen, hebben wij een voorziening ingesteld.

Toelichting De voorziening kent per 1 januari 2026 een stand van € 508.000. Op basis van de gemiddelde kosten over de looptijd van 30 jaar wordt in 2026 een bedrag van € 519.000 toegevoegd aan de voorziening. Op basis van het afgesloten contract worden de onderhoudskosten in 2026 voor een bedrag van € 441.000 ten laste van de voorziening gebracht. Een en ander betekent dat de stand van de voorziening per 31 december 2026 uitkomt op een bedrag van € 586.000.

Voorziening verlofsparen

Doe! Hiermee kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeleid.

BIJLAGE 3: VASTSTELLING BEGROTING

VASTSTELLING VAN DE BEGROTING

De raad van de gemeente Dinkelland,

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van,
gelet op de Gemeentewet;

B E S L U I T:

De begroting 2027 vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 10 november 2026,

De raadsgriffier,

De voorzitter,

L.J. H. Engelbertink

J. Joosten

